In zilele noastre, ziaristul american, Malkin, merită de asemenea să fie trecut în cartea de aur a memorieĭ. Intr'o zi, în mijlocul uneĭ adunărĭ, ziaristul ceru unuĭ prieten să citească cu voce tare un ziar. După ce prietenul îĭ satisfăcu dorinţa, Malkin repetă toate articolele, cuvânt cu cuvânt, fără să stea nicĭ un singur moment îngândurat.

Ziaristul însă pretindea că asta nu însemna mare lucru şi că dînsul era în stare să spue pe derost tot cuprinsul ziaruluĭ, începând de la coadă.

Şi cum ceĭ maĭ mulţĭ surâdeau cu oarecare ironie, ziaristul se execută, spre uimirea generală.

Ne putem da uşor seamă cât de greu este lucrul acesta, încercând să spunem pe din afară numaĭ două-treĭ fraze începând de la sfârşit.

Dar Malkin avea un creer cu totul special.

Vetor.

MAYNE REID

O vânătoare de jaguarĭ

Intr'o zi, un indian anume Guapo, îmĭ propuse ca să-l însoţesc la o vânătoare pe care voia s'o facă într'o pădure apropiată. Primiĭ cu plăcere şi plecarăm. Amândoĭ ne puserăm în urmărirea fiarelor sălbatice; dar după câtva timp avuĭ nesocotinţa să mă despart de el. Ajuns aproape de un torent care mugea îngrozitor între două marĭ masse de piatră, văzuĭ pe malul opus două trupurĭ galbene carĭ căutaŭ să se ascunză în tufişurĭ: eraŭ douĭ jaguarĭ de o talie colosală, carĭ se vede că eraŭ duşmanĭ. Intinseĭ arcul şi dăduĭ drumul la săgeată. Unul dintre animale atins la cap, se răsuci de vre-o câte-va orĭ împrejur, şi maĭ apoĭ căzu în fundul prăpăstieĭ. Cât despre celalt, cu ochiĭ fulgerând de mânie, privi un moment prăpastia care se deschidea în faţa luĭ, despărţindu-l de adversarul săŭ, şi cu privirea păru că măsoară distanţa; se depărtă atuncĭ cu câţĭ-va paşi, pe urmă se întoarse de odată şi se propti pe picioare ca să se repeadă. Ţineam toporul în mână, gata să primesc pe musafirul nepoftit. Aşteptarea mea nu fu lungă. Dintr'o singură asvârlitură, jaguarul spintecă aerul şi căzu pe malul celalt. Numaĭ labele sale dinainte atinseră malul şi cu toate acestea jaguarul îşĭ înfipsese zdravăn ghiarele în pământ, în timp ce restul corpuluĭ suspendat de-asupra prăpastieĭ,căuta un loc de sprijin pe asperităţile stânceĭ. Incă vre-o câte-va momente şi el ar fi ajuns lângă mine, şi atuncĭ nenorocire mie.

Dar aceste câteva momente nu-ĭ fură îngăduite ; îĭ venea greŭ ca să sfârşească cu bine acea săritură îndrăzneaţă, când îĭ dăduĭ o lovitură ţeapănă de topor. Lovitura fusese răŭ aplicată,asta fără îndoială, căcĭ el stetea ca un demon agăţat de stâncă. Nerăbdător de a înoi atacul, mă apropiaĭ prea mult de el, în cât simţiĭ o ghiară înfiptă adânc în piciorul meŭ. Desnodământul părea că trebue să-mĭ fie fatal : deja începusem să mă aplec în jos din cauza dureriĭ provocate

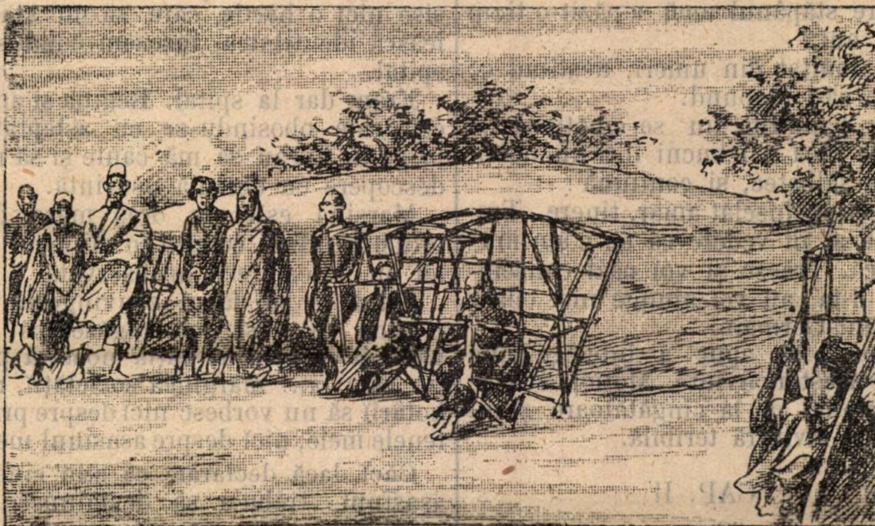
Dar în acest moment sosi Guapo, ca şi cum ar fi avut presimţirea nenorocireĭ mele; el se furişe între picioarele mele şi îndreptă cocoşul puşteĭ sale între ochiĭ animaluluĭ. O detunătură îngrozitoare răsună, şi în acelaş timp auziĭ zgomotul provocat de un noŭ corp care cădea în ucigătorul torent.

Trad. de **P. G. Georgescu.**

Obiceiurĭ din Africa

Tubuşiĭ, poporul negru care locueşte în regiunea Bilmeĭ *), şi-a păstrat — cu toată vecinătatea luĭ cu Tuaregiĭ musulmanĭ—toate obiceiurile raselor fetişiste. Printre acestea, unul dintre cele maĭ ciudate este aceea numit «lutumia».

Sub numele acesta se ascunde un fel de coteţ mare. Când unuĭ tubuş îĭ moare zugrăvit pe frunte câte-va figurĭ cabalistice cu un fel de vopsea galbenă, îĭ pune de-asupra coteţul (care n'are fund) şi fixează un timp în care cel închis nu are voe să se mişte nicĭ un milimetru în nicĭ o parte; apoĭ trage o linie pe pământ. Dacă linia e ştearsă (şi pentru aceasta maĭ mulţĭ paznicĭ veghiază) vrăjitorul îl supune la o amendă potrivită cu averea luĭ. Şi până azĭ nu există nicĭ un exemplu care

tatăl sau mama, sau când o femee tubuşă îşĭ pierde bărbatul, lutumia îşĭ face apariţia. Vrăjitorul tribuluĭ aşează la pământ pe cel care e în doliu, după ce i-a să arate că lutumia n'a trecut peste linia făcută pe nisip, căcĭ vrăjitorul fiind un adânc psiholog, fixează durata acesteĭ pedepse potrivit cu puterea de rezistenţă a individuluĭ, care e silit să stea fără să se mişte şi să bea, să mănânce, să doarmă şi... etc., în nemişcare

Mig.

*) Bilma este o oază în Sahara centrală, pe drumurile dintre Fezzan şi Bornu.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventurĭ senzaţionale —

— Urmare —

— Eĭ şi? întrebaĭ eŭ, doritor să sfârşesc cât maĭ repede cu această convorbire.

— Eĭ, tinere, îmĭ răspunse individul, nu te maĭ grăbi aşa. Am avut curiozitatea de a vedea cine eraŭ acel carĭ aŭ scăpat cu viaţă, şi de aceea am aşteptat sosirea *Australianuluĭ*. Atuncĭ te-am văzut pe d-ta şi pe acele blestemate fete, pe carĭ le credeam în fundul măriĭ Antilelor.

Banditul părea că vorbeşte cu oarecare emoţie. M'am convins că telegrama căpitanuluĭ spunea adevărul în privinţa oamenilor salvaţĭ. Acum aş voi să ştiu dacă şi restul este adevărat.

— Care rest? Pierderea vaporuluĭ «Oazaca»?

— Nu asta. Dacă a fost naufragiu, evident că vaporul a fost perdut. Alt ceva mă interesează pe mine. Aş voi să ştiu dacă tot echipajul a perit în valurĭ.

Inţelegeam. Banditul era neliniştit de dispariţia şefului său.

Dar eŭ nu puteam sta să povestesc omuluĭ această dramă petrecută pe ocean în timpul furtuniĭ. De aceia i-am răspuns scurt:

— Nu pot afirma nimic cu siguranţă. Tot echipagiul a plecat pe şalupe lăsându-ne pe noĭ de sfărămăturile corăbieĭ.

— Orsoni se afla şi dânsul pe una dintre şalupe?

— Da.

Faţa robustuluĭ italian trăda o emoţie adâncă.

Dar fu numaĭ licărirea unuĭ moment, căcĭ îndată, Matiolo deveni stăpân pe sine, şi continuă sfidându-mă.

— Şi-acum, te pregăteştĭ de sigur să plecĭ spre Paris? Crezĭ că de vreme ce Orsoni a murit, nimic nu te maĭ impiedecă să ajungĭ la Saint-Germain şi să puĭ mâna pe averea pe care stăpânul meŭ a păzit-o timp de 17 anĭ?

Am înălţat din umerĭ, neştiind ce trebue să-ĭ răspund.

Dar banditul nu se emoţionă de tăcerea mea; izbucni într'un hohot de râs sălbatec, şi continuă:

— Te-aĭ înşelat amar, tinere. Trebue să aĭ în vedere că eŭ n'am murit încă. Trăesc şi voĭ păzi consemnul; d-ta nu veĭ ajunge nicĭ odată la Saint-Germain.

Şi până să apuc a înţelege bine rostul acestor cuvinte, Matiolo scoase un pumnal de la cingătătoare şi-mĭ aplică o lovitură teribilă.

CAP. II

La spital

Am citit în viaţa mea puţine romane; dar în toate carĭ întâmplător mi-aŭ căzut în mână—fie simplă întâmplare, fie manie a scriitorilor am observat că persoanele carĭ se deşteaptă dintr'un leşin maĭ lung, am aceeaş intrebare: «Unde mă aflu?»

E o intrebare cât se poate de naturală; cu toate acestea, voĭ cere scuze tuturor domnilor romancierĭ, pentru că, după câte îmĭ aduc amintesc, eŭ nu m'am deşteptat de loc în modul acesta.

Nu trebue să se uite însă că eŭ povestesc lucrurĭ trăite în adevăr, şi prin urmare e foarte natural ca între ficţiune şi realitate să se găsească unele deosebirĭ.

Singurul lucru important însă este că am maĭ putut privi odată în jurul meu, ceea ce dovedeşte că bunul domn Matiolo, nu reuşise să mă ucidă.

Mărturisesc că memoria nu mi-a revenit dintr'o dată. M'am mirat foarte mult când m'am văzut culcat într'un pat de fer, într'o sală foarte înaltă şi foarte lungă.

In faţa mea erau două rândurĭ de paturĭ, şi în fie-care pat se afla câte un suferind.

Am întors capul pentru a vedea dacă şi în rând cu mine erau aceleaşĭ paturĭ. Odată cu căpătarea aceste convingerĭ am simţit şi o durere vie la piept.

Atuncĭ mi-am recăpătat îndată memoria. Nimic nu fixează maĭ bine ideile de cât durerea.

M'am privit, m'am pipăit; eram peste tot înfăşurat, bandajat. Sămănam bine cu o mumie egipteana.

Aşa dar eram pansat. Era evident că cine-va mă ridicase din strada întunecoasă unde căzusem! Cine mă ridicase, şi unde fusesem condus?

Paturile cele numeroase şi mărimea săliĭ, răspundeau destul de bine întrebăriĭ mele.

Fusesem ridicat din mijlocul drumuluĭ şi cum asupra mea nu se găsise nicĭ o hârtie care să-mĭ stabilească identitatea, fusesem condus la spital.

Eram dar la spital. Regina şi amicele sale obosindu-se cu aşteptatul la gară, aveau să mă caute şi să mă descopere cu destulă uşurinţă.

Marsilia este un oraş mare, dar totuşĭ o crimă comisă în mijlocul zileĭ nu putea trece neobservată.

După ce 'mĭ făcuĭ convingerea că Regina avea să mă regăsească, având în vedere situaţia noastră puţin cam la... marginea societăţiĭ, mă hotărĭĭ să nu vorbesc nicĭ despre prietenele mele, nicĭ despre asasinul meu.

Căcĭ dacă declaram că ştiŭ cine e asasinul, trebuia să destăinuesc şi motivele crimeĭ.

Aceasta avea să atragă după sine povestirea tuturor aventurilor mele şi prin urmare puteam să-mĭ compromit prietenele.

Imĭ spuneam că tăcerea mea mă putea face să-mĭ pierd şi numele şi averea principilor de Valberyl; dar soluţia aceasta mi se părea cu mult maĭ puţin gravă decât cea dintâĭ.

Nu mă puteam de loc împăca cu ideia că un magistrat oare-care va da epitetul de pungăşoaică logodniceĭ mele.

Ah, cât de mult s'au schimbat de un an încoace şi sufletul meu şi concepţia mea despre morală.

Cu un an maĭ înainte aveam pentru orĭ-ce lucru părerea strîmtă a unuĭ copil. Astăzĭ împrejurările mi-au dat sufletul unuĭ bărbat şi înţeleg bine că judecata asupra unuĭ lucru nu se poate face cu uşurinţă.

Dar dacă eu tăceam, Matiolo, in cazul când avea să fie prins, n'avea nicĭ un motiv să facă la fel. Dinsul avea să vorbească, dacă nu ca să-şĭ uşureze sarcina, dar măcar din spirit de răzbunare.

Voiam să aflu fără întârziere care era situaţia. Făcând oare-carĭ sforţărĭ, am reuşit să scot un strigăt slab.

Din fericire o infirmieră mă auzi şi se apropie îndată de mine.

— Aşa dar te-aĭ deşteptat, îmĭ zise dînsa.

— Cum am ajuns aicĭ, doamnă? întrebaĭ, fără să pierd din vedere scopul meu de a avea cât maĭ de grabă amănunte.

— Aĭ fost ridicat din stradă, unde zăceaĭ într'un lac de sânge. Natural, aĭ fost transportat la spitalul cel maĭ apropiat. Dar te rog să nu te emoţionezĭ; rana d-tale nu este tocmaĭ gravă. Cuţitul a alunecat între coaste şi tot răul provine maĭ cu seamă din faptul că aĭ pierdut mult sânge. Va trebui să staĭ multă vreme în spital. Dar important este că aĭ scăpat de primejdie, nu-ĭ aşa?

O priviĭ drept în faţă. Fără îndoială, femeea aceasta spunea adevărul.

— Dar acela care m'a lovit?— întrebĭ după o pauză.

— Tocmaĭ asta voiam să te intreb şi eu, răspunse infirmiera, surîzând.

Intrebarea sa era pentru mine răspunsul aşteptat. Asasinul nu era cunoscut.

Cu toate acestea nu voiĭ să-mĭ arăt mulţumirea.

— Aşa dar asasinul n'a fost arestat?

— Nu. Dar comisarul de poliţie ne a lăsat vorbă că îndată ce veĭ fi în stare să-ĭ poţĭ răspunde, să trimetem după el.

— Şi pentru ce?

— Pentru ca să 'l puĭ pe urmele asasinuluĭ.

— Eu?

— Incercaĭ să rîd; dar cum această sforţare îmĭ provocă durerĭ marĭ la piept, renunţaĭ.

— Când se află cineva în starea d-tale, n'are voe nicĭ să rîdă, zise infirmiera. Şi apoĭ nicĭ nu văd ce lucrurĭ vesele mi-aĭ fi putut spune acum...

— Cred că nu d-ta doreştĭ să afli amănunte, ci comisarul...

— Şi nu este oare lucrul cel maĭ natural?

— Eĭ bine! Am debarcat în port. Străbăteam oraşul, îndreptându-mă spre gară, de unde voiam să iau trenul pentru Paris. N'am maĭ fost nicĭ odată la Marsilia şi nu cunosc pe nimenĭ.

Infirmiera era uimită.

— Cel puţin ştiĭ cine este omul care te-a lovit? L'aĭ văzut?

Făcuĭ un semn negativ din ca.

— Asta este cu neputinţă! — exclamă infirmiera.

(Va urma).

Anul XII.—No. 705. | 10 BANI IN TOATA ŢARA | Mercuri 10 Noembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

Îl băgară de viŭ într'un cuptor aprins. — (Vezi pag. 4744).

Un bandit bulgar in Balcani

Când ne gândim la situaţia agitată a provinciilor europene din Turcia, şi mai cu seamă a Bulgariei şi a Rumeliei—unite mai degrabă de cât separate prin Balcani—s'ar crede că un astfel de mediu trebue să fie favorabil desfăşurărei brigandajului. In realitate nu e aşa; actele de violenţă se exercită în masse şi iute iau proporţiunile unor războae de rasă.

Iată şi curioasa istorie a unui brigand bulgar, care a fost, sunt douăzeci de ani de atunci, spaima—şi gloria—unui întreg ţinut din Balcani. Era cunoscut sub numele de Kuştsu-Oglu, adică Fiul Păsărarului, nume care i se trăgea probabil, din pricina ocupaţiunei tatălui său. Acest fiu al unui om inofensiv, care-şi petrecuse viaţa prinzând hulubi în laţurile sale, arăta din copilărie încă un caracter zvăpăiat şi independent.

Se născuse în valea Tşomdere, una dintre cele mai sălbatece văi din Balcani, unde sunt şapte sate locuite în cea mai mare parte de musulmani. Valea aceasta inspiră o atât de mare frică călătorilor, în cât ei fac un mare ocol pentru a nu trece prin ea. E un loc periculos, un refugiu pentru bandiţi.

Kuştsu crescu prin aceste locuri, învăţă degrabă să se caţere pe stânci, să descopere ascunzătorile unde ori ce cercetare ar fi fost zadarnică. Nici o râpă, nici o vizuină nu'i rămase necunoscută. Deveni un vânător neobosit petrecându-şi vremea în urmărirea căprioarelor şi a vulpilor, a căror piele le vindea. Nimeni nu ştia ca dânsul, să ia cuiburile pasărilor de pradă. Dobândise reputaţia de cel mai bun trăgător din împrejurimi.

Cu toate acestea trebuea să'şi aleagă o profesiune;—să făcu păzitorul unor turme, proprietatea unui bogat turc.

Păştea oile în câmpiile Balcanilor vara, şi apoi le cobora la poale când omătul acoperea munţii.

O călătoare, d-na Carolina Suşodolska ne-a schiţat portretul acestui viitor brigand. Era un om frumos, înalt, robust şi bine făcut. Avea un păr abondent, faţa bronzată, o expresie aspră la care se mai adăuga o cicatrice pe buza superioară, puţin ascunsă de nişte mustăţi stufoase. Atrăgea îndată luarea aminte fetelor de ţară. Şi nu una era subiectul viselor sale când se reintorcea de la joc, ori de la horă. Nimeni ca dânsul nu ştia să poarte mai bine jocul acesta şi să'l înveselească.

Kuştsu era preferatul tuturor fetelor din ţinut. Fie-care vrea să fie aleasa lui. Era frumos, puternic şi nu s'ar fi lăsat umilit fără să fi pedepsit pe umilitor, chiar dacă acesta ar fi fost un turc. Tinerii turci îl respectau şi ei. Şi călătoarea care ne povestise cele de mai sus, adaugă: Inchisoarea, în aparenţă aşa de severă, a femeilor turce la oraşe, se îndulceşte mult la ţară. In oraş sunt trândave şi se veştejesc în haremuri; dar femeea ţăranului turc e silită a lua şi ea parte la munca câmpului. Ele iau parte la culesul viilor, seceră, cotorăsc via, tae lemne; deci, în asemenea condiţiuni le este foarte greu de a fi necontenit voalate.

Era o tânără bulgară, pe care o chema Mariţa şi care, dintre toate, făcu o impresie adâncă asupra lui Kuştşu Oglu. Tatăl ei avea un bordeiu, câte-va «diminus [1]) de pământ şi o mică turmă de berbeci. Era puţin pentru mulţimea copiilor ce'i avea, dar Mariţa era încântătoare! De talie mijlocie, avea nişte ochi frumoşi albaştri, gene mari, nasul fin, gura graţioasă. Trebuia s'o fi văzut îmbrăcată în portul ţărei sale, cu fruntea strânsă într'un cerc de metal, lat de trei degete, împodobit cu flori, cu pietre strălucitoare şi monezi mici; de sub această coroană se furişau frumoase şuviţe de păr auriu.

Portul femeilor bulgare, care de şi nu are nimic cochet în el, o prindea de minune. Haina sa de dimie, ţesută de ea însăşi, brodată la piept, lăsa să se vadă o cămaşă cu cusături, brodate cu lânuri de diferite culori vii, un ştergar brodat îi strânge talia subţire, o pestelcă scurtă şi fără falduri cădea pe fustă, bătută în fluturi, desculţă, picioarele îi erau un fin model.

Kuştşu o admira mai cu seamă când o întâlnea venind de la fântână aducând căldările de aramă pline cu apă, prinse în coromâslă şi cu o mână în şold. Ea trebue să fi ştiut că-i sta bine şi era graţioasă, căci îi plăcea să aducă apă tocmai când putea să o vadă Kuştşu.

La joc, Kuştşu numai pe Mariţa o ţinea de mână. Tânărul ar fi voit din tot sufletul să fie considerat ca logodnic, dar era sărac; trebue deci să aştepte şi să muncească... Până atunci, Mariţa îi făgăduise că-i va fi credincioasă.

Kuştşu, în fruntea unei turme de berbeci, fu trimis de stăpânul lui la Dobrudja, care este o deltă formată de diferite guri ale Dunărei. E o călătorie lungă când se face pe jos!

Tinerii se despărţiră cu greu...

Dar când fiul păsărarului se reintoarse, Mariţa il uitase şi se măritase cu un altul mai spălăţel pe care-l cunoscuse ducându-se în oraş.

In întreaga Bulgarie, când soseşte vremea secerişului, muntenii cari nu mai au de lucru, se cobor la şes cu familiile lor pentru a se tocmi pe la fermele unde lipsesc braţe. Se văd trecând caravane alcătuite din bărbaţi, femei şi copii; cai încărcaţi cu bagajele familiei şi cu proviziuni.

Mariţa şi cu tatăl ei care făceau parte dintr'o caravană se înturnau la Slivna pentru ca să intre în vre-un serviciu pe la proprietarii de ferme. Fata şi tatăl se tocmiră la unul din-tre cei mai bogaţi proprietari din Tşairli, la o depărtare de două ceasuri de Slivna, pe ţărmurile râului Tundja care izvorăşte din Balcani.

Printre secerători, Mariţa se deosebea prin hărnicia şi gentileţa sa. Ea atrase luarea aminte a stăpânilor moşiei. Secerişul se isprăvise de mult, când sărmanul dus, întorcându-se de la Dobrudja, află că'şi clădise fericirea pe temelie de nisip...

Intâmplarea aceasta trebuea să hotărască soarta fiului păsărarului, şi să'l îndrumeze pe o cale care să'l să'l facă aşa de temut. Legăturile cari ţineau această natură aşa de viguroasă se rupseră de odată; energia sa se preschimbă în ură şi dorinţă de răzbunare. Se mânie pe societate şi-i declară războiu—un războiu de prădăciune, înşelătorie, de violenţă, la ori ce ocazie i se va prezenta: lăsă frâu liber pasiunilor sale adormite sau stăpânite până atunci.

Curând deveni spaima Balcanilor, cutreerându-i cu tovarăşii lui, pe cari îndrăzneala şi instinctul său de dominaţiune îi grupase împrejurul lui, răzându-şi de jandarmi (zapcii) cari umblau să'l prindă şi făcându-şi complici din nenorociţii munteni, cari sufereau opresiunea lui ştiindu-i de frică. Femeile ori unde deveneau auxiliarele sale cele mai credincioase şi mai devotate. Era ceva în el care le captiva şi le fermeca.

In Turcia, a trăi alăturea de lege, înseamnă a exercita o profesiune care nu-i de loc pătată de ruşine, ca în multe din ţările civilizate. Se povestesc tremurând straşnicele isprăvi ale briganzilor, însă cu un fel de admiraţie.

Kuştşu-Oglu sfârşi prin a se reîntoarce în valea sa natală. Precedat de un renume de curaj şi îndrăzneală, nu-i vor lipsi tovarăşii bravi şi puţin scrupuloşi, capabili de a'l însoţi în

1) Măsură agrară indigenă.

întreprinderile sale aventuroase. El știa că orĭ-carĭ ar fi fost actele ce i s'ar fi putut reproșa, nu se va găsi un trădător care să'l denunțe. Dealtmintrelea, ar putea cineva să'l prindă pe dînsul care cunoștea așa de bine locurile cele maĭ inaccesibile din munțĭ?

După un timp oare-care dela reîntoarcerea sa, Marița auzi într'o seară detunătura uneĭ arme de foc. Frămîntată de o presimțire tristă, eși afară și zări în întuneric un om care fugea. Maĭ în aceeaș clipă dădu cu piciorul peste un corp nemișcat trântit la pământ. Plecându-se, nenorocita își recunoscu bărbatul. Murise lovit de un glonte drept în inimă.

Marița nu putu să reziste acesteĭ; când fu în stare să vorbească, un cântec îĭ zbură de pe buze.

Printre prieteniĭ din copilărie aĭ luĭ Kuștșu-Oglu se afla și un tânăr Weisi, care părea foarte entuziasmat de dînsul. Kuștșu și Weisi își reînoiră repede cunoștința și se înțeleseră îndată. Weisi și cu un oare-care Karabela, originar din Tșomdere, om voinic, dar cu mintea mărginită, deveniră tovarășiĭ ceĭ maĭ credincioșĭ și maĭ fanaticĭ aĭ luĭ Kuștșu-Oglu, locotenențiĭ acestuĭ nou șef de bandă, executoriĭ orbĭ aĭ răzbunărilor, prădăciunilor și ciudățeĭ luĭ dreptățĭ, pe care îĭ plăcea une-orĭ s'o facă apărând pe cel slab contra celuĭ tare, a apăsatuluĭ contra apăsătoruluĭ.

Sălbaticul bandit se arăta totdeauna nemilos și crud cu Turciĭ; îĭ omora fără cruțare. S'ar fi zis că voia ca pe capetele lor să cadă întreaga mânie îngrămădită în sufletul luĭ și să se răzbune de cruda desamăgire care 'l pusese pe drumul crimeĭ.

Banda feciorului de păsărar era, după împrejurărĭ, maĭ mult sau maĭ puțin numeroasă. Dacă era vorba de o afacere bună, ușor găsea recruțĭ. In timpul ierneĭ, o parte dintre banditĭ redeveneau păstorĭ, tăetorĭ de lemne și se ascundeau prin sate. Cât ținea timpul puțin favorabil expedițiunilor, Kuștșu se refugia în vre-un colț al Balcanilor, unde era maĭ puțin cunoscut, și nu se sfia să se ducă chiar și la Bucureștĭ. Aci își cheltuia profitul campanieĭ sale de vară în ospețe, joc și în excese de tot felul.

Kuștșu-Oglu izbuti curând să-șĭ însușească un drept de zeciuială asupra muntenilor: el încasa impozite în natură dela sărmaniĭ oamenĭ carĭ, tremurând, se executau cu o exactitate pe care perceptorul turc nu o obținea nicĭ odată, chiar făcând uz de bătae.

Bâlciurile sau iarmaroacele dădeau prilej șefuluĭ bandeĭ de a face o bogată pradă. Pentru ca să se ducă la aceste bâlciurĭ, drumețiĭ se adunau, pentru maĭ mare siguranță, în caravane cu lungĭ fringhiĭ împletite din păr de cal, numite «mekere», de carĭ se atârnă în echilibru, de-o parte și de alta, baloturĭ cu marfă.

Inștiințat de trecerea vre-uneia dintre aceste caravane care se înapoia la Târnova, compusă numaĭ din Grecĭ, Kuștșu pleca cu banda sa s'o aștepte în vre o strîmtoare periculoasă din Balcanĭ. Briganziĭ dezarmau pe călătorĭ, ucideau pe aceĭ carĭ se încercau să reziste, iar pe alțiĭ îĭ lăsau cu mâinele și picioarele legate, pînă când alțĭ trecătorĭ le veneau în ajutor.

Intr'o zi o țărancă fu bănuită de Kuștșu-Oglu că îl spiona pentru ca să'l denunțe; jură să o pedepsească și pentru aceasta îĭ atrase copilul într'un loc singuratec, unde îl înjunghie ca pe un miel, apoĭ îl așeză în drumul ce conducea la bordeiul mameĭ luĭ.

Plângerile soseau din toate părțile la starostele din Slivna. Acesta puse în mișcare toțĭ jandarmiĭ, dar fără nicĭ un rezultat. Atuncĭ recurse la o stratagemă, foarte uzitată în Turcia: a descoperi un brigand cu ajutorul altuĭ brigand.

In timpul acela se afla în închisoarea din Slivna un bandit, care și el făcuse să tremure călătoriĭ și nenorociții de muntenĭ. Era un turc numit Hadji-Husein, care de mulțĭ anĭ suferea pedeapsa cătușelor. I se făgădui libertatea dacă va fi în stare să aducă, viu sau mort, pe teribilul bandit bulgar. Turcul primi cu bucurie și îndată se puse pe lucru.

Se întâlni cu banda, povesti că reușise să fugă din închisoare și ceru să fie primit în serviciul luĭ Kuștșu. Luă parte la maĭ multe expedițiunĭ și se silea să câștige încrederea tovarășilor săĭ, arătându-se, la ocaziĭ, maĭ crud decât dânșiĭ.

Aceștia însă nu se încredeau în el. Unele absențe pe carĭ nu putu să le justifice, îl făcură suspect; începură a'l spiona și căpătară convingerea că avea relațiunĭ cu «mudiriĭ» (primariĭ) de prin localitățile pe unde trecea banda. Procesul brigandului Husein fu scurt și executarea sa promptă. Karabela și Weisi, ceĭ douĭ locotenențĭ aĭ șefuluĭ, îl băgară de viu într'un cuptor de cărbunĭ.

Abil și îndrăzneț, Kuștșu Oglu izbuti să lege relațiunĭ amicale cu niște bey puțin scrupuloșĭ, carĭ primeau darurĭ dela dînsul și îĭ debarasa, la nevoe, de vre-un dușman, de vre-un rival sau criminal incomod.

In schimb acești turcĭ doseau pe fiul păsărarului și'l scăpau de orĭ-ce urmărire. Numaĭ astfel putu să stea cincĭsprezece zile în Slivna, chiar în casa muftiuluĭ, în deplină siguranță, pe când zapciiĭ cutreerau ținutul.

Se povestește că acest faimos brigand făcea une-orĭ și fapte generoase. Așa, o femee văduvă, mamă a maĭ multor copiĭ, se văzu rămasă pe drumurĭ într'o noapte, din pricina unuĭ incendiu care 'ĭ nimicise puținul eĭ avut. Caritatea vecinilor veni în ajutorul sărmaneĭ femeĭ și făcu față primelor nevoĭ. Kuștșu însă, care prăda ținuturile vecine, trimise văduveĭ o sumă de banĭ cu care 'șĭ rezidi căsuța. Multe bisericĭ de rit grec primiră bogate ofrande dela acest tâlhar, care credea poate că astfel își va ușura întru catva suferințele în lumea cealaltă.

Mișcarea bulgară din 1857 îĭ dădu un rol luĭ Kuștșu-Oglu. Prădăciunile insurgenților fură atribuite vajnicului bandit, care la rândul săŭ, profitând de împrejurărĭ, își îndoi îndrăzneala. Turciĭ reprimară unele tentative aparente de agitațiune cu o energie pe care situația nu o cerea poate. Ca urmare a acesteĭ desfășurărĭ de supraveghere neobișnuită în Balcanĭ, Kuștșu și banda sa fură urmăriți cu o îndărătnicie grozavă.

Munteniĭ, atâta vreme exploatațĭ, văzându-se însfârșit susținuțĭ părăsiră pe fiul păsărarului în voia soarteĭ. Ceĭ douĭ ajutorĭ prețioșĭ, Weisi și Karabela, fură denunțațĭ de un copil. Prinșĭ și aruncațĭ în temniță, se lăudau cu isprăvile lor ca cu niște fapte marĭ. Cât despre șeful lor, încolțit de pretutindenĭ, rătăcea prin împrejurimile Slivneĭ, căutând un refugiŭ în ținuturile cele maĭ pustiĭ.

O turcoaică bătrână, Befiș Hanum, însoțită de un popă, declară într'o zi că ea cunoaște locul unde brigandul era ascuns; ea îĭ ducea adese orĭ pâine și rachiu. Dar obosită de această servitute, dela care n'avea curajul să se sustragă, mărturisi totul autoritășilor și se puse sub protecția lor. De data asta se părea că vor scăpa de îndrăznețul răufăcător.

Dar soldațiĭ carĭ fură trimișĭ la Tșotera îl căutară în zadar: escaladară stâncile, scotociră munțiĭ, după indicațiunile date de bătrână; totul însă fu de geaba. Fata femeeĭ Befiș-Hanum, îndrăgostită în taină de bandit, plecase noaptea, desculță, singură și'l înștiințase de ceea ce i se pregătise. Și brigandul scăpă și de astădată.

Din clipa aceea nu se maĭ auzi vorbindu-se de dînsul. Mersese zvonul că ar fi intrat în serviciul guvernatoruluĭ vilaetuluĭ Dunăreĭ, care îĭ făgăduise că 'l va erta de faptele luĭ, voind astfel să se folosească în împrejurărĭ grele de cunoștințele luĭ cu privire la localitățĭ și la obiceiurile locuitorilor. Alțiĭ pretindeau că s'ar fi refugiat la Bucureștĭ, așteptând prilejul de a'șĭ relua vechiul săŭ fel de traiŭ.

Cât despre Marița, ea trăia încă. Nebunia eĭ nu e vătămătoare. Trecătoriĭ o văd străbătând ulicioarele din

Țsomdere, pe care nu voește cu nicĭ un chip să'l părăsească; cu capul împodobit cu florĭ, nesimțitoare la frig ca și la căldură, la vânt ca și la ploae; culcându-se când sub bolta instelată, când într'o mizerabilă cocioabă părăsită, nutrindu-se cu ceea ce ĭi dau femeile bulgare.

Există în Orient o credință curioasă, aceea că nebuniĭ sunt consideratĭ ca niște ființe sfinte pe carĭ le-a atins degetul luĭ Dumnezeu. Marița, sub îngăduiala aceste credințe naive, nu întâmpină decât compătimire în cale. Lumea s'a obicĭnuit să o audă amestecând în cântecile sale, pe carĭ le improvizează, numele blestematuluĭ fiu al păsăraruluĭ.

N. Nelini.

ABRUDUL

Din punct de vedere istoric, cultural, economic și națonal

In Ardeal, „țara mândră și binecuvântată intre toate țările semănate de Domnul pe pământ" (Bălcescu), cea maĭ aleasă parte e: *„Țara Moțuluĭ"* (Munțiĭ apusenĭ), partea vestică, unde fiecare stâncă, fiecare culme amintește faptele mărețe ale străbunilor noștriĭ și fiecare părăiaș de munte duce în lumea mare amintirile scumpe de eroiĭ legendarĭ ce și-aŭ avut leagănul în creeriĭ acestor munțĭ falnicĭ și mărețĭ.

Capitala acestor munțĭ, de unde viața românească sbucnește în toată puterea, e *Abrudul*, oraș vechiŭ, vechiŭ ca și numele ce-l purtăm.

La Abrud. — La Abrud se poate ajunge prin 3 puncte.

1) Dinspre țara ungurească trecând pe lângă „Gorunul luĭ Horia, ce adăpostește sub umbra ramurilor îmbătrânite, mormântul regeluĭ Munților apusenĭ — Avram Iancu — la Țebea, făcând un drum de 50 klm. E drumul, pe care în 48 Hatvani și-a adus puternica-ĭ armată ungurească cu gândul hain de a zdrobi pe Moțĭ, la eĭ acasă; dar piepturile oțelite ale Moților noștriĭ aŭ fost zidul, de care lovindu-se urgia ungurească, s'a frânt.

In acest drum călătorul lăsând orășelul Brad, cea maĭ de frunte localitate a Zarandului de odinioară, cu un liceŭ românesc pentru complectarea căruia, se fac sforțărĭ uriașe, în urma lipselor materiale,—străbate fruntașa comună Criștiorĭ, scaunul de pe vremurĭ a unuĭ voivodat saŭ cneziat român, 1404. (N. Densușeau în „Revoluțiunea luĭ Horia").

Astăzĭ sunt aicĭ cele maĭ moderne instalațiĭ pentru lucrarea băilor de aur ce se găsesc în acele părțĭ, proprietatea uneĭ societățĭ nemțeștĭ. Trecând prin comuna Zdrapțĭ, calea duce prin comuna românească Mihăilenĭ, — unde sunt bunurile liceuluĭ din Brad,—la Buceș, și de acolo, părăsind valea Crișuluĭ, urcă în serpentină dealul cu acelaș nume, ce poartă pe coama sa colosul de stâncă, Vulcanul, stând ca o strajă de pază la intrarea în Munțiĭ apusenĭ.

Lăsând Vulcanul la stânga, coborâm în Abrud-sat. O comună puternică, românească, păstorită de 4 preoțĭ, între carĭ cel dintâĭ vrednicul părinte Iosif Gomboș. Imediat e *Abrudul*.

Drumul dela Brad la Abrud se face cu trăsura în 5 ore și costă 15—18 coroane.

2) Dela Turda.

Acest drum, pe o întindere de 97 klm. până la Abrud, e cel maĭ frumos.

Călătorul, pe tot parcursul drumuluĭ, are parte de priveliștĭ încântătoare. Deoparte Arieșul, cristalinul râŭ de munte, în cursu-ĭ zburdalnic purtând pulberea de aur până adânc în inima țăriĭ, vărsând-o în apele line ale Mureșuluĭ; de altă parte ținuturĭ romantice, cu stâncĭ prăpăstioase de formele cele maĭ ciudate, atingând înălțimea ceruluĭ.

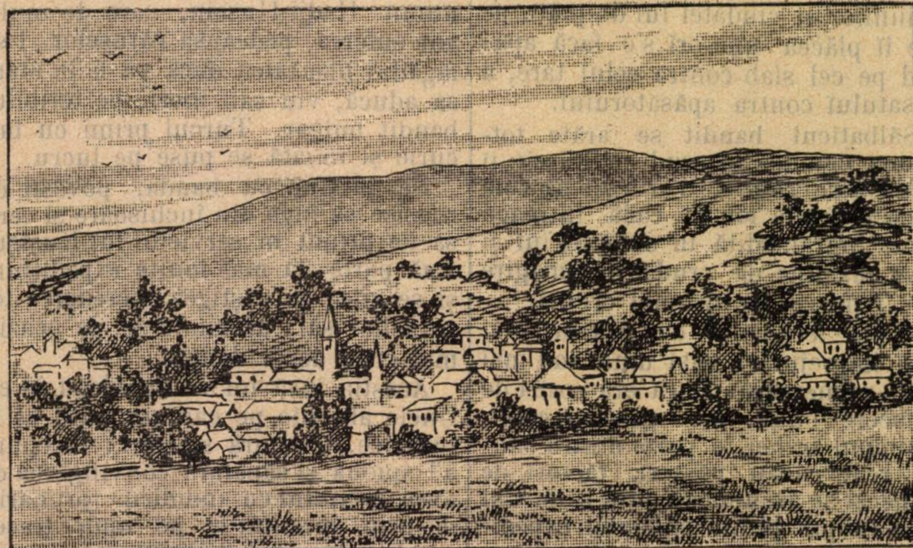
Plecând din Turda, drumul duce pe malul drept al Arieșuluĭ prin satele Sân Mihaĭ, Șomfalău și Orfălău. Aicĭ apucând pe malul stâng al Arieșuluĭ trece prin satele Burn, Lungeștĭ, Vidolm, Lunca și Sălcina. După un popas făcut la Lunca orĭ Sălcina, trecând prin Brezeștĭ și Sartoș atinge micul orășel Ofenbaia, care e scaunul unuĭ protopresbiterat gr. or. In Ofenbaia sunt și mine de aur, carĭ în timpurile de maĭ înainte se exploataŭ cu multă putere, astăzĭ însă sunt în nelucrare.

Drumul de la Turda se face tot cu trăsura și e foarte costisitor: 40—50 coroane.

Dela Alba-Iulia (Bălgărad, Gyulafehérvar, Karlsburg, Apulum) cetatea, în care înainte cu 5 veacurĭ s'aŭ întrupat dorurile noastre româneștĭ, când Mihaĭ-Vodă Viteazul înființându-se într'ânsa era Domnul tuturor plaiurilor locuite de românĭ.

In Alba-Iulia, luăm un tren mic de munte (taxa 1 k. 20—2 k. 40), care pufăind greoiu și oprindu-se la halte, face drumul până la Zlatna, (30 klm.), în decurs de 3 ore. Lăsând satele Miceștĭ și Șard, așezate în câmpie și trecând prin comunele: Totfalău, Meteșd, Poiana, Presaca, Galațĭ, Feneș și Pătrângenĭ, culcate în văgăunile munților, adumbrite de stâncĭ văroase și spălate de multe părăiașe ce aleargă de pe culmile împrejmuitoare în râulețul Ampoiu, care din sus de Alba-Iulia se varsă în Mureș, suntem la Zlatna. (Auraria major), unde se termină linia ferată.

Dela Zlatna drumul se face cu trăsura. Costă 8 orĭ 10 cor. Cum eșim din Zlatna, la mâna stângă, pe malul stâng al Ampoiuluĭ, e șesul numit Troian, până unde a ajuns și a poposit împăratul Traian (dela care și-a luat numele) urmărind pe Dacĭ. De aicĭ lăsând la stânga comuna Trimpoele, unde în revoluția anuluĭ 48

Abrudul

a avut loc o vehementă ciocnire între ungurĭ și româniĭ conduși de tribunul Mateiu Nicola și care s'a sfârșit cu înfrângerea totală a ungurilor, drumul — o șosea admirabilă — tae dealungul Valeadosuluĭ, răzlățită pe o întindere de 12 klm. și urcă în serpentină „Dealul mare", acoperit de o frumoasă pădure seculară de fag, propietatea erariuluĭ. Din vârful Dealuluĭ mare, drumul coboară repede, trecând pe lângă un monument de piatră, ridicat în amintirea călătorieĭ pe aicĭ a luĭ Ferdinand I, dar care nouă ne spune, că acĭ aproape e strâmtoarea în care rămășițele armateĭ luĭ Hatvani, în fuga lor nebună după înfrângerea din Abrud, aŭ fost zdrobite cu desăvârșire. Apoĭ, lă-

Insoțit de cântecul îngânător al Arieșuluĭ ce vine și trece, drumul tae comunele Muncel și Rupșa și lăsând la stânga Mușca trece prin una din cele maĭ fruntașe comune: Bistra, locul naștereĭ episcopuluĭ unit Petru Paul Aron, întemeetorul școalelor din Blaj, și parohia păstorită pe vremurĭ de preotul protopop, maĭ târziŭ Mitropolit unit, Alexandru Sterca Șuluț de Cărpeniș.

De aci prin Câmpenĭ, azĭ un mic și cochet orășel de munte, în patruzecĭ și opt cartierul general a luĭ Iancu, trecând prin Cărpiniș, obârșia celor 2 tovarășĭ aĭ luĭ Horia în revoluția din 1784: Cloșca și Crișan, și lăsând la stânga drumul la Roșia de munte, sântem la *Abrud*.

sând la dreapta drumul ce duce la Bucium, şi altul ce duce la Corna, ajungem în *Abrud*.

Situaţia geografică. — Abrudul e aşezat pe ambele malurĭ ale râuleţuluĭ „Valea Abruduluĭ", care în Abrud-sat să împreună cu o altă vâlcea: Cerniţa iar din jos din Abrud-sat cu pârâul Roşieĭ şi împreună să varsă în Arieş, din jos de Câmpenĭ. De jur împrejur e înconjurat cu dealurĭ, parte acoperite cu pădurĭ de fag şi icĭ colo de brad, parte cu livezĭ frumoase. Cel maĭ înalt dintre dealurile împrejmuitoare e Ştiurţul. Privind din Abrud spre Miazăzi se vede o frumoasă pădure de fag, pe o întindere de câteva sute de pogoane, până maĭ erĭ-alaltăerĭ proprietatea uneĭ familiĭ ungureştĭ, azĭ însă proprietatea institutuluĭ de banĭ românesc Auraria şi a fruntaşuluĭ de toţĭ iubit dr. Laurenţiu Pop, avocat în Abrud, cumpărată cu preţul de 180 miĭ coroane. De treĭ părţĭ Abrudul e înconjurat de comuna Abrud-sat, de care e despărţit numaĭ politiceşte, natura însă n'a pus nicĭ o metă despărţitoare.

Abrudul strâns între dealurĭ, şi în mare parte ridicat chiar pe coastele acestor dealurĭ are o singură stradă principală strimtă şi o mulţime de ulicioare şi maĭ strimte. Din toamna anuluĭ trecut are conduct de apă, iar în prezent se lucrează la instalaţia lumineĭ electrice şi să speră, că se va îndrepta cât maĭ în grabă şi pavagiul.

Cu toate acestea Abrudul are şi edificiĭ, ce-ĭ fac cinste, între carĭ cel dintâĭ e şcoala română de fete, ce se înalţă falnică chiar din strada principală, apoĭ edificiul şcoaleĭ elementare de stat ungurească, al celeĭ civile ungureştĭ, casa oraşuluĭ, judecătoria cercuală şi cazarma. Piaţa este încadrată de case frumoase cu etaj, aproape toate proprietate românească.

Locuitoriĭ şi ocupaţiunea lor. — Numărul locuitorilor e de abia 3400. Din-aceştia peste 2000 sunt românĭ gr. or. şi gr. cat., restul ungurĭ de toate confesiunile. Majoritatea românilor sunt minerĭ, lucrând în băile de aur, parte ca proprietarĭ, parte pentru plată. Băile sunt pe hotarele comunelor: Corna, Roşia şi Bucium. Cum însă în timpul din urmă, băile nu se pot exploata maĭ intensiv, din lipsa capitaluluĭ necesar, o mare parte a băeşilor noştriĭ emigrează la Petroşenĭ în băile de cărbunĭ, orĭ în Zarand la băile de aur, orĭ chiar în America.

Singurul ram al economieĭ, e producerea fânuluĭ, care e de o calitate superioară şi se face din abundenţă.

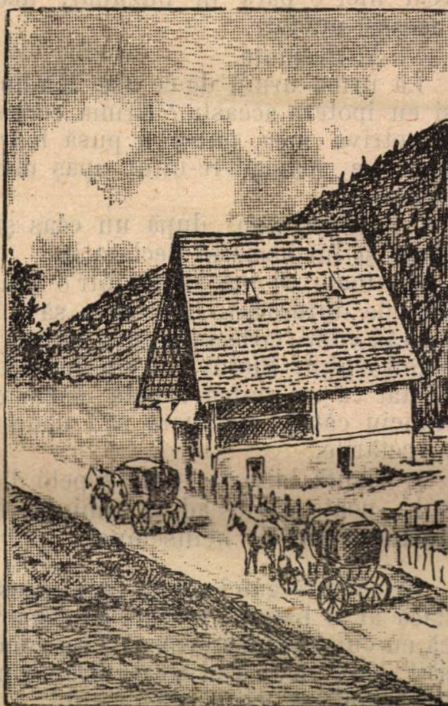
Abrud-săteniĭ românĭ — se ocupă şi cu economia de vite şi de oĭ, dacă dispun şi de un teritor ceva maĭ mare de păşunat.

Starea culturală şi economică. — Din punct de vedere cultural se poate zice, că între localităţile munţilor apusenĭ, Abrudul stă cel maĭ bine. Are două şcoale de băeţĭ, şcoală gr.-or. şi gr.-cat. române şi o şcoală de fete susţinută de Reuniunea femeilor române din Abrud.

Dar oricât de mulţămitor e sporul celor 2 şcoale de băeţĭ, nicĭ pe departe nu e astfel, cum ar fi fost în cazul dacă s'ar fi dat ascultare arhiereuluĭ nemuritor, Şaguna, care la anul 1853 a propus ambelor confesiunĭ să împreune şcoalele. Cum însă ceĭ dela cârma acelor şcoale erau oamenĭ micĭ de suflet, n'aŭ înţeles glasul ceĭ chema spre propăşire, nu s'aŭ putut înţelege cu privire la caracterul confesional al respectiveĭ şcoale.

In schimb însă şcoala de fete, care n'are caracter confesional, se achită perfect de rolul eĭ în educaţia fetiţelor române spre mulţămirea şi bucuria generală. Luptă însă cu greutăţĭ materiale enorme, căcĭ afară de institutul de banĭ „Auraria" nimenea nu-ĭ vine în ajutor şi apoĭ e greŭ să susţiĭ o şcoală, să plăteştĭ anuităţĭ după un împrumut de 20 miĭ cor. contractat pentru zidirea localuluĭ, din un capital de 20 miĭ cor. alocat cu 6% pe lângă favor deosebit, nemaĭ vorbind de alte greutăţĭ, cu carĭ luptă de altcum toate 3 şcoalele noastre româneştĭ.

Româniĭ din Abrud aŭ şi societate de lectură: Casina română. Se luptă din răsputerĭ pentru înjghebarea uneĭ reuniunĭ a meseriaşilor românĭ, pe lângă toate piedicile ce se pun din partea ungurilor.

Casa în care s'a născut Avram Iancu

E şi o frumoasă inteligenţă în Abrud cu 4 avocaţĭ, 2 medicĭ, 2 preoţĭ, 3 funcţionarĭ de bancă, directorĭ de mine, 2 învăţătorĭ, 2 învăţătoare, etc., iar clasa meseriaşilor numără la 70 de măeştri. In privinţa economică n'am putea spune că Abrudul stă bine, asta însă e a se atribui înrăiriĭ băilor de aur. Institutul de credit „Auraria", însă pe lângă conducerea înţeleaptă din trecut şi de astăzĭ şi-a pus o bază atât de solidă, că oricând poate veni, precum şi vine, în ajutorul poporuluĭ de aicĭ şi din împrejurime, de câte orĭ are lipsă.

Abrudul e Scaunul unuĭ protopop român gr.-or. în frunte cu harnicul protă Petre Popoviciu.

Starea socială şi politica. — Pătura cultă a societăţeĭ româneştĭ din Abrud, în număr e mică faţă de pătura cultă a societăţeĭ ungureştĭ. Asta provine de acolo, că nouă ne sunt închise toate căile dela oraş, judecătorie, oficiul montan, cămara pentru schimbul auruluĭ, oficiul silvanal, unde sunt numaĭ şi numaĭ ungurĭ afară de un singur judecător şi de un senator al oraşuluĭ, ajunşĭ în aceste posturĭ în impurile, când şovinismul unguresc nu era atât de pronunţat.

De aci provine că în privinţa politică, în Abrud Româniĭ nu se pot impune, în schimb însă orice mişcare naţională din munţĭ îşĭ ia începutul din Abrud, unde sunt bărbaţĭ devotaţĭ cu tot sufletul cauzeĭ româneştĭ şi carĭ luptă din răsputerĭ, spre a ridica şi poporul românesc pe aceeaş treapt ăpolitică, pe care să află poporul unguresc. Durere, că aceasta nu se poate spune în general de fiecare dintre intelectualiĭ românĭ aĭ Abruduluĭ căcĭ, sunt şi de aceea, cărora le maĭ place să-şĭ vadă exclusiv de afacerile lor personale egoişte, noroc că sunt puţine la număr răzându-şĭ în pumnĭ de visătoriĭ luptătorĭ carĭ jertfesc orĭ ce interes propriu mareluĭ interes al bineluĭ de obşte.

Româniĭ din Abrud, în privinţa socială trăesc în bune relaţiĭ, neturburate de micile patimĭ neînţelese carĭ se ivesc aproape în toate centrele româneştĭ. Asta e şi cauza că petrecerile românilor abrudenĭ sunt atât de vesele şi atât de animate.

Ospitalitatea abrudenilor e proverbială. Oaspele străin sosit în Abrud e primit cu o dragoste, cum nu se vede şi după vorba românească „*îl omoară cu omenia*". Şi dacă această dragoste se manifestă faţă cu orice român sosit în Abrud, ea se măreşte când e vorba de un frate din Regatul liber.

Ce se poate vedea în şi din Abrud.— Inainte de a intra în Abrud, scoborând dela „Dealul mare", la stânga, se aude încă din depărtare sgomotul ce-l fac săgeţile de steampurĭ, sdrobind piatra ce conţine aur. Văzându-le îţĭ vine în minte vorba Crişenilor: „*Cine dracu a maĭ văzut să cânte apa şi să joace lemnele*".

Intre şteampurile dela „Dealul mare" şi până în Abrud—ba în întreg ţinutul—cele maĭ frumoase şi maĭ bine întreţinute sunt proprietatea doamneĭ văd. *Ana Filip*, sufletul socieăţeĭ din Abrud, şi ale *d-ruluĭ Laurenţiu Pop*.

Inconjurate jur împrejur de parcurĭ elegante, având drumurĭ şerpuitoare în sus spre vârful munteluĭ, şi 'n faţă cu o grădină admirabilă de pomĭ.

Aicĭ—maĭ ales când sunt oaspeţĭ streinĭ în Abrud—îşĭ petrece societatea românească cele maĭ frumoase şi vesele după amiezĭ, în căldurile de vară, căcĭ e răcoare în văzduh şi drăgălăşie în sufletele proprietarilor.

Intrând în Abrud, colţul stâng din piaţa mare, sunt casele în care se ţinea sfatul căpitanilor luĭ Iancu, la patruzecĭ şi opt, când Hatvani, intrat în Abrud, voia să-ĭ prindă. Aŭ scăpat cu toţiĭ; singur Dobra, sărind pe fereastră, a fost omorât. Casa e proprietate ungurească, donată de Apafi bisericeĭ reformate.

Traversând piaţa mare, cotind la dreapta spre Abrudsat într'o ulicioară ce trece în faţa bisericeĭ unite, e casa în pivniţele căreia a fost găsit şi omorât Dragoş după trădarea luĭ mişelească; peste ulicioară, în faţă, e un arbore ma-

re, la umbra căruia a fost aruncat trupul luĭ Dragoş.

Şi sunt şi altele atâtea şi atâtea de văzut, dar nu se poate să le înşirĭ cu deamănuntul.

Din Abrud apoĭ se fac cele maĭ frumoase escursiĭ în toate părţile, căcĭ în împrejurimile Abruduluĭ sunt locurĭ frumoase şi interesante; iată câteva :

Dacă e vorba să se cerceteze băile de aur, se pleacă din Abrud la Roşia, Corna orĭ Bucium, cu trăsura. Baia cea maĭ sistematic lucrată e ,,Concordia" (Bucium) proprietate românească.

Dacă ne urcăm pe culmea dealurilor, ce împrejmuesc Abrudul, vom zări în partea apuseană o puternică stâncă lată şi pleşuvă, care domineazǎ dealurile dimprejur. E Vulcanul. Din vârful Vulcanuluĭ, prin prejur e o priveliște admirabilă, la depărtărĭ colosale. Spre Miazǎ zi până departe peste Mureş şi Streiu, până unde Rătezatul învălit în ceaţă albăstrie împiedică privirile de a străbate şi pe plaiurile Românieĭ iubite. Spre Răsărit se văd stâncile ,,Detunata" Flocoasa şi ,,Geamăna", şi puţin maĭ la stânga ,,Cetatea romană", şi spre Miază noapte muntele ,,Biharia".

La ,,cetatea romană" drumul se face cu trăsura prin Roşia, orĭ pe jos urcând dealul din dreapta Abruduluĭ. (,,Dealul băeşilor").

E cetatea mare şi cetatea mică. Ele par a fi niște ruinate, din care cauză li par a fi niște ruine, din care cauză li s'a dat şi numele acesta.

Sosiţĭ în lăuntru ne surprinde măreţia icoaneĭ ce ni s înfăţişează, căcĭ nu-ţĭ poţĭ da seama, dacă eştĭ în craterele unuĭ vulcan stins, orĭ în interiorul uneĭ adevărate cetăţĭ, ce-ţĭ povesteşte de vremurile de mult apuse. Jur împrejur stâncĭ puternice, crăpate şi colţuroase şi printre ele multe gurĭ de băĭ despărţite prin galeriĭ.

Mare şi admirabilă operă a Românilor!

Vestita stâncă ,,Detunata" compusă din stâlpĭ de bazalt, carĭ par a fi aşezaţĭ de mână omenească, se vizitează tot din Abrud. Plecând din Abrud trecem în lungul comuneĭ Bucium, deasupra căreia (la Miază noapte) să înalţe mândră şi puternică stânca aceasta cu un nume atât de vestit. In drum spre ,,Detunata" călătorul străin e surprins de frumuseţea femeeĭ buciumane: ,,înaltă, cu ochĭ ca mura, cu părul castaniu, cu obrazul rumen, cu buzele subţirĭ şi trandafiriĭ şi cu dinţiĭ ca două şirurĭ de mărgăritare, încât par'că e ruptă din soare, când merge Lunia la târg la Abrud, cu bărbatu săŭ, tot atât de frumos şi de voinic ca şi ea". (Frâncu—Candrea).

Deunata" stă ca un mărgean în mijlocul uneĭ romantice regiunĭ, înconjurată de pădurĭ frumoase de brad şi de livezĭ.

Şi vin străinĭ din depărtărĭ colosale, ca să vadă această munine a natureĭ.

Sunt toate sfinţite acestea locurĭ, şi cine le-a călcat şi-a stat de vorbă cu oamenĭĭ carĭ se stăpânesc, a rămas pentru totdeauna legat cu sufletul şi de oamenĭ şi de locurĭ!...

IOAN SIMU

Din rev. ,,Foaia noastră".
Bucureştĭ. Abonamentul 5 leĭ pe an.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventurĭ senzaţionale —

— Urmare —

— Nu ştiŭ dacă este sau nu cu putinţă, dar ştiŭ că aşa stau lucrurile. Mergeam foarte repede, pentru că nu ştiam exact la ce oră pleacă trenul şi nu voiam să ajung prea târziu. Deodată cineva m'a lovit; am deosebit numaĭ o umbră care fugea şi pe urmă nu maĭ ştiŭ ce s'a petrecut cu mine.

— Trebue să fi fost cineva care a voit să te prade, declară infirmiera.

— De unde ştiĭ?

— Raţionamentul mă face să ajung la această concluzie. Te duceaĭ spre gară. Prin urmare aveaĭ banĭ pentru bilet. Când aĭ ajuns aicĭ n'aveaĭ nicĭ o para în buzunar, decĭ, fuseseşĭ prădat.

— Aĭ dreptate.

La urma urmiĭ de ce n'aş fi admis şi eu ipoteza aceasta? Crima comisă împotriva mea putea fi pusă foarte bine pe seama vre-unuĭ apaş marsilian.

Comisarul veni după un ceas şi-ĭ făcuĭ şi luĭ aceleaşĭ declaraţiĭ.

Cu toate că mă aflam într'o stare atât de dureroasă, îmĭ venea să mor de râs când vedeam figura mirată a comisaruluĭ. Bietul om era foarte întristat că nu putea căpăta măcar un indiciu cât de mic care să'ĭ uşureze cercetările.

— Caută bine, d-le, îmĭ repetă dînsul; poate că îţĭ aducĭ aminte un amănunt cât de neînsemnat.

Şi când te gândeştĭ că omul acesta dacă ar fi bănuit măcar pe departe că eu cunoşteam adevărul şi nu voiam să'l spun, m'ar fi bruscat, fără să maĭ ţie seamă că eram grav rănit!

Dar nu i-am spus nicĭ un cuvânt; nu văzusem nimic; nu ştiam nimic.

După plecarea comisaruluĭ, m'am simţit obosit; bietul om, doritor să descopere pe asasin, mă cam necăjise cu întrebările.

Infirmiera mea, d-na Leblan, îmĭ aduse ceva de băut.

Pe urmă am adormit adânc.

Pe la orele cincĭ după amiazĭ m'am deşteptat şi infirmiera mi-a adus din nou de mâncare.

Am adormit iarăşĭ şi nu m'am deşteptat decât a doua zi dimineaţa cu o poftă de mâncare nebună.

Doctorul veni în vizita obişnuită şi fu foarte mulţumit de starea mea. El recomandă infirmiereĭ să mă aibă sub îngrijirea eĭ, lăsându-ĭ cea maĭ deplină libertate în ce privea alimentaţia.

— Vezĭ ce încredere are doctorul în mine? — îmĭ şopti infirmiera, apropiindu-se; poţĭ să mănâncĭ fără teamă orĭ-ce 'ţĭ voiŭ da.

Dar aceasta era o recomandaţie de prisos, căcĭ eu aşteptam ora dejunuluĭ cu nerăbdare.

De aceea şi infirmiera, când îmĭ aduse masa, exclamă:

— Ştiĭ că'mĭ facĭ plăcere? Mă aşteptĭ par'că aş fi drăguţa d-tale! E un lucru destul de măgulitor pentru o femee care are cincĭzecĭ de anĭ.

— Aĭ fost aşa de bună cu mine, încât nicĭ nu ştiŭ cum să'ţĭ mulţumesc.

Dinsa fu mişcată de aceste cuvinte şi se aşeză lângă mine, servindu-mă. Pentru întâia oară în viaţa mea pricepeam, măcar pe departe, ce însemna o mamă; înţelegeam de ce comoară fusesem lipsit în ziua în care o pierdusem pe a mea.

Nicĭ odată, de câte orĭ fusesem bolnav pînă atuncĭ nu mă putusem bucura de asemenea îngrijire duioasă.

De-odată însă, fără să'mĭ dau bine seamă, ideia zileĭ de 23 Iulie începu să mă chinuiască.

— In câte avem azĭ?

— In 23.

— Ah!

Cu toate că ar fi trebuit să fiu maĭ prudent, nu mi-am putut opri această exclamare:

— Aşa dar în ziua de 23 nu voiu putea fi la Saint Germain!

Infirmiera mă privi uimită:

— Care Saint Germain? Nu cunosc asemenea localitate în împrejurimile Marsilieĭ.

Sărmana femee! E drept însă că o femee nu prea are nevoe de multe cunoştinţe geografice.

I-am explicat că Saint-Germain e o localitate lângă Paris şi că într'acolo mă îndreptam când mi s'a aplicat lovitura de cuţit.

— Dacă eştĭ aşteptat, îmĭ răspunse dînsa, am putea telegrafia că nu poţĭ veni pînă peste opt zile. Nu cred să'ţĭ dea drumul doctorul maĭ înainte.

— Nu, nu mă aşteaptă nimenĭ.

Sărmana femee — mi-a mărturisit-o în urmă — credea că trebue să fie la mijloc vre-o dramă familiară şi'şĭ dădu toată osteneala să mă consoleze.

Ziua de 23 trecu.

La urma urmiĭ ajunsese să-mĭ fie indiferentă pierderea drepturilor familieĭ mele. Poate că era efectul stăreĭ mele de slăbiciune.

Aveam să comunic afiliaţilor societăţiĭ C. M. U. că intenţia mea era să trăesc liniştit, în mediocritate, fără nicĭ un gând de mărire. Poate că dînşiĭ aveau să mă ajute. Ce'mĭ păsa

ce fel de viață aveam să duc în viitor, de vreme ce Regina avea să împartă cu mine această viață?

Regina! Dar cum se face că nu primisem nicĭ o știre dela dânsa?

Erau maĭ mult de patruzecĭ și opt de ore de când mă aflam în spital. Se putea óre ca Regina, care dăduse atâtea probe de dibăcie, în atâtea împrejurărĭ, să nu fi aflat încă lucrul acesta?

Și dacă aflase unde eram, atuncĭ cum de nu găsise mijlocul să mă înștiințeze și pe mine?

Știam că nu putea să se urce pînă la mine, dar ar fi putut să'mĭ facă vre-un semn, să'mĭ dea vre-un indiciu de prezența eĭ în jurul spitaluluĭ.

Infirmiera, văzându-mă atât de preocupat, crezu că mă simt din nou rău și se neliniști.

— Micuțule, îmĭ zise dînsa, eu nu sunt de gardă în noaptea asta; mi se pare că nu ți-e tocmaĭ bine și va trebui să'mĭ făgădueștĭ că veĭ fi cuminte toată vremea.

«Pentru ca să fiŭ și maĭ sigură îțĭ voĭ da o băutură care te-va face să dormĭ în tihnă.

N'aveĭ nimic de zis împotrivă. Cel puțin, dormind nu maĭ puteam cugeta. Maĭ înainte ca infirmiera să'șĭ fi părăsit postul, eŭ dormeam adânc. Familia de Valberyl, Regina și prietenele sale eraŭ departe, în domeniul întunecat al incognoscibiluluĭ.

Era un somn bine-cuvântat, care avea să-mĭ redea puterile de carĭ aveam așa de multă nevoe

. . . .

A doua zi am aflat că o doamnă foarte cum se cade se interesa de mine. Mi-am zis că era de sigur Regina saŭ vre-o trimisă a eĭ.

Dar doctorul îmĭ spuse că trebuia să maĭ staŭ în spital cel puțin încă o săptămână, din cauză că pierdusem prea mult sânge, și orĭ-ce imprudență ar fi putut să-mĭ fie fatală.

Acum, când eram aproape sigur că Regina știe unde sunt și mă așteaptă cu nerăbdare, aproape nicĭ nu îmĭ maĭ păsa de năruirea visuluĭ meŭ de a pune mâna pe averea familieĭ mele, de a-mĭ recăpăta titlurile de prinț.

CAP. IV

In automobil

Era și aceasta una dintre multele isprăvĭ ale Regineĭ. Dânsa, după ce reușise să mă scoată din spital, alesese această cale pentru a face distanța Marsilia Saint-Germain, ceea ce însemna să străbațĭ aproape întreaga Franță.

Făcând câte 50 de kilometri pe oră, în 18 ore puteam ajunge la destinație.

Dar aceasta nu putea fi de cât o iluzie; una e socoteala pe care o facĭ când porneștĭ la drum, și alta este realitatea drumuluĭ.

Intr'un loc un șurub stricat, în altă parte un accident de teren, care te silește să facĭ un înconjor saŭ să te oprești maĭ multă vreme; aiurea un tren care se încăpățânează să nu maĭ sosească, ținându-te pe loc în fața rampeĭ, și așa maĭ departe.

Și când te gândeștĭ că automobilul nostru purta întreaga avere a Valberililor!

Eraŭ momente când ni se părea că nicĭ o dată nu vom putea ajunge la timp.

...In sfârșit, a doua zi, pe la orele 11 noaptea eram la Versailles.

Peste o oră aveam să fiŭ prinț, saŭ simplu muritor de foame.

Maĭ aveam o singură oră de drum până la Versailles; o singură oră, însă cu condiția să nu ne maĭ oprească nicĭ un obstacol.

Eram cu toțiĭ peste măsură de emoționațĭ. Se apropie deznodământul lupteĭ.

Vom reuși oare, saŭ poate toată munca noastră va fi în zadar?

Am ajuns. Iată ne în apropierea *Caseĭ verzĭ*.

In sfârșit!

Dar aci, în mijlocul drumuluĭ, era răsturnat un copac, făcându ne trecerea cu neputință.

Regina se aplecă spre mine, și mă întrebă în șoaptă:

— Carol, poțĭ merge pe jos; maĭ avem abia vre-o două sute de metri.

— Voĭ încerca.

Ajutat de prietenele mele, m'am coborît.

— Bandițiĭ trebue să fie pe aicĭ, îmĭ maĭ șopti Regina. Dar trebue să trecem cu orĭ ce preț. Am la mine *tubul fulgerător* al luĭ Orsoni.

— Dă-mi-l, scumpa mea. De vreme ce aicĭ e în joc soarta mea, e drept ca eŭ să'mĭ iaŭ toată răspunderea.

Dânsa nu se împotrivi. Maĭ aveam zece momente până la termenul fatal; prin urmare nu trebuea să alergăm.

De odată, o frază lugubră răsună în noapte:

— Stațĭ!

Niște zgomote recĭ ne făcură să ghicim că îndărătul unuĭ stufiș, niște indivizĭ își încărcau revolverele.

Eram așteptațĭ; afiliațiĭ Mafieĭ ne făceaŭ onorurile cuvenite.

O mânie subită mă cuprinse.

— Loc, saŭ vă ucid pe toțĭ! strigaĭ cu o voce sălbatecă.

Dar mizerabiliĭ n'aveaŭ acum de unde ști că teribila armă a luĭ Orsoni era acum în mâinile mele.

Un hohot de râs batjocoritor îmĭ răspunse:

— Loc! repetaĭ pentru a doua oară.

Dar oamenĭĭ îmĭ răspunseră ridicând revolverele.

Atuncĭ am ridicat și eu mâna, și îndreptând spre eĭ tubul magic, am apăsat butonul.

Un fulger țîșni; se auziră pornite și strigăte de groază. Apoĭ, zgomotul uneĭ fugĭ.

Trecerea era liberă. Imĭ uitasem de rană și de oboseală. Radios, pășeam înainte.

Dar în ușa «Visuluĭ de aur» mă aștepta Matiolo. Dânsul ținea un pumnal în mână, și dintr'o săritură fu lângă Regina.

— Un singur pas dacă maĭ facĭ îmĭ strigă dânsul, voĭ împlânta pumnalul în gâtul acesteĭ micĭ vipere!

Trebui să mă opresc.

— Du-te înainte fără să te îngrijeștĭ de mine: îmĭ strigă Regina.

Dar nu puteam. Maĭ bine era să renunț la toată gloria numeluĭ meŭ.

Insă Fatma interveni la timp. Matiolo fu culcat la pământ cu o lovitură dată pe la spate.

— Haide! îmĭ strigă Regina, repede.

Când se auzi prima bătae a miezuluĭ de noapte, sunaŭ la ușa caseĭ providențiale.

Cine-va deschise ușa și intraĭ, urmat de prietenele mele.

Treĭ membri aĭ consiliuluĭ suprem mă primiră. Trebue să recunosc loialitatea acestor oamenĭ.

Am fost reintegrat în posesiunea tuturor drepturilor mele.

Astă-zĭ sunt milionar, prinț și maĭ cu seamă sunt soțul fericit al Regineĭ, care își ține noul eĭ rang cu aceeaș demnitate cu care odinioară își făcea meseria de aventurieră.

Și poate râde cine poftește, dar eŭ cred că portretul eĭ stă foarte bine în galeria majestoasă a străbunilor meĭ.

Dânsa m'a făcut prinț și mi-a dat fericirea.

SFÂRȘIT

VENDETE ARCTICE

D. Paul Guilloteau, inspector al companieĭ Hudson, de abia sosise la Makina—una din stațiile cele maĭ apropiate de malurile Oceanuluĭ Inghețat—în sania trasă de câinĭ, când Tukka, intrepretul eschimos care co- manda postul de acolo, i se înfățișă, gâfâind, cerându-și ertare pentru că nu fusese cel dintâiŭ care să ureze bun sosit șefuluĭ săŭ.

,,Bine! bine! făcu inspectorul, un canadian voinic, gata întotdeauna să ierte o greșală mică unuĭ serviton credincios. Câiniĭ meĭ sunt scuza ta. Sunt ceĭ maĭ bunĭ din tot cercul polar! Nicĭ odată nu poțĭ întârzia cu eĭ! Sunt cu două ceasurĭ înainte".

Pe când își scotea blănile grele pentru a-și pune vestminte de lână se informă:

— Nimic noŭ dela ultima'mĭ inspecție?

— *Yes!* pronunță laconic interpretul. Ceva noŭ.

— Maĭ multă blănărie ca rândul trecut?

— Maĭ puțină.

— Vânătoriĭ eschimoșĭ nu maĭ lucrează?

— Nu!

— Și de ce?

— *Scared to death.* Infricoșațĭ de moarte.

D. Guilloteau tresări. Pentru ca niște oamenĭ așa de flegmaticĭ ca sălbaticiĭ aceștia aĭ Extremuluĭ Nord să fie așa de înspăimântațĭ, trebuia să aĭ o cauză extraordinară.

Lăsându-și toaleta, conjură pe interpret să fie maĭ puțin laconic.

Foarte emoționat, omul își începu înfricoșata-ĭ istorisire. Cu vre-o cincĭ sprezece zile maĭ înainte, câteva familiĭ se vorbiseră să meargă împreună să vâneze foce. Printr'o fatalitate care trebuia să aibă cele maĭ teribile urmărĭ, un tânăr vânător, anume Tobi, alunecase pe ghiață în clipa când își făcea vânt să sară peste o crăpătură. Pușca i se prinsese între picioare, și cartușul făcând explozie, nemeri pe tovarășul luĭ Toli, un flăcăŭ de aceeașĭ vârstă, anume Pakita.

Foarte întristat ucigașul fără voe, adusese în oraș cadavrul victimeĭ sale, înfășurat într'o cuvertură de blană și însărcinase pe părințiĭ săĭ să spună celor aĭ luĭ Pakita, dureroasa veste.

Tatăl mortuluĭ era apucat de o furie indiscriptibilă, după cum obiceiurile eschimose îĭ dedea dreptul să omoare pe ucigaș, să ia ,,sânge pentru sânge".

Interventia vecinilor însă îl făcea să aleagă un alt obiceĭ local; acela de a adopta pe fiul Toli—lor în locul celuĭ dispărut. In cele din urmă, după multe consfătuirĭ de amândouă părțile, s'aŭ înțeles. Doritor de a da prietenilor și vecinilor un ospăț, cu prilejul acestuĭ curios schimb de copiĭ, Toli,—tatăl—își părăsea *iglo* (casa de zăpadă) pentru a se duce să vâneze, lăsându-și soția și băiatul în grija luĭ Pakita, tatăl victimeĭ, pentru a face ultimele preparative.

Judecațĭ de ce durere și groază fu cuprins când, întorcându-se seara găsi cadavrele calde încă, ale neveste̊ĭ și copilului săŭ!

Fără să se înarmeze cu vre-o armă, nenorocitul fugea către coliba criminaluluĭ, dar nu găsi de cât pe nevasta luĭ care fără să-ĭ lase timpul să se explice, îl atacă furioasă cu un cuțit, pe când trunchiul îĭ era încă petrecut prin strimta deschizătură ce slujea de ușă.

O întâmplare, căreia îĭ datorește viața, făcu să găsească la îndemână un fel de cârlig de fie (care slujește la vânătoarea de foce saŭ balene). Parând loviturile, țintui cotoroanța la pământ, dintr'o aruncătură a teribiluluĭ săŭ cârlig.

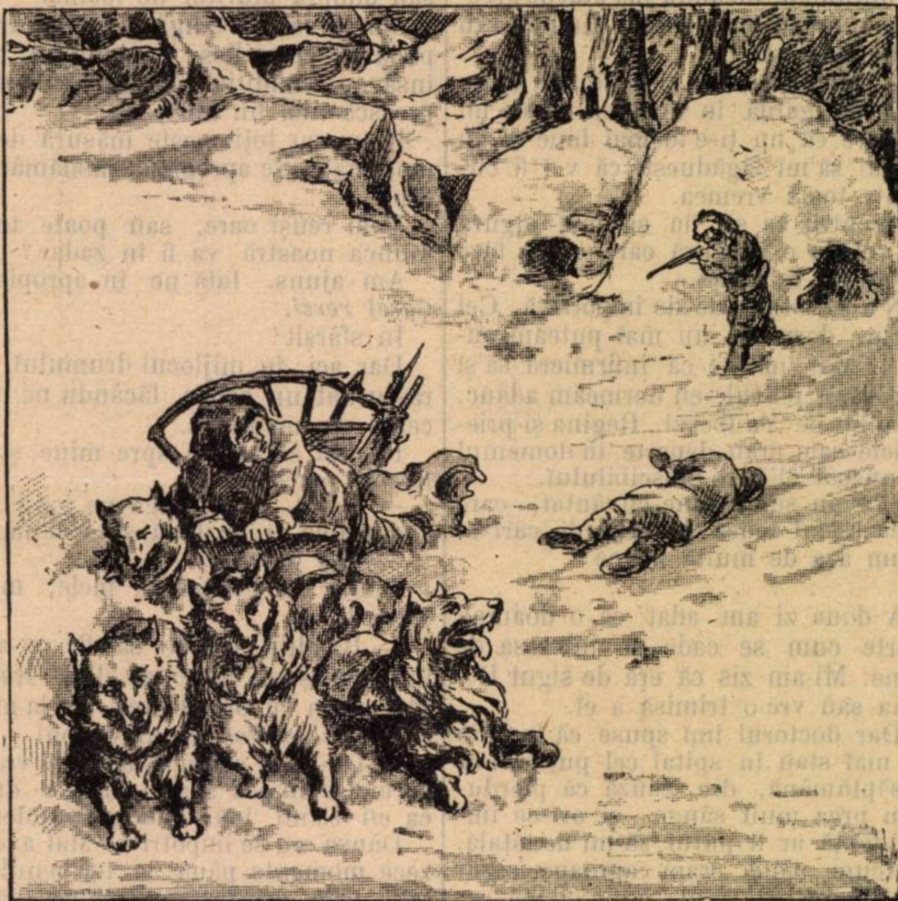
Era și timp: vârful pușteĭ luĭ Pakita și apărea la deschizătura ușeĭ. Dintr'o săritură, Toli găuri zidul de zăpadă al colibeĭ, aproape se izbi de sania luĭ Pakita, care atuncĭ sosise, și decĭ cu câiniĭ înhămațĭ gata, se sui și biciuindu-ĭ, fugea ca vântul, pe când două gloanțe, una după alta, îĭ șuerară pe la ureche.

Călătorind toată noaptea, fără să se oprească, ajunse, însfârșit, într'un sat unde povesti tot ce se întâmplase. Bărbațiĭ se adunară numaĭ de cât pentru a se sfătui. Se formaseră două tabere în sânul acestuĭ consiliu de războĭ improvizat.

Uniĭ vorbeaŭ să meargă nu numaĭ de cât să doboare pe Pakita ca pe o fiară turbată. Ceilalțĭ eraŭ de părere că ucigașul ascultă de diavoliĭ carĭ-l împingeaŭ să omoare, și cazul este de competința vrăjitorilor, carĭ ar ști prin descântece potrivite cu împrejurarea, să potolească setea omorâtoare a nenorocituluĭ fără să întrebuințeze mijloace violente.

Consfătuirea maĭ dură încă, când, o femee sosi într'o sanie, singură și care aducea la rândul eĭ o sângeroasă noutate:

Zărind cele două colibe singuratece, bărbatul eĭ avusese nenorocita idee de a intra într'una din ele spre a cere foc locuitorilor. Nu făcuse însă nicĭ treizecĭ de pașĭ că se auzi o detunătură și omul căzu jos. Câiniĭ o apucaseră razna pe când un glonț șuera pe la urechile femeeĭ (vezĭ ilustrația).

Povestirea eĭ lăsă să se vadă alte grozăviĭ, căcĭ maĭ multe perechĭ aŭ trebuit să treacă pe lângă cele două colibe și astfel să fie la îndemână nebunuluĭ.

Orĭ-ce șovăire ar fi fost egală cu o crimă acum. Trebuiaŭ să lase pe criminal să decimeze o populație liniștită și muncitoare?

Doĭ oamenĭ hotărâțĭ se oferiră atuncĭ să plece fără întârziere către blestematul iglo.

Călătoreaŭ de vre-o două ceasurĭ când o priveliște de natură să-ĭ întărească și maĭ mult în hotărârea lor de a omorâ pe Pakita, îĭ făcu să se oprească puțin.

O sanie fără călătorĭ se îndrepta încet înspre eĭ. Urme de sânge pe capră arătaŭ foarte bine cum călătoriĭ fuseseră omorâțĭ în drum. Unul dintre câinĭ rănit de moarte murise în ham și astfel cadavrul luĭ îngreuia foarte mult umbletul celorlalțĭ câinĭ.

Exercitând și maĭ mult furia Eschimoșilor, incidentul îĭ făcea să fie cât se poate de cu băgare de seamă, cu cât se apropiaŭ de colibe. In cele din urmă zărindu-le de departe, făcură un ocol mare pentru a ajunge pe la spatele lor, căcĭ puteaŭ fi văzuțĭ prin ușile joase, carĭ îndepliniseră un rol așa de îngrozitor. Cu miĭ de precauțiunĭ se apropiară de una din colibe și făcură în perete o gaură dar văzură că e goală. Cu cealaltă făcură la fel, și descoperiră că Pakita o transformase într'o prăvălie de cadavre!

Numărară două-spre-zece, rînduite frumos unul lângă altul pe pământ. Două-spre-zece nevinovațĭ pe carĭ nebunul îĭ omorîse în maĭ puțin de patru-zecĭ și opt de ceasurĭ, în sângeroasa luĭ frenezie!

Renunțând pentru moment la misiunea lor juridică, se aruncară în sanie și reluară cu toată repeziciunea drumul către sat.

Povestirea lor fu primită cu o adevărată explozie de furie. Cu toată înștiințarea unor vrăjitorĭ carĭ le prevăzuseră neizbânda și moartea, douĭ oamenĭ se așterneaŭ la drum.

Era scris să nu-ĭ maĭ vadă. Lipsa lor dură de treĭ zile, până în seara în care d. Paul Guilloteau fu pus în curent cu evenimentele. Treĭ zile! De sigur că fuseseră răpușĭ de gloanțele nebunuluĭ.

Sunt rare cazurile în carĭ datoria unuĭ om îĭ poruncește să răpună viața semenuluĭ săŭ. Dar nu maĭ era nicĭ o îndoială că un astfel de caz se prezintă acum Canadianuluĭ.

Și astfel d. Guilloteau care era cea maĭ înaltă autoritate în acest district a căreĭ populație acum—terorizată de un nebun — avea numaĭ în el nădejde— trebuia să ia o hotărâre strajnică. Interesele—maĭ mult morale—ale companieĭ Hudson eraŭ în joc, și de atitudinea luĭ gata de această stare de lucrurĭ, atârna și soarta carierei luĭ.

Imediat strânse în juru'ĭ o ceată de eschimoșĭ înarmațĭ și-ĭ îmbărbătă să meargă împotriva nebunuluĭ care trebuia prin orice mijloc exterminat. Vrăjitoriĭ însă făcură o opoziție îndrăzneață, zbierând cu toțiĭ:

„Demonii 'l protejează! Ce putem face noĭ contra demonidor?

Și cum eĭ profețiseră înfrângerea celor carĭ ar fi mers împotriva nebunuluĭ, mulțĭ dintre aceștia începeaŭ să șovăe.

Trebui decĭ ca d. Guilloteau să întrebuințeze toate mijloacele existente spre a convinge douĭ bunĭ vânătorĭ să'l însoțească în primejdioasa-ĭ expedițiune. Aceasta i-a fost cu atât maĭ greŭ cu cât nu se putea înțelege cu pușcașiĭ decât cu ajutorul unuĭ interpret care de cele maĭ multe orĭ dând alt înțeles argumentele d-luĭ Guilloteau orĭ, neavând termenĭ prin carĭ să traducă maĭ mult saŭ maĭ puțin exacte cele exprimate de inspector. In fine plecă. Tovarășiĭ luĭ eraŭ în număr de treĭ.

In apropierea căsuțeĭ de zăpadă, în care se aflaŭ cadavrele victimelor nebunuluĭ, împreună cu acesta, spre a-l face să apară în bătaia armelor, traseră un foc în zidul de zăpadă.

Mijlocul izbuti. Pakita își scoase capul în deschizătura colibeĭ și văzând „dușmanĭ eși întreg și începu să tragă. Inspectorul se azvârli într'o movilă de zăpadă, pe când ceĭ douĭ vânătorĭ slobozĭră câte o încărcătură. Unul din eĭ fu rănit, însă nebunul trăgea încă.

D. Guilloteau se ridică atuncĭ încetinel și îndreptându-șĭ carabina spre nebun, trase.

Canadianul se abătu în aceeaș clipă pe covorul nemărginit de zăpadă imaculată și în dureroase convulsiunĭ de-o clipă—expiră. Când inspectorul, însoțit de ceĭ treĭ eschimoșĭ, pătrunse în iglo, o priveliște îngrozitoare îĭ pironi loculuĭ: nouă-spre-zece cadavre, victime ale acesteĭ teribile vendete arctice, eraŭ rânduite simetric în lungul pereților ca niște mumiĭ egiptene..

Lugubra colecție rămase acolo cincĭ zile iar apoĭ fu înmormântate în pământul înghețat deasupra căruia rămaseră toate familiile tribuluĭ — îndoliate.

Mignon

ESCURSIUNI ISTORICE

De la Predeal la Sibiu și înapoĭ prin Turnu Roșu, Bistrița, Curtea de Argeș, Câmpulung, Giuvala.

„*Societatea istorică română*“ caută între altele să facă cunoscute monumentele istorice de seamă, ce împodobesc atât pământul acesteĭ țărĭ cât și ținuturile româneștĭ de peste hotare. In acest scop, d. Em. E. Krețulescu, președintele numiteĭ societățĭ și directorul-proprietar al „Revisteĭ pentru istorie, arheologie și filologie“ a hotărât să întreprindă o serie de escursiunĭ istorice pe la vechile bisericĭ și mânăstirĭ din România, de peste munțĭ și chiar de peste Dunăre, din Peninsula Balcanică.

Materialul istoric cules în aceste escursiunĭ este destinat a se publica treptat în revista amintită maĭ sus, pusă la dispoziția societățiĭ de către d. Krețulescu. Tot deodată însă am crezut că este folositor a se informa pe scurt și publicul nostru maĭ larg despre toate acele date și amănunte istorice, ce pot interesa maĭ de aproape pe orĭce Român. In acest scop se publică cele ce urmează.

Prima escursiune s'a făcut cu automobilul de la Sinaia la Sibiu și de aci prin Turnu-Roșu, Bistrița, Curtea-de-Argeș, Giuvala—înapoĭ. Președintele „Societățiĭ istorice române“ a fost însoțit de soția d-sale, d-na Ecaterina Krețulescu, care urmărește în special manifestările arteĭ slavo-bizantine la noĭ și de subsemnatul, în calitate de secretar de redacție al „Revisteĭ pentru istorie, archeologie și filologie“.

Regiunea vizitată este poate cea maĭ interesantă parte din tot cuprinsul pământuluĭ nostru. Singur codrul deslipit de țara Moldoveĭ, frumoasa Bucovină, s'ar putea asemăna prin pozițiunĭ pitoreștĭ și manumente vechĭ româneștĭ cu această parte de loc. Treĭ defileurĭ, Predealul, Giuvala și Turnu-Roșu, prin căĭ șerpuind de-alungul apelor lasă să se vadă resfirate în zare deoparte și de alta a munților, străvechile bisericĭ și mânăstirĭ româneștĭ, atât de strâns unite prin legătura unuĭ suflet comun, în cât cele maĭ multe dintre ele poartă acelaș nume. Așa, bunăoară biserica Sfântul Nicolae domnesc din Curtea-de-Argeș, cel maĭ vechiŭ monument românesc, are acelaș nume ca și fost biserică metropolitană Sf. Nicolae din Făgăraș, monument restaurat de Brâncoveanu, dar datând cel puțin din zilele luĭ Mihnea-Vodă, amintit în pomelnicul acesteĭ bisericĭ din cetatea luĭ Negru-Vodă; tot Sfântul Nicolae se numește și marea biserică românească din Scheiul Brașovuluĭ, fundațiune a Domnilor românĭ, restaurată în secolul al XVIII lea, dar datând din epoca luĭ Neagoe Voevod, ctitorul frumoaseĭ mânăstirĭ de la Argeș.

Astfel dar, nicăerĭ aiurea n'am putea determina maĭ bine inima românismuluĭ decât în această parte unde munțiĭ ce ne despart sunt tăiațĭ de treĭ defileurĭ, iar culmile lor sunt încinse cu schiturĭ și bisericĭ, ca niște marĭ cetățiĭ, pe când apele scaldă un pământ ce a rămas până astăzĭ maĭ peste tot românesc.

Dar să vorbim pe rând despre toate monumentele vizitate în acest frumos codru, ținând seamă în expunere de localitățile din drum.

1. *Sinaia-Predeal.* Biserica din Buștenĭ, de pe Domeniul Coroaneĭ, și cea din Azuga, de pe moșia regală, vor mărturisi în viitor stabilirea Dinastieĭ domnitoare în țară și începutul viețiĭ industriale pe valea Prahoveĭ, pe când schitul din Predeal, așezat tot pe moșia regală, păstrează forma vechilor noastre schiturĭ de munte, ridicate în zecĭ de anĭ, puțin câte puțin, de călugărĭ cu totul necunoscuțĭ. Nu este nevoe a inzista, că ele sunt foarte bine îngrijite, grație înaltelor solicitudinĭ din partea familieĭ regale.

2. *Predeal-Brașov.* Frumoasa vale a Temeșuluĭ este lipsită de bisericĭ româneștĭ, aceasta dovedește că schitul din Predeal domină odată și peste aceste părțĭ până spre Brașov.

3. *Brașov.* In acest oraș săsesc și românesc am vizitat 3 bisericĭ româneștĭ și una așa zisă grecească, înzestrată de E-

manuel Brâncoveanu. Cea maĭ însemnată biserică este Sfântul Nicolae din Scheĭ. D. Kreţulescu posedă în manuscris un istoric al acesteĭ biserici, ce a început a se tipări în „Revista pentru istorie, archeologie şi filologie" sub numele de „Codea Kretzulescu", fiind vorba de un miscelaneu scris în secolul al XVIII-lea de un cărturar român din Braşov. Din acest istoric, din istoria aceleeaş biserici atribuită luĭ Radu Tempea şi din actele scoase din arhiva bisericiĭ şi tipărite de d. dr. Stinghe, precum şi din pisaniĭ şi pomelnice se constată că biserica datează din secolul al XVI-lea, dar că s'a modificat mult în secolul al XVIII-lea. In fruntea pomelnicului se află Neagoe Basarab cu familia, apoĭ Petru Cercel, Domnul Munteniei şi Petru Aaron, Domnul Moldoveĭ, ctitoriĭ zidiriĭ. Inainte de biserica de zid, actele şi tradiţia arată că a existat una de lemn. In pomelnic se află şi numele luĭ Mihaĭ Viteazul, ceea ce ne descoperă un fapt până acum necunoscut. Şi anume în pisania bisericiĭ, care începe cu formula slavoneşte „In numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ", etc., după ce se arată de către cine s'a început zidirea şi de cine s'a terminat, se adaugă că şi „Noĭ", adică un Voevod român, a maĭ zidit ceva; apoĭ în redacţiunea inscripţieĭ se afla şi formula: „ iar cine va fi Domn", etc.

Pisania, după data păstrată, este din timpul luĭ Mihaĭ Viteazul. Numele mareluĭ Voevod însă nu se află în inscripţie, deşi din context s'ar cădea să existe, căcĭ altfel inscripţia este mutilată. De aceea socotim că pisania de astăzĭ este o copie mutilată în secolul al XVIII-lea, când s'a restaurat biserica. Nu se cunosc motivele acesteĭ mutilărĭ, dar pare că se înţeleg. Atuncĭ, într'adevăr în epoca fanarioţilor, când s'a restaurat biserica şi s'a mutilat inscripţia, nu credem să fi fost vorba de ideĭ şoviniste pentru numele mareluĭ eroŭ stăpânitor al Ardealuluĭ; maĭ probabil socotim că omisiunea s'a făcut din cauza propagandeĭ ruseştĭ, punându-se în frunte numele împărăteseĭ Elisabeta a Rusieĭ, precum arată inscripţia de restaurare redactată în latineşte: „Pia libertate Elisabethae Petrovnae monocratrix totius Rusiae, imperatricis invictae, hic sacer locus este renovatus anno 1751". Această împărăteasă dăduse într'adevăr multe ajutoare băneştĭ, cărţĭ, icoane şi vestminte preoţilor românĭ din Braşov, carĭ fuseseră la Chiev în aces scop, tocmaĭ în toiul luptelor confesionale dintre Românii din Ungaria.

Cât despre orânduiala luĭ Mihaĭ Viteazul, care a organizat şi această biserică ca şi Mitropolia română din Alba Iulia, avem pe lângă vechea pisanie şi pomelnic, o arătare precisă, datorită unuĭ cărturar din secolul al XVIII-lea, care într'un istoric pe scurt al bisericeĭ reprodus de d. Stinghe, spune că marele voevod, a trecut în Ardeal şi a ars ţara, a cruţat biserica Sf. Nicolae şi-a acordat un privilegiu de organizare, care probabil există până astăzĭ. Graţie acestuĭ fapt, biserica Sf. Nicolae s'a chivernisit după vechiul aşezămînt cu epitropĭ şi goşmanĭ, rămânând în cama Românilor, ca o adevărată citadelă, cu tot curentul rusesc din secolul al XVIII-lea.

Nu tot acest mers natural şi legitim l'a avut şi aşa numita biserică grecească. Acest locaş, astăzĭ restaurat, fusese, pe cât se pare, zidit în timpul războiuluĭ ruso-turc din 1768—1774 saŭ maĭ înainte cu ajutorul Românilor şi neguţătorilor de peste Dunăre—în mare parte Macedo-românĭ, grecĭ, sârbĭ şi albanezĭ, carĭ aduceaŭ mărfurĭ din Orient pe la Orşova la Braşov, din cauză că schelele pe Dunăre eraŭ închise în decursul mareluĭ războĭ. Aceştĭ neguţătorĭ carĭ treceaŭ toţĭ drept grecĭ—după cum chiar astăzĭ în graiul popular din Ardeal grec e sinonim cu negustoraş de coloniale,—băcan, aŭ ajuns epitropĭ alăturĭ de românĭ băştinaşĭ şi de atuncĭ biserica a început a se numi grecească. Boeriĭ românĭ din Muntenia făceaŭ donaţiunĭ, ca la orice biserică românească. Aşa se esplică de ce moşiile luĭ Brâncoveanu Sâmbăta şi Poiana Măruluĭ se stăpânesc astăzĭ de epitropĭ grecĭ cu nume terminat în *vicĭ*, graţie interpretăriĭ legeĭ maghiare, care a alungat pe românĭ din biserica înzestrată din averea celuĭ maĭ pios Domn al nostru, ajungându-se cu separatismul până acolo, în cât epitropiĭ aceste biserici aŭ crezut că este maĭ bine să se pună sub jurisdicţia unuĭ mitropolit sârbesc de cât să recunoască autoritatea Mitropolituluĭ românesc din Ungaria. Se spune chiar că exista o învoială între epitropĭ şi statul maghiar, ca atuncĭ când se va sfârşit neamul epitropilor, moştenirea să treacă asupra Statuluĭ, împreună cu mormintele Românilor.

Celelalte două bisericĭ româneştĭ vizitate nu se deosebesc mult de bisericele din România. Biserica numită din Cetate păstrează un stil maĭ vechiŭ.

Dela Braşov-Făgăraş. După ce trecem de casele săteştĭ, maĭ fie care casă românească pare a fi o bisericuţă, căcĭ ele aŭ crucea de-asupra. Totuşĭ nu există sat fără biserică.

Făgăraş. Singurul monument din ţara Oltuluĭ, care s'a păstrat neschimbat din zilele luĭ Brâncoveanu, restauratorul din temelie al sfântuluĭ locaş, este fosta biserică metropolitană Sf. Nicolae din Făgăraş. In pomelnicul acesteĭ bisericĭ, la numele luĭ Brâncoveanu se scrie. „Acesta iaste ctitorul bisearecii. O au zidit din temelie". Apoĭ se arată podoabele dăruite de piosul voevod: sfită, stihar, rucaviţe, mese pe pristol şi tetrapod, etc. D. Kretzulescu cerceteazǎ pomelnicul strămoşilor d-sale, fiind strănepot direct al Domnitoruluĭ Costandin Bassarabba Brâncoveanu pe a căruĭ fică, Domniţa Safta, a ţinut-o în căsătorie Marele Vornic Iordache Kretzulescu. In pomelnic, după Mihnea Voevod, care a dăruit o evanghelie slovenească bisericiĭ de maĭ nainte, urmează alţĭ Domnitorĭ, apoĭ Brâncoveanu cu neamul săŭ. „Ioan Costandin Voevod şi Doamna luĭ Maria: Costandin, Ana, Ştefan, Radu, Mateĭ, Costandin, Stanca Doamna, Maria, Ilinca, *Safta* (Kretzuleasca), Ancuţa, Bălaşa, Zmaranda, Şerban, Mateĭ Voevod, Şerban Voevod, Preda, Păuna, Papa, Bălaşa, Barbu, Maria".

Părintele Vicar Macaveiŭ şi d. dr. Şerban de Voila, deputatul român din Făgăraş, ne daŭ toate explicaţiunile exprimându-şĭ în acelaş timp mâhnirea că un monument atât de preţios este ameninţat să se ruineze.

Paguba distrugeriĭ unuĭ asemenea lăcaş divin ar fi cu atât maĭ mare şi durerea s'ar resimţi cu atât maĭ mult, cu cât, după câte ştim, singură această biserică şi biserica Brâncoveanuluĭ din Sâmbăta, aŭ scăpat de dărâmarea din zilele generaluluĭ Bucov, când, după arătarea unuĭ martor ocular dela Braşov, 37 de mânăstirĭ româneştĭ din ţara Oltuluĭ aŭ fost nimicite de acest general din motive politice de Stat şi din îndemnul unuĭ Vlădică unit.

Ne permitem dar cu această ocaziune să atragem atenţiunea asupra acestuĭ monument, singurul ce ne-a rămas în cetatea luĭ Negru Vodă, dorind ca la o apropiată restaurare să se păstreze neatins vechiul stil, cu totul uitat la cele alte bisericĭ restaurate sub influenţa arteĭ germane dela Iaşĭ.

Făgăraş-Sibiu. Drumul dela Făgăraş la Sibiu are un farmec deosebit. Spre miază noapte se srecoară furiş printre coline, paşnic şi blând, Oltul, pe care în ţară îl vedem atât de turbure şi mânios; iar spre miază zi, către ţara Românească se prelungesc un şir de munţĭ, ca un zid nesfârşit ce pluteşte într'o albăstreală uşoară, aşa de fermecătorĭ în cât ni se pare, că dacă Româniĭ nu i-ar maĭ vedea, s'ar perde de dorul lor, iar dacă i-ar perde ar trebui să orbească de tot, ca să nu-ĭ maĭ vază. La Arpaş, în cercul românesc, unde s'a ales deputat d. Vaida-voevod, nobilul român Şerb de Arpaş, ne încredinţează în destul că munţiĭ sunt tot aĭ noştri, dar alăturĭ, un bătrân ofteazǎ arătând printr'un gest larg spre munţĭ, că mânăstirile şi bisericile de odinioară aŭ fost, şi acum în locul lor a rămas o poveste dureroasă.

Sibiu. Ca şi Braşovul oraşul acesta este săsesc şi românesc, cu firme şi autorităţĭ bine înţeles ungureştĭ, de şi funcţionariĭ se. văd cât de colo că nu sunt toţĭ ungurĭ.

D-na şi d. Kretzulescu sunt primiţĭ într'o lungă audienţă de I. P. S. Mitropolit Meţianu, care se simte fericit de vizita distinşilor oaspeţĭ. Inaltul prelat are o înfăţişare clasică românească de păstor sufletesc. Bătrân, în vârstă de 82 de anĭ, cu barba albă ca zăpada, cumpănit la vorbă, mitropolitul Românilor ortodocşĭ de peste munţĭ, ne pare un brad drept de munte, încărcat de omăt, saŭ maĭ bine zis un moş Crăciun frumos din poveştĭ.

Graiul, îĭ este dulce şi pătrunzător. In şirul convorbiriĭ, între altele, ne vorbeşte despre educaţia creştinească, despre Şaguna, despre patriotismul săŭ maĭ drept şovinizmul maghiarilor şi despre zidirea frumoaseĭ catedrale din Sibiŭ. Simt o mare bucurie, zice I. P. S. Sa, orĭ de câte orĭ văd catedrala plină cu sătenĭ din împrejurimĭ. Eĭ vin cu multă tragere de inimă să mă asculte, căcĭ fiecare dintre eĭ spune cu mândrie celuĭlalt: Şi eŭ am pus o cărămidă aicĭ".

Sibiu-Călimăneştĭ. Intre Sibiu şi Călimăneştĭ se află drumul cel maĭ pitoresc. Oltul loveşte cu putere malurile neclintite; pe când stâncile rostogolite din munţĭ în albia râuluĭ par că voesc să-l oprească. Singur plutaşul care ocoleşte cu mare grijă colţurile de stâncĭ şi ochiurile de apă simte cât este de groaznică lupta între elementele natureĭ.

Cozia. Umbra luĭ Mircea numaĭ impresionează lumea de astăzĭ. Din toată podoaba mânăstiriĭ n'a maĭ rămas de cât mormântul mareluĭ voevod şi al Doamneĭ Teofana, mama luĭ Mihaĭ Viteazul, şi zidurile goale.

Bistriţa. Şi aicĭ numaĭ moaştele Sfântuluĭ Grigorie Decapolitul maĭ reamintesc evlavia creştinească de odinioară. D. Kretzulescu resimte o mare mâhnire văzând aproape pustie această mânăstire zidită de puterniciĭ boerĭ Raioveştĭ, înrudiţĭ cu neamul d-sale.

Arnota. Aci se află mormântul luĭ Mateiŭ Basarab.

Curtea de Argeş. Cel maĭ vechiŭ monument creştinesc din ţară, Biserica Sf. Nicolae Domnesc, stă de atâţia anĭ sprijinită să nu cadă, precum se vede în gravură.

Câmpulung. Biserica luĭ Radu Negru a stat şi ea odată în ruină zecĭ de anĭ, până ce un voevod român din secolul al XVII-lea a rezidit-o.

AL. T. DUMITRESCU

IVAN TURGHENIEFF

EROISMUL UNEI VRABII

Mă întorceam de la vânătoare şi mergeam de-alungul uneĭ aleĭ din grădină. Tresor, câinele meu favorit, alerga înainte-mĭ. Deodată îşĭ încetini pasul şi începu să înainteze cu băgare de seamă, ca şi cum ar fi mirosit vânatul înaintea luĭ. Priviĭ de-alungul aleiĭ şi văzuĭ un vrăbiete, cu ciocul galben, cu puful pe cap. Căzuse din cuibul săŭ (vântul bălăngănea cu putere crengile copacilor de pe alee) şi şedea nemişcat, întinzând cu duioşie micile luĭ aripe puţin împănate.

Tresor se apropie de el, cu muşchiĭ încordaţĭ, când deodată, dându-şĭ drumul de pe un copac, o vrabie cu pieptul negru căzu ca o piatră drept în faţa botuluĭ căineluĭ; zbârlită, pierdută, cu un ţipăt sfâşietor, suprem, cu două sărituri, sbura în direcţiunea acesteĭ gurĭ deschise, armată cu dinţĭ ascuţiţĭ. Ea se aruncase pentru a'şĭ scăpa copilul şi acum voia să'ĭ servească şi de apărător. Dar întregul eĭ corp tremura de mânie, strigătul eĭ era răguşit şi sălbatec; ea murea, îşĭ sacrifica viaţa.

Ce monstru teribil trebuia să pară câinele în ochiĭ eĭ! Şi totuşi ea ar fi putut sta în siguranţă pe craca copaculuĭ; o forţă însă maĭ puternică decât voinţa eĭ o aruncase în jos.

Tresor se opri, se dădu îndărăt. S'ar fi zis că recunoscuse acea forţă. Mă hotărâĭ să'mĭ chem câinele ruşinat şi mă depărtaĭ plin de un respect sfânt. Da, nu râdeţĭ, era destul de mare respectul pe care 'l simţisem înaintea acesteĭ micĭ păsărĭ viteze, înaintea dragosteĭ sale nețărmurite.

Trad. de **Petre P. Georgescu**.

Giuvaeruri şi podoabe
în insulele Salomon

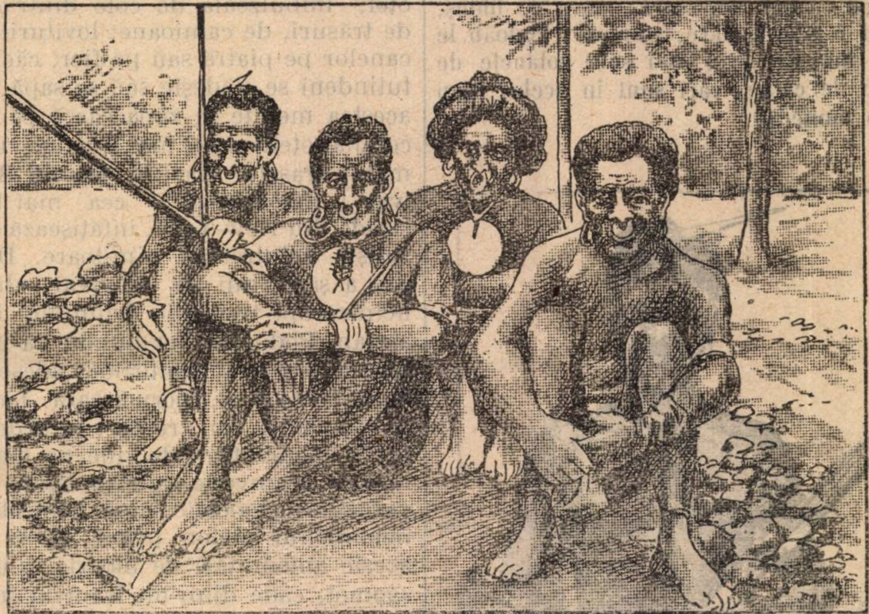
Papuaşiĭ carĭ locuesc insulele Salomon, la răsărit de Noua Guinee, centru principal al seminţieĭ acesteia, nu prea face mare întrebuinţare de haine, însă aŭ pentru împodobire un gust... remarcabil.

Salomonieniĭ, ca toţĭ Papuaşiĭ îl poartă lung, foarte bine pieptănat şi foarte artistic încreţit.

Copiiĭ au capul ras, şi numaĭ în vârful capuluĭ au un moţ de păr.

Câte odată, bărbaţiĭ îşĭ rad tâmplele sau îşĭ tae părul aşa ca să formeze două cornurĭ carĭ vin de se împreună ca printr'un fel de punte.

O ast-fel de coamă n'ar merge bine

Adesea, e adevărat, bărbaţiĭ poartă un brâu de scoarţă de copac şi femeile cu un şorţ de frunză uscate, dar toate sunt tăiate foarte just şi... după ultima modă—dacă s'ar putea zice.

Une orĭ se împodobesc cu maĭ multe însă numaĭ sărbătoarea, pentru joc; indigenul se împopoţonează atuncĭ cu un fără vre o garnitură, aşa că stăpânul eĭ îşĭ înfige frumos vre un pieptene de bambu, pene saŭ alte lucrurĭ. De multe orĭ îşĭ înconjură fruntea cu un fel de diademă de scoicĭ albe, podoabă foarte pitorească care contrastează minunat cu culoarea închisă a pieleĭ. Mulţĭ dintre indigeniĭ aceştia îşĭ găuresc nările pen-

brâŭ de frunze de cocotier carĭ formează un fel de fustişoară care seamănă foarte bine cu aceea a baletistelor noastre.

Însă dacă vestmântul e sumar, ce lux de giuvaericale şi ce atenţie în felul lor de ornamentaţie!

Maĭ întâĭ, părul e subiectul unor îngrijirĭ cu totul deosebite.

tru a'şĭ introduce inele groase sau beţişoare micĭ. Doctorul Hagen a văzut în insula Malaïta o femee care avea agăţată de nas un cercel făcut din carapacea uneĭ broaşte ţestoase.

Urechile, bine înţeles, nu sunt nicĭ ele scutite. După ce s'a găurit lobul, îl lărg esc apoĭ aşa de mult, că ajunge une-

orĭ de mărimea uneĭ monede de 50 banĭ. Atuncĭ petrec prin găurĭ beţe de lemn lustruit, ceea ce înseamnă... suprema eleganţă. Une-orĭ insularul agaţă de ele diferite obiecte, ca pipe, cutiĭ cu chibriturĭ sau alte lucrurĭ greJe; în lipsă de buzunare, trebue să ştie să scape din încurcătură altfel.

Colanele sunt cele maĭ variate şi de multe orĭ foarte supărătoare din cauza greutăţeĭ şi mărimeĭ lor. Eleganţiĭ poartă la gât, când un corn mare de fildeş, când o scoică mare, rotundă. Podoabele cele maĭ de preţ însă sunt colanele de dinţĭ de câine, carĭ sunt în acelaş timp şi o monedă.

La podoabele acestea se maĭ adaugă încă: cingătorĭ de mărgăritare şi inele de acelaş fel, carĭ se pun la braţe, la degite, d'asupra genunchiuluĭ sau la picioare. Insfârşit, pentru a fi cu totul... distins, Papuaşul îşĭ tatuează faţa, operaţie care nu se face prin înţepăturĭ, ci prin tăeturĭ cu pietre ascuţite.

Insulariĭ aceştia sunt canibalĭ şi au obiceiurĭ foarte sălbatece. Cu toate acestea, nu de mult, câţĭ-va din eĭ au fost îmblânzițĭ şi acum muncesc în plantaţiunĭ şi învaţă în şcolile înfiinţate de misionarĭ. Totuşĭ sunt departe de a fi cu totul îmblânzițĭ şi civilizaţĭ.

Malaïta trece drept insula cea maĭ periculoasă din archipelag şi la Isabela se pot vedea indigenĭ gătiţĭ cu colane şi brăţărĭ de dinţĭ omeneştĭ, martorĭ ale crudelor ospăţurĭ.

Angemig.

NEW-YORK

—

După o călătorie de câteva zile cu vaporul soseştĭ în cel maĭ mare oraş american: New-York. La început îţĭ închipuĭ că e un infern în aceea patrie a sgomotuluĭ, căcĭ chiar dacă eştĭ obişnuit cu sgomotul şi mulţimea din Londra, Paris, Berlin, saŭ Viena, rămâĭ buimăcit, într'atât te uimeşte, te zăpăceşte toate câte te înconjoară, şi atât e de asurzitor sgomotul din jurul tăŭ. Mulţimea extraordinară de tramvaie care se încrucişează în toate direcţiunile şi ale căror clopote sună neîntrerupt; zăngănitul şinelor drumuluĭ de fer aerian, construit pe duşumele de fier susţnute de stâlpĭ de oţel;—îmbulzeala de colo dintr'o sală de trăsurĭ, de camioane; loviturile ciocanelor pe piatră saŭ pe fier, căcĭ pretutindenĭ se clădeşte saŭ se sapă, toate acestea menite să zăpăcească pe omul cel maĭ oţelit şi cel maĭ deprins cu zgomotul oraşelor marĭ. In deosebĭ Broadway („Calea largă"), cea maĭ lungă stradă din New-York, înfăţişează o privelişte neîntrerupt uimitoare. Deasupra a şase liniĭ de tramvaĭ alunecă neîntrerupt trenurile drumuluĭ de fer aerian. Podul de fier bubuie ca un tunet la trecerea trenurilor; adesea orĭ două trenurĭ se încrucişează, locomotivele gâfâie, în vreme ce dedesubt, într'o încurcătură de şine ne maĭ pomenită, tramvaile saltă pe şinele macazurilor, clopotele sună neîncetat, şi nenorocitul pieton prins între toate aceste ameninţărĭ de moarte, uluit de sgomot, cade dintr'un tramvaĭ într'altul, scapă de o trăsură pentru a se vedea ameninţat de un automobil, de un camion, saŭ de un landou care trece.

Pe pereţiĭ tramvaelor vezĭ tipărit următorul afiş: „E oprit de a se scuipa pe jos, sub pedeapsă de 500 dolarĭ amendă saŭ închisoare de un an, şi chiar amândouă. Din ordinul consiliuluĭ de salubritate". Scurt şi cuprinzător. In alte ţărĭ, „te roagă" respectos să binevoeştĭ să nu scuipĭ pe jos şi totuşĭ se scuipă.

Casele cu câte zecĭ de etaje staŭ îngrămădite unele lângă altele, ca şi soldaţiĭ în front. Rar să vezĭ o casă maĭ mică de 10 etaje, pereţiĭ eĭ roşiĭ sunt clădiţĭ numaĭ din fier şi piatră roşie, iar acoperişul pare că ar atinge cerul. Hotelul în care locuesc e clădit tot de piatră roşie, are şaptesprezece caturĭ, o mie cincĭ sute de camere, din carĭ o mie două sute cu băĭ. Sunt şi alte case carĭ aŭ 20, 25 şi chiar 30 etaje; ele se numesc *„sgârie cer"*.

In otel aĭ totul: telegraf, telefon, doctorĭ, farmacie, coaforĭ, magazin de florĭ, librărie, jurnale, debit de tutun, în fine tot ce doreştĭ. In camera mea sunt 10 lămpĭ electrice, treĭ la tavan, două la fiecare parte a oglinziĭ, una pe măsuţa de noapte, una în sala de bae şi una în cabinetul vestiar. Mobila se compune dintr'un pat mare de aramă, o măsuţă de noapte cu lampă electrică mobilă, o sobă cu o pendulă deasupra, o canapea, două fotoliĭ, treĭ scaune, un dulap mare cu oglindă, perdele, un covor gros, un biroŭ cu sertare şi o masă.

Ca să-şĭ facă cineva idee de mişcarea din acest otel, îĭ vom spune că personalul se compune din *o mie şase sute treizecĭ şi şase de* amploiaţĭ, dintre carĭ nouăzecĭ şi şease bucătarĭ, o sută şeaizecĭ şi cincĭ rândaşĭ la bucătărie, o sută şaptezecĭ şi şase *groomĭ*, o sută cincĭ hamalĭ şi măturătorĭ, cincĭ sute şaizecĭ de servitorĭ şi o sută şaptezecĭ de servitoare pentru odăĭ. Acest personal costă aproape treĭ sute douăzecĭ şi cincĭ de miĭ de francĭ pe lună. Şi când vă voiŭ spune că sunt zile când încasările hoteluluĭ trec de o sută de miĭ de francĭ, veţĭ înţelege cum se întâmplă ca proprietariĭ acestor stabilimente imense câştigă în câţĭva anĭ averĭ colosale şi se numără în puţin timp printre oameniĭ ceĭ maĭ bogaţĭ şi ceĭ maĭ stimaţĭ din New-York.

Dacă vreĭ să-ţĭ facĭ o ideie de mişcarea acestuĭ oraş să te urcĭ pe podul de fier, suspendat la patru-zecĭ metri deasupra fluviuluĭ, permiţând astfel vapoarelor să intre şi să iasă din oraşport. Pe acest pod sunt şeapte drumurĭ, două pentru trenurĭ; două pentru tramvae, două pentru trăsurĭ şi unul pentru pietonĭ. S'a făcut socoteală că pe acest pod trec zilnic două sute cincĭzecĭ de persoane, o mie două sute de trenurĭ şi o mie două sute de tramvaie.

De pe acest pod privelişte oraşuluĭ e încântătoare, maĭ ales seara când miile de luminĭ se aprind în nenumăratele case; vezĭ milioane de geamurĭ scânteind de la pământ până la cer, ţi se pare că vezĭ numaĭ palate în sărbătoare, s'ar zice că stelele cele maĭ luminoase din cer s'aŭ coborât de odată să grupeze simetric la o depărtare de treĭ sute de metri de ochiĭ tăĭ.

Rămâĭ încremenit de uimire şi de bucurie Şi când părăseştĭ acest oraş, poate pentru a nu te maĭ întoarce nicĭ odată, dacă ţi se întâmplă să uiţĭ tot ce aĭ văzut maĭ extraordinar în acest colţ al lumeĭ—aşa de ciudat pentru noĭ europeniĭ, impresiunea pe care ţi-o face New-Yorkul văzut seara de pe podul Brooklyn, rămâne veşnic neştearsă din mintea ta.

Trad. de **Luigi Vampa**

DIN TOATĂ LUMEA

—

Americaniĭ şi chineziĭ. — De maĭ mulţĭ anĭ teritoriul Unuineĭ americane este interzis fiilor Ceruluĭ sau maĭ bine zis, eĭ nu pot pătrunde în America decât suferind o mulţime de măsurĭ severe, carĭ s'aseamănă unuĭ ostracism brutal.

Ne maĭ putând suferi de a fi trataţĭ astfel, eĭ au inaugurat de treĭ lunĭ un sistem de boicotaj foarte abil organizat: aŭ făcut jurământul (şi l'au ţinut pân'acum) de a nu maĭ cumpăra nicĭ măcar de o para din

mărfurile americane. De aci a urmat o pierdere de un miliard de leĭ pentru comerţul exterior al Statelor Unite în timp de un trimestru. In zadar diplomaţiĭ americanĭ au vorbit la Peking; va trebui să trateze pe chinezĭ pe acelaş picior ca şi pe cele alte naţionalităţĭ. Unchiul Sam a primit o lecţie pe care o va ţine minte.

* * *

Ceĭ maĭ micĭ oamenĭ din lume. - Se ştie că «British Association» a ţinut anul acesta un congres anual la Capetown, ceea ce a permis savanţilor să vadă de aproape frumuseţile naturale ale Africeĭ de Sud şi de a-ĭ studia curioasele sale populaţiunĭ. Un membru al secţiuneĭ de etnografie, Mac Hadon, a putut studia de aproape Katteas sau Vaalpears, pe care a declarat-o ca rasa cea maĭ primitivă din lume. Aceştĭ sălbatecĭ, ale căror obiceiurĭ sunt foarte puţin cunoscute, locuesc regiunea de deşert a Transwaaluluĭ septentrional până la Limpopo. Locuesc în nişte gropĭ ce le sapă în pământ. Talia lor e de 120 cm. Par a nu avea nicĭ o religiune. In tot cazul vorbesc o limbă deosebită de aceea a bushmenilor sau a bantuşilor. Eĭ sunt antropofagĭ şi trăesc în grupe de 30—50 indivizĭ.

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestirĭ din lumea timpurilor viitoare —

de I. H. ROSNY

— Urmare —

Targ întrebă:

— Rezervoarele sunt pline?

In sfârşit, Rem avu un gest:

— De sigur, răspunse dânsul. Am dat îndată ordin să se mai sape şi alte rezervoare. Până peste o oră, toate energiile noastre vor fi la lucru.

Lucrările se petrecură tocmaĭ după cum anunţase Rem. Maşinĭ puternice săpară în granit.

Targ se coborî din noŭ sub pământ. Acum cu ajutorul galeriilor săpate, drumul era mult maĭ uşor şi maĭ puţin primejdios. La lumina farurilor, tânărul examină subterana. Două izvoare nutriaŭ lacul; unul era la o adâncime de 20 metri şi cel'alt la o adâncime de 24 metri.

Alte săpăturĭ în stâncă fuseseră încercate la început, dar cum se produseră oare-carĭ surpărĭ, după sfatul celor maĭ înţelepţĭ lucrările acestea fură întrerupte.

Până spre seară nivelul apeĭ se coborî mereŭ, dar acum cu maĭ multă încetineală.

O undă de speranţă pluti din noŭ de-asupra oazeĭ. Dar nicĭ şefiĭ apelor nicĭ Targ nu maĭ împărtăşeaŭ acum această încredere. Era probabil că apa lacului avea să se coboare mereŭ, şi atuncĭ ceea ce aveaŭ să strângă în rezervoare, avea să constitue *singura cantitate de apă posedată de ceĭ din urmă oamenĭ*.

Toată noaptea maşinele lucrară, săpând rezervoare. Toată noaptea, apa, stăpâna vieţiĭ, se pierdu, treptat, treptat, în abisurile pământuluĭ.

Până dimineaţa fură gata două rezervoare carĭ absorbiră o cantitate de treĭ metri cubĭ de apă.

Când fundul celuĭ dintâĭ izvor apăru, Targ se coborî cel dintâĭ, şi putu constata urmele unor transformărĭ recente.

Maĭ trecu încă o zi, tot aşa de lugubră ca şi cea dintâĭ. Rem îşĭ făcu datoria, maĭ săpând încă un rezervoriu, care devenia însă nefolositor, din cauză că apa ajunsese la ultimul nivel.

Şase zile trecură. Targ, zdrobit de oboseală, cu sufletul îndurerat, stătea gânditor în pragul locuinţeĭ sale. Stelele licăreaŭ pe cer misterios.

Era se apropie; părul eĭ răspândea o lumină dulce, caldă. Targ o atrase lângă dânsul şi-ĭ şopti:

— Regăsisem lângă tine viaţa timpurilor trecute. Tu eraĭ visul viitoruluĭ; numaĭ ştiindu-te lângă mine îmĭ închipuiam că zilele noastre vor fi nesfârşite. Şi acum, Ero, dacă nu regăsim izvoarele, saŭ dacă nu descoperim altele noui, până peste zece anĭ, ultimiĭ oamenĭ vor fi dispărut de pe planetă.

X

Zguduirea

Şase anĭ trecură. Şefiĭ apelor orânduiră săparea unor galeriĭ imense pentru a regăsi apele. Dar totul fu în zadar. Incetul cu încetul, sufletele fură din noŭ părăsite de orĭ ce rază de speranţă. Lungul atavism de resemnare cuprinse din noŭ omenirea. Nimenĭ nu maĭ avea măcar cea maĭ uşoară credinţă.

Când sosi epoca, când marele consiliu decretă primele sacrificiĭ, se găsiră maĭ mulţĭ oamenĭ gata să dispară de cât cerea legea.

Numaĭ Targ, Arva şi Era nu se împăcaŭ de loc cu această soartă. Mano însă, era descurajat. Nu că ar fi devenit prevăzător, nu se gândea de loc la ziua de mâine, dar se deprinsese prea mult cu fatalitatea.

Când începură primele sacrificiĭ de vieţĭ, orĭ ce urmă de energie îl părăsi. Şi umbra şi lumina începură să'ĭ fie duşmane. Trăi de acum înainte într'o aşteptare funebră. Dragostea luĭ pentru Arva dispăru, după cum îĭ dispăruse şi dragostea de sine. Nu maĭ vorbea cu nimenĭ, nu maĭ asculta nimic. Stătea solitar şi toropit zile întregĭ.

Aproape toţĭ locuitoriĭ Pământurilor roşiĭ duceau aceeaş existenţă.

Afară de câte-va micĭ întinderĭ de plante, întreţinute maĭ mult pentru a păstra sămânţa, orĭ ce cultură dispăruse. Apa din rezervoare nu maĭ cerea acum nicĭ o îngrijire specială, era destul să i se facă în fie-care zi câte o inspecţie.

Nimic nu veni să turbure agonia ultimilor oamenĭ.

Ceĭ maĭ fericiţĭ eraŭ aceia carĭ nu iubiseră nicĭ odată în viaţa lor, şi carĭ nu se iubeaŭ nicĭ pe eĭ înşiĭ; aceştia eraŭ adevăraţiĭ *adaptaţĭ* cu mediul.

Numaĭ Targ şi Arva îşĭ maĭ păstraŭ adevărata «emotivitate», care este marea laudă a oamenilor.

Targ îşĭ continua mereu cercetările; câteva aeroplane eraŭ mereu ţinute în cea maĭ perfectă stare. Principalele planetare şi aparate sismice eraŭ de asemenea bine întreţinute.

Intr'o noapte după o călătorie pe care o făcuse în oaza Devastaţieĭ, Targ veghea singur. Prin metalul transparent al ferestreĭ sale contempla o constelaţie, care în timpurile de aur ale omenireĭ era cunoscută sub numele de constelaţia câneluĭ. In această constelaţie se afla cea maĭ licăritoare dintre stele, un soare cu mult maĭ vast de cât soarele nostru.

Targ contempla steaua şi se gândea la lucrurile pe carĭ le văzuse în timpul zileĭ, pe când plana de-asupra pământuluĭ.

Era într'o câmpie nespus de tristă, în care se ridicau abia câte-va blocurĭ solitare. Feromagnetele îşĭ înălţau în toate părţile aglomeraţiile lor violete.

De-odată Targ zări în partea de Sud, pe o suprafaţă de o culoare maĭ deschisă, o rasă pe care n'o cunoştea. Rasa aceasta producea nişte indivizĭ maĭ giganţĭ, fie-care format din 18 grupe. Uniĭ indivizĭ aveau o lungime totală de treĭ metri; eĭ se mişcau cu o repeziciune mult maĭ mare de cât a tuturor feromagnetelor cunoscute până atuncĭ. Viteza lor putea să ajungă până la o jumătate de kilometru pe oră.

— Dar lucrul acesta e spăimântător! murmură tânărul cercetător. Oare dacă indivizii aceştia ar pătrunde în oază noi am cădea învinşi?

Targ se înfioră. O groază mare îl făcu să pătrundă în camerele vecine. La lumina potolită a unuĭ «radiant» contempla părul luminos al «Ereĭ» şi figurile drăgălaşe ale copiilor.

Numaĭ văzându-ĭ trăind, Targ nu maĭ putea concepe sfîrşitul oamenilor. Cum, câtă vreme tinereţea şi puterea misterioasă a generaţiilor maĭ eraŭ atât de

puternice în eĭ, se putea să vie dintr'o dată, neantul?

Şi pe când Targ stătea astfel, visător, în fața soției sale, pe neașteptate, o tremurătură ușoară agită solul. Abia dacă avu timp s'o observe, și liniștea cea maĭ completă se restabili din nou.

Dar Targ era mereŭ plin de bănuelĭ și de aceea rămase câtva timp în așteptare, ascultând cu auzul încordat.

— Să mă fi înșelat oare?—murmură dînsul după o vreme. Sau poate a fost numaĭ o zguduitură cu totul neînsemnată?

Cercetătorul înălță din umerĭ. Cum îndrăznea dînsul să se gândească măcar că o zguduitură a pământuluĭ ar fi putut să fie neînsemnată? Cea maĭ ușoară ondulare era plină de misterul cel maĭ de nepătruns.

Targ se duse să consulte aparatele sismografice. Aparatul No. 1 înregistrase o foarte ușoară convulsiune; dar aparatul No. 2 nuĭ înregistrase nimic.

Targ înaintă pînă la casa păsărilor; nu maĭ erau acolo decât vre-o două-zecĭ de zburătoare.

La sosirea sa toate dormeau și abia dacă câteva ridicară capetele când Targ îndreptă asupra lor lumina radiantuluĭ. Prin urmare păsările nu presimțiseră o a doua zguduire.

Totușĭ Targ crezu că trebuia să dea de știre șefuluĭ paznicilor. Omul acesta, aproape inert și cu nerviĭ foarte slăbițĭ, nu băgase de seamă nimic.

— Mă duc să-mĭ fac rondul! — declară dînsul. Voiŭ verifica nivelurile în fiecare oră.

Targ, pe jumătate liniștit, se depărtă.

CAP. XI

Fugariĭ

Targ dormea încă, când cineva se apropie de dînsul și'l bătu încetișor pe umăr.

Când deschise ochiĭ, văzu pe sora sa Arva și observă îndată că dînsa era foarte palidă. Era semnul cel maĭ sigur al uneĭ nenorocirĭ; cercetătorul sta drept în picioare.

— Ce s'a petrecut? —întrebă dînsul.

— Nişte lucrurĭ teribile, răspunse tânăra femee; știĭ că astă noapte am avut un ușor cutremur, de vreme ce tu însuțĭ l'aĭ semnalat paznicului.

— Un cutremur foarte ușor.

— Așa de ușor, încât nimenĭ afară de tine nu l'a maĭ observat. Dar urmările sale sunt teribile. Apa din marele rezervor dispărut, iar rezervorul de la sud are treĭ marĭ spărturĭ.

Targ deveni dintr'o dată palid ca și Arva.

— Așa dar nivelul n'a fost verificat? întrebă dînsul.

— Ba da; pînă dimineața nivelurile n'aŭ variat aproape de loc. Marele rezervor s'a golit dintr'o dată, brusc. In zece minute toată apa a fost pierdută. In rezervoriul dela Sud spărturile s'au produs acum o jumătate de oră. Va putea fi salvată cel mult a treia parte din conținutul acestuĭ rezervor.

Targ își plecă capul în tăcere; se părea că îmbătrânise dintr'o dată cu douăzecĭ de anĭ.

— Să fi sosit oare sfârșitul oamenilor?—murmură dînsul.

Catastrofa era completă. Toată apa care maĭ putea fi păstrată abia ajungea pentru traiul a cincĭ sau șease sute de oamenĭ în timp de un an.

Marele consiliu se întruni.

Fu o adunare glacială și aproape taciturnă.

Oameniĭ carĭ luau parte, afară de Targ, ajunseră într'o perfectă stare de resemnare. Nu se făcu nicĭ o deliberare; se cetĭ numaĭ textul legiĭ și se făcu un calcul matematic. Hotărîrile fură simple, lipsite de orĭ-ce pic de milă.

Rem, marele șef al apelor, le rezumă astfel:

— Populația oazeĭ noastre se urcă azĭ la 7000 de oamenĭ. Șease miĭ trebue să moară chiar azĭ. Cincĭ sute vor muri maĭ înainte de sfârșitul lumii. Ceilalțĭ vor muri din săptămână în săptămână, așa ca 50 de oamenĭ să maĭ poată trăi pînă la sfârșitul celuĭ de al cincilea an. Dacă nicĭ pînă atuncĭ nu vor fi descoperite alte ape nouĭ, va însemna că a sosit sfârșitul omenireĭ.

Adunarea asculta nepăsătoare. Orĭ-ce împotrivire, orĭ-ce reflecție, ar fi fost zadarnice; o fatalitate de nepătruns cuprinsese toate sufletele.

Și Rem adăugă:

— Toțĭ bărbațiĭ și femeile carĭ au trecut de patruzecĭ de anĭ, nu maĭ trebue să trăiască. Afară de cincizecĭ dintre eĭ, toțĭ vor muri chiar azĭ. Cât despre copiĭ, nouă familiĭ din zece nu vor maĭ păstra nicĭ unul; celelalte familiĭ vor păstra câte un singur copil. Alegerea adulților este de maĭ înainte fixată. Nu avea decât să consultăm *listele de structură*.

Adunarea fu agitată de o slabă emoție. Apoĭ toate capetele se plecară în semn de supunere, iar mulțimea de afară, căreia ondifcrele îĭ comunicaseră hotărîrile luate, n'avu nicĭ un cuvînt de protestare. Abia dacă ceĭ maĭ tinerĭ erau cuprinșĭ de o ușoară melancolie.

Dar Targ nu voia să se resemneze. El se îndreptă repede spre casa sa, unde Era și Arva îl așteptau- tremurătoare de emoție. Ele își îmbrățișau copiiĭ și în strângerile lor era ceva din fericirea oamenilor de altădată.

Lângă ele, Mano stătea visător. Turburarea femeilor nu'l surprinsese decât un singur moment; fatalismul apăsa pe umeriĭ săĭ ca o stâncă.

Văzându-și fratele, Arva exclamă:

— Nu voesc! Nu voesc!.. Noĭ nu putem muri astfel!

— Aĭ dreptate, răspunse Targ. Va trebui să ținem piept furtuneĭ.

Mano eși un moment din toropeala sa și întrebă:

— Dar ce-ațĭ putea face? In orĭ-ce chip, tot nu vețĭ putea scăpa de moarte.

— Nu-mĭ pasă de asta! exclamă Targ; orĭ cum ar fi trebue să facem o încercare. Vom pleca.

— Pământul este gol de-acum pentru oamenĭ!—răspunse Mano. Vețĭ muri chinuițĭ de cine știe ce durerĭ; cel puțin aicĭ sfârșitul oamenilor va fi dulce.

Dar Targ nu'l maĭ asculta. Urgența acțiuneĭ pe care voia s'o întreprindă îl absorbea. Trebuia să fugă maĭ înainte de amiazĭ, pentru că la acea oră erau fixate sacrificiile.

Vizită împreună cu Arva hangarul aeroplanuluĭ și alese câteva carĭ i se părură maĭ potrivite pentru lunga expediție ce avea să întreprindă.

După aceea aduse proviziile de apă și de alimente pe carĭ le avea în depozit, iar Arva în timpul acesta înmagazină energiile. Munca lor fu de scurtă durată; pînă la orele nouă totul era gata.

Il regăsi pe Mano cufundat în aceeaș toropeală. Era adunase în grabă hainele utile.

— Mano, zise dînsul apropiindu-se de cel resemnat, totul este gata; vom pleca. Vino cu noĭ.

— Nu vreau să mor în mijlocul pustiuluĭ.

Arva i se aruncă în brațe și'l strânse la piept cu toată dragostea eĭ. O licărire din vechiul amor încălzi ochiĭ bărbatuluĭ; dar în clipa următoare resemnarea îl cuprinse din nou și răspunse cu hotărîre:

— Nu voesc!

Toțĭ îl rugară multă vreme. Targ încercă chiar să'l ia cu forța. Dar Mano se împotrivea cu puterea de neînvins a inerțieĭ.

Cum orele înaintau, proviziile fură scoase din al patrulea aeroplan și Targ dădu semnalul de plecare.

Planoriĭ se ridicară, Arva aruncă o ultimă privire asupra locuinței în care tovarășul eĭ aștepta ora sacrificiuluĭ suprem; apoĭ, zguduită de sughițurĭ, brăzdă infinitul, în singurătatea fară de sfârșit.

(Va urma).

LA 21 NOEMBRIE

se va face tragerea marilor premiĭ ce oferim gratuit abonaţilor noştri şi anume:

O VILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonaţiĭ noştri, în posiţiunea cea maĭ încântătoare a Sinaeĭ, pe str. Furnica

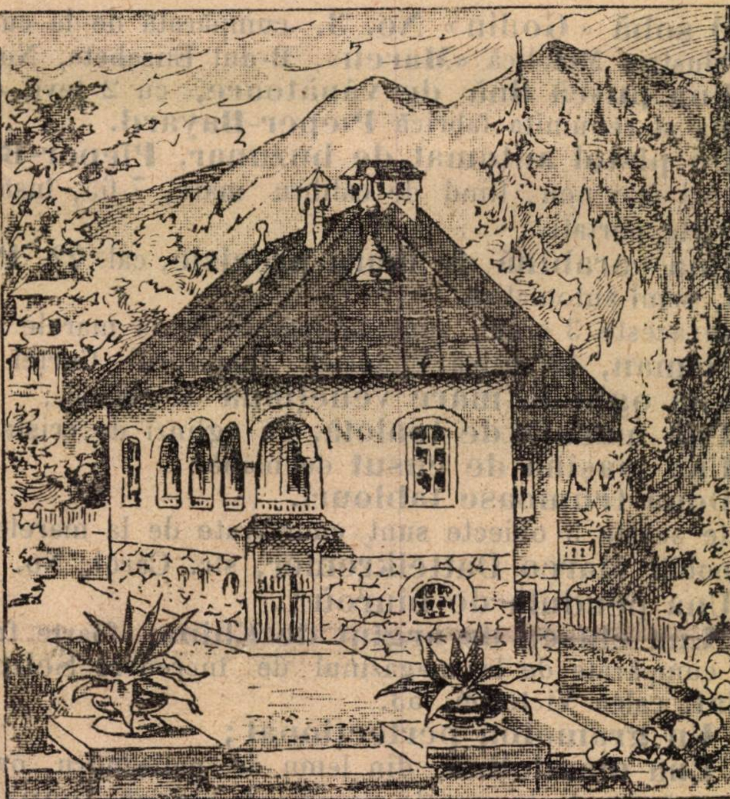
Un dormitor de bronz

foarte elegat, de mare valoare, cumpărat de la ,,INDUSTRIA METALICA MARCU", Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT
ŞI
Un salonaş modern

cumpărate de la marele magazin de mobile ,,La Centrala", Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare piedestal de marmoră sculptat
pentru florĭ

Una bicicletă, o puşcă de vânătoare
şi
Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victorieĭ, 44

Un gramofon perfecţionat
şi
Una vioară sistem Stradivarius

cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victorieĭ, No. 54

Un flaut ornat cu fildeş

cumpărat dela magazinul *La Harpa*, calea Victorieĭ 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat şi
O pereche cerceĭ cu 6 pietre de diamant
cumpărate de la cunoscutul magazin ,,Ceasornicăria Colţeĭ"

Una pendulă de perete artistic lucrată
bătând orele

O elegantă pendulă de biuroŭ şi
Două fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie şi bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Un inel de damă cu piatră antică de valóre

10 tablourĭ aquarele

Şease ceasornice pentru bărbaţĭ

Şease ceasoarnice ,,Réveil"

20 abonamente pentru 6 lunĭ la ziarul ,,Veselia"

10 ,, ,, 6 ,, la ,,Ziarul Călătoriilor.

Cu toate că acordă aceste marĭ premiĭ, «Universul» menţine aceleaşi preţurĭ de abonament, adică:

Leĭ 18 pentru un an; leĭ 9.15 pentru 6 lunĭ; leĭ 4.65 pentru treĭ lunĭ.

Abonaţiĭ maĭ primesc gratuit ,,Universul Literar", iar ceĭ ce se abonează cu începere de azĭ maĭ primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premiĭ, abonaţii pentru un an primesc 30 bonurĭ: pe 6 lunĭ 14 bonurĭ; pe 3 lunĭ 5 bonurĭ

Anul XII. — No. 706 10 BANI IN TOATĂ ŢARA Mercuri 17 Noembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată ţara
» 2.60 » ½ » » » »

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

Pe străzile din Hong-Kong. — (Vezi pag. 4760).

PE STRĂZILE DIN HONG-KONG

Preumblarea «nuferilor de aur»

Cu toțiĭ știm că picioarele chinezoaicelor sunt, din copilărie chiar, așa de strâns legate și încotoșmănite în bandelete tarĭ de stofă sau piele, încât ajung în adolescență de seamănă maĭ mult cu niște butucĭ fără nicĭ o formă, refuzând slujba pentru care natura le-a creat: umbletul. Obiceiul acesta barbar e absolut chinezesc și la celelalte popoare anexate la imperiu, carĭ încetul cu încetul s'au «chinezit», nu există.

Astfel, în Yunnau, în Ngan-Huci, în Senutchuan, Kwang-si, Kuang-Tong și în alte multe provinciĭ îndepărtate de centru, femeile au picioarele normale și umblă ca toată lumea. In Nordul Chineĭ, în Mongolia și Manciuria, e tot astfel; însa în provinciile din mijloc, în China cea veche, între văile Hoang-Ho-uluĭ și Yang-tsen-uluĭ, toate femeile au picioarele diformate.

Obiceiul acesta e așa de înrădăcinat, încât călugărițele catolice carĭ iau spre creștere copilele orfane chineze, sunt silite să'l respecte.

Fetițele preferă maĭ bine să sufere durerĭ ingrozitoare, decât să'șĭ lase picioarele să crească în mod normal.

Fără îndoială că, piciorul mic fiind tot ce e maĭ elegant, toate fetele destinate de micĭ carierei de cântăreţe instrumentale, sunt supuse la tortură, pentru a ajunge la starea de «nufăr de aur» sau «kin lien», cum sunt numite fetele carĭ au picioare micĭ. Cele cunoscute ca posedând asemenea picioare micĭ, au foarte mulțĭ adoratorĭ când sunt încălțate cu pantofĭ roșiĭ.

Tinerele acestea—nu maĭ e nevoe s'o spunem—nu pot să facă un singur pas și sunt nevoite să stea într'una jos sau culcate. Când sunt chemate în vre-o casă pentru a cânta cu chitara, trebuesc transportate cu trăsura. Se întâmplă de multe orĭ ca vehiculele să lipsească, așa că tinerele domnișoare se văd nevoite să împrumute umeriĭ hamalilor pentru a se duce acolo unde sunt așteptate. (Vezĭ ilustrația).

Suntem pe o stradă din Hong-Kong — o colonie engleză pe coasta Chineĭ, în fața Cantonuluĭ, unde stradele sunt bine aliniate și curate. O trupă de cântărețĭ este, angajată de un bogătaș chinez, pentru a'șĭ distra invitațiĭ în timpul meseĭ, și artistele, neputând să meargă singure, sunt transportate acolo pe umeriĭ servitorilor lor.

Nu arare orĭ întâlneștĭ un astfel de convoĭ pe străzile Chineĭ; a ajuns chiar așa de banal acest lucru, încât nimenĭ nu'ĭ dă atenție.

Dar poate că China nouă va vedea dispărând încetul cu încetul acest obiceĭ. Intr'adevăr guvernul împărătesc a publicat o circulară în toată țara prin care se interzice mutilarea picioarelor femeeștĭ în viitor. La început sexul frumos chinezesc a făcut oare-care gălăgie, căcĭ femeile «pământuluĭ înflorit» voiau să se distingă de femeile inculte din clasa de jos. Maĭ târziŭ însă ele s'au convins că supliciul la care se supuneau de bună voe—e absurd și le sluțește pe toată viața.

Mig.

DIN VIAȚA ȘI MORAVURILE POPORULUI DANEZ

(Impresiĭ)

Milostiv s'o fi arătat Dumnezeŭ față de toate popoarele, dar încă așa milostiv ca fața de danezi, nu cred să se fi arătat către nicĭ unul; căcĭ nu există, poate, un popor înzestrat cu calitățĭ maĭ frumoase, cu sentimente maĭ nobile, maĭ iubitor de muncă, ordine și cinste, ca cel danez. Multe poate învăța acel ce a venit în contact, saŭ a trăit în mijlocul luĭ, din toate punctele de vedere, dar maĭ ales ca educațiune și ca cultivare a sentimentelor frumoase.

S'a vorbit atât de mult de Danemarca și s'a spus atâtea și atâtea lucrurĭ despre dînsa, încât mulțĭ, maĭ neîncrezătorĭ, le-aŭ socotit poveștĭ; și cu toate acestea nu era nimic exagerat, ba poate să spusese maĭ puțin, de cât era în realitate. Starea fericită de lucrurĭ din Danemarca o găsim la toțĭ de-opotrivă, de la cel mare până la cel mic, fără vre-o deosebire de ordin social. Nu vreau să privesc însă, aci, Danemarca, din punct de vedere al progreselor realizate pe tărâmul economic, politic, etc., cĭ maĭ mult din punct de vedere al educațiuneĭ sufleteștĭ. Muncitor fără preget, ordonat și răbdător, religios, ospitalier—atât față de aĭ luĭ cât și față de străinĭ, naționalistĭ până la șovinizm, cinstițĭ fără pereche, iată comoara de calitățĭ ce caracteriză și încunună pe danez, atât de frumos!

Viața de toate zilele a danezuluĭ este un izvor nesecat de pilde, ce probează cu îndestulare cele spuse maĭ sus.

S'a zis, și cu drept cuvânt, că naționalizmul joacă un rol important în progresul unuĭ Stat; și dacă este așa, Danemarca ne poate da probele cele maĭ convingătoare. Intr'adevăr, acest mic popor, amenințat vecìnic de invaziunea colosuluĭ german de la Nord, nicĭ nu se putea susține altfel, de cât făcând ca sentimentul național să fie cât maĭ bine infiltrat în generațiile tinere, carĭ maĭ târziu vor fi chemate să conducă Statul danez, de multe orĭ ducând naționalizmul lor până la șovinizm. Din acest punct de vedere ar putea fi semuițĭ cu unguriĭ, fie-care din punctul lor de vedere.

Incă din timpul războiuluĭ cu germaniĭ în chestia Schleswig-Holstein, daneziĭ aŭ văzut în Germania cel maĭ neîmpăcat dușman și aŭ observat că singura scăpare este în aceea ca fie-care să'șĭ iubească în primul rând țara și la nevoe să o apere cu cea din urmă energie. Ba încă, în șovinizmul lor, merg maĭ departe. In Schleswig-Holstein (țarișoarele luate de germanĭ dela danezi, cu ocazia ultimuluĭ războiŭ) aŭ rămas un număr considerabil de danezĭ, carĭ sunt amenințațĭ în orĭ ce moment să fie copleșițĭ și înghițițĭ de colosul german care lucrează în primul rând prin celmaĭ drastic mijloc, nedându-le posibilitatea să'șĭ învețe limba lor maternă, tinzând astfel la deznaționalizarea lor. Eĭ duc o luptă disperată, asemănătoare cu aceea a fraților noștri din Transilvania. Daneziĭ din regat însă nu s'aŭ dat învinșĭ și la granița dintre Danemarca și Schleswig se ridică mândre vestitele Efterskole (13 la număr) unde copiĭ, fete, adolescențĭ și adulțĭ din Schleswig, vin și învață limba strămoșilor lor privind cu drag la «Dansa kebrog-ul» ce fâlfâe majestos în curtea școaleĭ, pare că în necazul germanilor. E într'adevăr mișcător, să vezĭ acel amestec de copiĭ și adulțĭ, fete și băețĭ, cum vin cete, cete, la școală, singura lor scăpare, unde pot în libertate sa-șĭ vorbească și să învețe limba maternă. Iar când trec din noŭ acasă, pare că cu lacrimile în ochĭ, dar mulțumițĭ pe deplin sufletește, pe dinaintea graniceruluĭ german, acesta se uĭtă pe gândurĭ în urma lor, par'că zicând: «Cu aceștia nu'ĭ de glumit».

Gândul danezilor este și a fost totdeauna la frațiĭ lor din Schleswig și —dacă mi-e permisă comparația— după cum acel rege francez zicea ca de i-ar ceti cineva în inimă ar găsi scris «Calais», tot astfel poate, în inima danezuluĭ ar găsi scris „Schleswig-Holstein".

Eram deunăzĭ într'o societate daneză, tocmaĭ la granița Germanieĭ și adresându-mă uneĭ daneze am întrebat-o: Acolo este Germania? Drept răspuns mi-a aruncat o privire de ură și mi-a răspuns: — Nu, e Danemarca! și... mi-a întors spatele!

In memoria celor căzuțĭ pentru apărarea patrieĭ în războiul cu nemțiĭ, s'a ridicat pe un deal din marginea măreĭ, spre Germania, o coloană în jurul că-

reia stau mormintele vitejilor ce şi-au vărsat sângele pentru apărarea patrieĭ, şi ca o sfidare, par'că, a colosuluĭ german; la baza coloaneĭ stau patru tunurĭ luate de la eĭ şi îndreptate cu gurile spre imperiul german. Mult, mult de tot vorbeşte acel monument, «Skamling-ul danez», cum i se zice. Şi când un străin vine în acea parte, cea maĭ mare podoabă şi cel întâĭ lucru ce-ţĭ arată este «Skamling»-ul. Ba încă este aşa aşezat, că dinspre Germania îl vezĭ de departe, cu steagul danez fâlfâind majestos, dând par'că curaj şi speranţe şi celor din Schleswig.

Şi când vezĭ sau citeştĭ toate acestea, te convingĭ destul că orĭ-ce mijloace ar întrebuinţa germaniĭ, cu danezii nu vor eşi la capăt. Şi când fie-care ţine atât de mult la patria luĭ, lucrând numaĭ pentru prosperarea şi fericirea ţăreĭ, maĭ poate o astfel de ţară să stea pe loc? Nu merge ea oare cu paşĭ repezĭ spre progres şi civilizaţie?

Dar nu numaĭ naţionalizmul acesta atât de înflăcărat este caracteristica danezuluĭ. Maĭ sunt atâtea altele! Dar dintre toate, aceea care te izbeşte maĭ mult este cinstea, o cinste care în adevăr că te minunează. Mărturisesc că văzând pentru prima oară faptele ce voiŭ descri maĭ jos, am rămas uimit cu desăvârşire.

Dacă mergĭ dimineaţa pe şoseaua ce duce la vre-o lăptărie, veĭ constata în marginea drumuluĭ, din distanţă în distanţă, prezenţa bidoanelor cu lapte, puse acolo de fie-care gospodar şi lăsate fără nicĭ o pază, pînă vine căruţa de le încarcă. Intâmplatu-s'a vre-o nemulţumire? Nu, căcĭ preĭ mare este respectul reciproc pentru bunurile altuia. Dar ceea ce îĭ pune vârf, este că poşta: scrisorĭ, mandate, banĭ, etc., sunt lăsate la ora anumită în poartă, pe o laviţă, pînă trece diligenţa sau poşta.

Când am mers întâia oară cu diligenţa, m'a surprins faptul că la fie-care gospodărie vizitiul arunca pachete, scrisorĭ, jurnale la poartă şi apoĭ pleca, fără să cheme pe cineva, fără multe bilete, formalităţĭ şi iscăliturĭ cu cerneală.

Văzând toate acestea, mi-am adus aminte de timpurile vestituluĭ Vlad Ţepeş şi de negustorul veneţian, căruia Vodă i-a zis să-şĭ lase punga în mijlocul drumuluĭ peste noapte şi m'am convins că sunt State unde există aceeaş stare de lucrurĭ şi fără vre-un Vlad Ţepeş.

Să'l maĭ descriu pe danez şi din alte puncte de vedere, 'mi-e să nu abuzez de răbdarea cititoruluĭ.

Am zis că danezul e muncitor, dar ceea ce îl face superior este modul cum ştie să muncească. Şi ţăranul nostru munceşte, poate ca şi cel danez, dar acesta munceşte cu cap şi maĭ ales cu ordine. Muncă ordonată, iată caracteristica luĭ.

Danezul este religios şi în această privinţă voiu cita o mică întâmplare: Eram la o petrecere într'o societate daneză. Când fu dat semnalul de plecare şi pe când mă grăbeam să'mĭ îmbrac paltonul, îĭ văd pe toţĭ ceilalţĭ luând o poză maĭ deosebită şi începând să cânte. Ce credeţĭ că au cântat? Matchiche, Tonkinoise sau maĭ ştiu eu ce marş obişnuit la noĭ? Nu. Au cântat, în cea maĭ mare evlavie, psalmĭ din biblie, ca mulţumire Celuĭ de sus! Am rămas şi eu nemişcat, nu atât de evlavie, cât de uimire.

Să'l descriu pe danez ca ospitalier, că chiamă la masa luĭ şi pe văcsuitorul de ghete ce-a întârziat pe drum; ca econom (aci merge până la zgârcenie); că vinde untul şi el mănâncă margarina, sau ca raporturĭ sociale: că slugile mănâncă la masă cu stăpânul? (De altfel Danemarca este Statul cel maĭ democrat cu putinţă).

Nu ştiu ce n'ar maĭ fi interesant, dar închei, căcĭ mi-e teamă să nu-ĭ deoache vre-unul din amabiliĭ cititorĭ aĭ «Ziaruluĭ Călătoriilor».

Ion Ch. M. Scutaru.

Danemarca, 1910.

INTRE PASERI ŞI AEROPLANE

— Studiul aripelor —

Din timpul memorabileĭ săptămânĭ de aviaţiune din Reims, care va rămâne una din epocile de căpetenie în istoria zboruluĭ oamenilor, s'a putut vedea adesea acest spectacol măreţ: o luptă de viteză între o pasăre şi o tovarăşe mecanică, aeroplanul.

Aşa de exemplu, într'o zi Lathman a fost văzut zburând în spaţiŭ şi în acelaş timp o pasăre mare îşĭ făcea plăcerea de a se lua la întrecere cu dânsul, zburând împrejurul săŭ, apoĭ îl întrecea şi în urmă se lăsa să fie întrecută. Atâta timp cât aviatorul se menţinu în spaţiŭ, animalul de pradă, zbură astfel împrejurul luĭ, zburând însă une-orĭ cu o viteză aproape dublă ca aceia pe care o desfăşura motorul.

Din timpurile cele maĭ înapoiate, cea maĭ mare ambiţie a omuluĭ a fost să încerce a imita insectele şi pasările pe carĭ le vedea zburând aproape de dânsul, saŭ străbătând văzduhul, şi să se înalţe ca dânsele în spaţiul al căruĭ mister îĭ atrăgea. Legenda luĭ *Dedal* şi a fiuluĭ săŭ *Icar* ne arată că din antichitatea greacă se simţise toată măreţia problmeĭ şi i-se înţelesese greutăţile şi pericolul. Dar cu toate acestea, în timpiĭ modernĭ, câţĭ inventatorĭ, carĭ în naiva lor îndrăzneală, aŭ încercat ca Icar să adopteze aripĭ de braţele lor debile, n'aŭ plătit cu viaţa această temerară întreprindere! Şi se părea că omul renunţase la visul de a zbura, mulţumindu-se cu o soluţie aproximativă, realizată de curând cu baloanele dirijabile.

Insă această soluţiune falsă pare a fi fost lovitura de biciŭ care trebuia să dea un noŭ avânt dorinţeĭ de a zbura şi în curând, am văzut maşina zburătoare studiată chiar din vremurĭ maĭ îndepărtate de Leonardo da Vinci, maşină care a descurajat pe Ader şi pe mulţĭ alţiĭ, şi care a omorât pe Lilienthal, eşind apoĭ la lumină sub formă de *aeroplan*, care nu este aşa de recent după cum se crede în general.

Şi fiindcă în primul rând intenţia noastră este de a căuta aci învăţămintele pe carĭ locomoţiunea le poate trage din studiul animalelor zburătoare, să trecem în revistă modificaţiunile fără număr pe carĭ le prezintă, în seria animală, aripa, instrument admirabil al progresiuneĭ în aer. Un mare număr de grupe zoologice cuprind fiinţe înzestrate cu puterea de a zbura de a se ridica în aer, alăturĭ de altele carĭ sunt cu desăvârşire lipsite de această calitate, şi carĭ totuşĭ prin organizaţia lor se aseamănă foarte mult cu celelalte. Şi faptul acesta, ne e de ajuns să ştim că, conform legeĭ de transformare, unele speciĭ aŭ putut să câştige, prin obiceiurĭ şi prin mişcărĭ particulare, prin repetarea frecventă a acestor mişcărĭ, facultăţĭ de locomoţiune specială, carĭ lipsesc rudelor apropiate şi carĭ le-aŭ modificat în sfârşit forma membrelor. Şi reciproc, abuzul de întrebuinţare a acestor membre a adus atrofierea lor.

Aşa de exemplu, în genul numeros al *comoranilor* din care aproape toate speciile zboară, una singură *Phalacrocorax harrisi*, are aripĭ aşa de micĭ în cât nu-ĭ maĭ servesc de cât la înotat.

Mamifere şi reptile înaripate

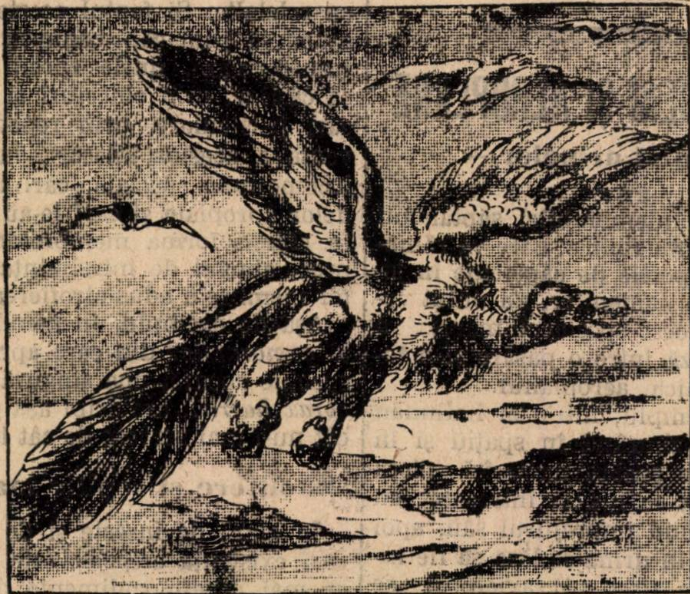
In afară de insecte şi de păsărĭ, la carĭ existenţa aripelor este o regulă, se maĭ găsesc rudimente de aripĭ şi la alte grupe din regnul animal. La mamifere este uşor de studiat dezvoltarea acestor apendice.

Sunt unele speciĭ a căror conformitate le îngădue să sară dintr'un arbore într'altul pe o distanţă de la 25 până la 30 de metri, însă acestea în totdeauna alunecă oblic în aer. Coborâte pe pământ, nu se maĭ pot urca într'un arbore de cât agăţându-se cu ghiarele de trunchiŭ, ca şi celelalte patrupede. Totuşĭ un fel de membrană susţinută de un os particular pe care îl posedă multe dintre ele, le ajută să-şĭ schimbe direcţiunea şi le dă o mare siguranţă în mişcărĭ. Această aripă foarte rudimentară pare a fi îndestulătoare pentru nevoile lor.

La specia *goleopitecelor*, animale cu un aspect aşa de bizar pentru ochiĭ noştri de europenĭ, organul zburătuluĭ este maĭ dezvoltat. Dacă cineva ar studia modul cum se formează embrionul unuĭ liliac, ar vedea că falangele cele lungĭ carĭ susţin aripa se dezvoltă maĭ

târziŭ şi că la un moment dat în viaţa embrionară, această aripă este întocmaĭ ca aceia a *goleopitecelor*, animale pe carĭ *Cuvier* le clasase, şi cu drept cuvânt, printre liliecii de noapte. La aceştia există o aripă adevărată, conformată altfel de cât aceia a păsărilor, dar maĭ în totdeauna tot aşa de puternică. Mulţi liliecĭ pot să facă călătorii lungĭ în câteva ore fără să se odihnească, şi s'a constatat că unele specii emigrează în fiecare an pentru a-şi căuta hrana, după cum fac rândunelele şi multe alte păsărĭ.

Fabula antică a zmeilor a făcut să se creadă în existenţa reptilelor cu aripĭ. In epoca secundară, existaŭ într'adevăr reptile prevăzute cu aripĭ membranoase destul de asemănătoare cu acelea ale liliecilor. Se găsesc încă urme de fosile în straturile de pământ corespunzătoare acesteĭ epocĭ: acestea sunt pterodactilele. La ele, al

Reptile zburătoare

cincilea deget singur era prelungit astfel ca să susţie membrana aceia largă ataşată la marginĭ, pe când la liliecĭ patru degete susţin această membrană.

Fără îndoială sborul pterodactilelor este departe de a fi aşa de uşor ca acela al liliecilor. Ele nu pot de cât să se înalţe câte puţin, întocmaĭ ca nişte puĭ de pasăre carĭ aŭ părăsit cuibul. Sunt şi peştĭ zburătorĭ, dar s'a negat că marile lor înotătoare ar putea să le permită un zbor adevărat. Se pretindea că zborul lor nu era de cât un salt afară din apă, salt prelungit graţie înotătoarelor întinse în formă de umbrelă. Insă observatorĭ demnĭ de credinţă aŭ văzut aceste înotătoare agitându-se ca nişte adevărate aripĭ, astfel că acest sbor destul de necomplet încă, ne arată un fel de tranziţie.

La insecte găsim toate varietăţile zborului, de la săriturile cele maĭ apropiate de pământ până la zborul cel maĭ înalt şi maĭ repede.

In sfârşit la păsărĭ, zborul ajunge la toată perfecţiunea; forma şi dimensiunea aripeĭ arată în deajuns marea diferenţă care se observă de la un grup la altul.

Astfel la unele păsărĭ aripa îngustă, lungă şi ascuţită permită să se susţină de mişcărĭ lente şi să planeze fără multă oboseală.

Altele din contra, sunt incapabile de a plana şi nu sboară de cât cu greutate repezind bătaia aripelor prea scurte.

Procedeele zboruluĭ sunt foarte diferite în raport cu speciile, dar în general există două felurĭ de zbor: zborul plan şi zborul ondulat. In zborul plan, pasărea se susţine în aer cu aripele întinse şi în aparenţă nemişcate deşi îşĭ schimbă cu uşurinţă poziţiunea după direcţiunea ce o vrea s'o ia. Cele marĭ prelungesc adesea sborul acesta ore întregĭ.

O insectă de mărimea unuĭ cal ar merge maĭ repede ca un obuz

In sborul lor, pasările ating o repeziciune extrem de mare.

Un colombofil renumit, Van Roosebecke, crede că un hulub călător, poate să parcurgă cu uşurinţă 125 kilometri pe oră. Un alt autor citează un porumbel care parcurge 30 de klm. în douăzecĭ de minute. In ambele cazurĭ, zburătoarele aŭ parcurs într'un mod respectiv, 36 şi 25 de metri pe secundă.

Se zice că fregata nu zboară în timpul nopţeĭ şi că nu se odihneşte pe mare. Or, navigatorii văd aceste păsărĭ la o depărtare de treĭ sute leghe de ţărm.

Marcey aminteşte că, pe când trenul parcurge optsprezece metri pe secundă şi întrece doar unele păsărĭ, e întrecut cu uşurinţă de porumbeĭ şi maĭ ales de rândunele. Cât despre lăstunĭ carĭ sunt capabilĭ să facă 180 kilometri pe oră, şi carĭ sunt fără îndoială ceĭ maĭ repezĭ dintre toate păsările, pentru eĭ un tren expres e o jucărie. Pe de altă parte, vîntul e şi el un factor principal, care nu trebue neglijat când este vorba de a aprecia repeziciunea uneĭ păsărĭ. *Van Roosebecke* zice că zburând împotriva unuĭ vânt puternic, porumbeii în timpul călătorieĭ înaintează de cincĭ saŭ de şease orĭ maĭ încet de cât când aerul este liniştit. Dacă zburătoarele se ridică într'o atmosferă ale căreĭ straturĭ superioare sunt maĭ puţin aduse de cât straturile de jos, susţinându-se maĭ greŭ, li se reduce iuţeala. Dacă se coboară, din contra, progresează, înaintează cu mult maĭ repede.

Se citează cazul unuĭ porumbel celebru, numit *Gladiator*, care a mers într'o zi de la *Toulon* la *Versailles*, parcurgând astfel 530 kilometri.

Se povesteşte de asemenea istoria unuĭ şoim al luĭ Henric al II-lea care pierdut în pădurea din Fontainebleau, fu regăsit a doua zi la Malta. Făcuse în maĭ puţin de două zile, o mie patru sute de kilometri.

O altă particularitate a zboruluĭ, e aceea că suprafaţa aripelor, pentru aceeaş unitate de greutăţĭ, scade pe măsură ce te ridicĭ la păsărĭ din ce în ce maĭ marĭ.

Un naturalist a calculat că trebue zece metri de aripĭ pentru a duce un kilo de insecte.

Şi, cu cât animalul este maĭ mic, cu atât sunt maĭ dese bătăile aripelor. Vrabia execută treĭsprezece bătăĭ pe secundă, canarul nouă, porumbelul 8, pe când aripele unuĭ colibri bate cu o astfel de repeziciune în cât nicĭ nu se pot distinge. Dacă pasărea poartă o greutate suplimentară, bătăile aripelor sunt şi maĭ dese.

Se pretinde că musca obicĭnuită, dă de obiceĭ 600 bătăĭ pe secundă şi în acelaş timp progresează cu opt metri, viteză care de altminterĭ în caz de alarmă poate să ajungă de şease orĭ maĭ mare, întrecând pe aceia a unuĭ cal pur sânge în galop. Socotind astfel, o insectă mare cât un cal, ar merge maĭ iute de cât un obuz.

Strămoşul aeroplanelor

Studiul despre sborul păsărilor, al insectelor saŭ al liliecilor, poate fi oare de vre-un folos omuluĭ care se ocupă cu construcţia maşinelor zburătoare capabile de a-l ridica în aer?

Faptul e sigur, şi cu toate acestea e uşor să vedem că motorii artificialĭ, inventaţĭ până acum de om, se aseamănă foarte puţin cu motorii viĭ pe carĭ natura îĭ oferă ca modele. Cele două roate din carĭ se compune bici-

cleta, cele patru roate ale automobilului, nu sunt o copie a struţului saŭ a calului, priviţi ca cei maĭ repezĭ dintre animalele carĭ acoperă suprafaţa pământuluĭ... Aceeaş observaţie se aplică şi zboruluĭ.

După cum de atâtea orĭ s'a arătat, aeroplanul n'a fost copiat nicĭ după pasăre nicĭ după insectă, ci după *zmeu*, jucărie în aparenţă aproape de după cum bănueşte lumea. Fără a vorbi despre planurile asupra maşineĭ de zburat pe carĭ le-a lăsat Leonardo da Vinci, pictorul genial al Giocondeĭ, mort la 1519, ne aducem aminte că în 1843 un englez, anume *Hensen*, propusese o maşină de sburat care este un adevărat monoplan, şi care se aseamănă foarte mult cu acelea pe carĭ le admirăm astăzĭ.

Asemănarea dintre monoplanul «Latham» şi o pasăre 'n zbor.

nicĭ un folos, însă cunoscută din timpurile cele maĭ vechĭ. Zmeul obişnuit, cu coada lungă, a servit de model monoplanuluĭ. Biplanul, la rândul săŭ, ne reaminteşte zmeul japonez, care are aproape aceeaş formă. Statele-majore ale diferitelor armate s'aŭ servit de altfel maĭ de mult de zmeu, dându-ĭ diferite forme susceptibile de a transporta oameniĭ pentru serviciul de recunoaştere în timpul manevrelor.

Ideea de a transforma zmeul în maşină aeriană, capabilă de a transporta oamenĭ, nu este decĭ aşa de nouă

Din nenorocire, motorul cu vaporĭ, singurul cunoscut în epoca aceasta era prea greŭ pentru a permite aparatuluĭ să se ridice. A trebuit invenţiunea motorilor de astăzĭ, perfecţionaţĭ pentru automobile, ca aeroplanul să iasă la iveală în toată gloria sa.

In 1867, câţiva anĭ după prima încare a luĭ Hensen, un alt englez anume *Wenham*, reluă chestiunea şi propuse un aparat cu planurĭ suprapuse, care fu cel dintâĭ botezat cu numele de aeroplan. In teoria sa, aceste planurĭ suprapuse măreaŭ suprafaţa sprijinitoare micşorând spaţiul ocupat orizontal de aparat, şi făcându-l mult maĭ stabil.

Aparatul săŭ, un triplan cu coadă a fost expus în Palatul de Cristal la 1868.

Dar tot din cauza prea mareĭ greutăţĭ a motoruluĭ, nicĭ aparatul acesta n'a putut să se înalţe. Acestea aŭ fost debuturile aeroplanuluĭ. Se ştie ce a devenit această invenţie în mâinile luĭ Wright, Bleriot, Farman, Latham şi alţiĭ.

Astăzĭ aviaţiunea s'a ridicat la rangul uneĭ ştiinţe ; ea îşĭ are eroiĭ şi victimele sale.

Cum însă toate marile descoperirĭ şi-aŭ avut victimele lor, nimenĭ nu s'ar putea ridica împotriva aviaţiuneĭ.

S'aŭ ridicat însă în timpul din urmă câţiva savanţĭ, cum este de pildă *Pettigrew*, care în studiĭ bine documentate, aŭ dovedit că în dorul săŭ de cucerire a aeruluĭ, omul s'a îndepărtat prea mult de calea naturală, care nu poate fi de cât imitarea zboruluĭ pasărilor.

Se va adopta oare în viitor această cale? Este probabil, dacă studiul aeroplanelor, în direcţia în care se face astăzĭ, nu va da rezultate destul de mulţumitoare.

C. Arg.

MÜNCHEN

Spiritul cel maĭ conservator-catolic şi cea maĭ liberă şi cea maĭ îndrăzneaţă artă, cuvioşia medievală şi uşurătatea de oraş mare, trăesc la olaltă în acest München fermecător, pe care dacă l-aĭ văzut odată, nu poţĭ să nu te reîntorcĭ să-l maĭ vezĭ.

E o zi de Duminecă, o zi luminoasă, calmă de început de vară. Clopotele bisericilor răsună metalic, se armonisează într'un imn grandios, care pluteşte deasupra oraşuluĭ şi se înalţă liniştit spre cerul limpede, ca o rugăciune fierbinte. Pe piaţa din faţa primărieĭ se adună lumea pestriţă a marilor oraşe. O muzică răsună din ce în ce maĭ aproape, un cântec de prea-mărire vibrează ca dintr'o orgă de catedrală, şi de odată procesiunea apare pe piaţă între rândurile mulţimeĭ, care se descopere. Clericĭ în vestmântul alb, împodobit cu dantele, deschid cortegiul purtând prapure ţesute în mătase şi fir de aur şi de argint.

Urmează un nesfârşit şir de copiiĭ, toate în alb, cu feţele îmbujorate, cu cununiţe de lămâiţă pe cap, cu ramurĭ verzĭ şi florĭ de crin în mânĭ. Glasurile lor argintiĭ intonează un cântec de slavă, o melodie prelungă şi plângătoare, ca un duios marş funebru, ce ar însoţi o fecioară în drumul spre paradis. Patru din ele poartă pe umeriĭ lor

fracezi, un tron cu chipul palid și îndurerat al Madonei.

Urmează muzica cu insrumente de alamă, apoi șirul tot așa de lung de băeți; călugării Franciscani în haina lor groasă de postav aspru,țesută par'că anume pentru trupuri pocăite și învinse; apoi călugărițee cu fața ștearsă, lipsită de expresie, îmbrobodite în alb; apoi iarăși prapure și un grup de preoți în mare ornat; iar după ei în rânduri nesfârșite poporul repetând într'un glas monoton și rece rugăciuni de slavă. Pe piață procesiunea se oprește în mijlocul mulțimei, preoții se apropie de monumentul Fecioarei Preacurate, împodobit cu covoare, cu mirți și lauri și transformat astfel în altar, urcă treptele, îngenunche sărutând Evanghelia, intonând, cântări și rugăciuni, binecuvânează apoi poporul cu cuvânul și gestul de divină ocrotire și procesiunea pornește iarăși în murmurul mulțimei care repetă rugăciuni, în imnul de slavă al muzicei și în răsunetul repetat al zecilor de clopote.

Soarele limpede și cald îmbracă într'o aureolă de strălucire chipul de bronz al Madonei, strălucește în firul și mătasa prapurelor și dă o măreție unică monumentalei fațade gotice a Palatului Primăriei.

Fără lumea pestriță care privește, fără sergentul cu casca lui de legionar, care ține ordinea, te-ai crede cu sute de ani în urmă în mijlocul unei lumi stinse.

De unde vine aerul de distincție al acestei Atene a Germaniei, impresia de majestate liniștită și măreață pe care nu ți-o mai lasă nici un altul din orașele germane? E această regiozitate veche și puternică încă, care imprimă orașului un anumit caracter, sau arta care a modelat sufletele și a creat orașul așa cum e: senin și măreț, monumental—fără a fi obsedant? Ori e o trăsătură fundamentală sufltească, un caracter de rasă, care întrupează în tot ce fac și întreg felul lor de a fi al Münchenezilor? Munchenul nu seamănă cu nici unul din orașele germane și nicăiri străinul, în special latinul cu alt suflet, nu se simte mai bine ca aci. Puține sunt orașele lumei, cari aŭ special pentru arta ce trăește în ele, o așa de mare putere de a atrage, de a fascina: Atena, Roma, Florența, Paris... Münchenul stă alăturea de ele. E un colț aci în care regele, arhitectul lui și toți acei ce aveaŭ în mână destinele orașului, aŭ vrut să nu te mai simți într'un oraș modern, ci în antichitate.

Era pe atunci timpul reînvierei, divinizărei vechei arte. Inchizând perspectiva dinspre oraș s'aŭ construit Propileele, o colonadă monumentală, în stil doric, care domină întreaga piață cu măreția ei armonică. In dreapta palatul expoziției, în stil corintic, în stânga gliptoteca—stil ionic — ca două temple grecești, de o puritate de linii desăvârșită. In jur spațiŭ, limină, în fund arborii ascund orașul și din partea cealaltă.

O liniște desăvârșită, nici tramvae, nici trăsuri, nici zgomotul de stradă, o impresie de pace, de armonie și echilibru iți mângâie sufletul.

Un adevărat oraș de artă, în care poți aduna lamura sufletului omenesc ca într'o mare biserică a geniului.

Pinacoteca veche cu operele pictorilor până în veacul al XVIII coprinde dintre cele mai celebre tablouri ale renașterei germane și italiene, ale școalei olandeze și flamande.

Aci sunt cei patru apostoli, saŭ cele patru teperamente ai lui Dürer, autoportretul lui; dintre cele mai bune tablouri ale lui Holbein; portretul lui Carol Quintul, lucrat de Tizian; o serie întreagă de Van Dyck; căderea demonilor, vânătoarea de lei, lupta amazonelor de Rubens. E reprezentată de asemenea școala spaniolă cu admirabile exemplare din Murillo, școala franceză de mai tîrziŭ cu Claude Lorrain, Poussin, Chardin. Pinacoteca aceasta poate sta astfel alături de cele mai bune ale lumei: Dresda, Luvrul, Florența, Viena.

In pinacoteca nouă e cuprinsă pictura secolului al XIX, în special marii maeștrii germani mai vechi și mai noui: Piloty, Machart, A. Feurbach, apoi Lehnbach, Böcklin, Leibl, Stuck, Liebermann, Keller Defregger, Thoma Uhde, — gloriile Germaniei artistice.

O întregire prețioasă a pinacotecei noui este galeria Schack, pe care pronoui este galeria Schack, testat-o la moartea lui împăratului Germaniei și care e acuma deschisă publicului.

Și în afară de aceste pinacoteci cari aparțin prin strălucirea operelor lor, prin geniul cristalizat în ele, lumei întregi, Münchenul are permanente expoziții de artă, pe cari le cercetează de asemnea vizitatori aparținând tuturor neamurilor: expoziția artiștilor din München, expoziția secesioniștilor și alte expoziții incidentale cum e anul acesta aceia a artiștilor musulmani.

Nu-i de mirare că tineri din toate țările vin să-și cultive talentul în școală de arte frumoase, saŭ în aceea de artă decorativă a Münchenului.

Pentru teatre mari sunt închinate poeziei și muzicei.

Reprezentațiile devin adesea adevărate serbări teatrale saŭ muzicale, menite a perpetua cultul marilor creatori; așa săptămâna lui Wagner, săptămâna lui Strauss de anul acesta, etc.

Intr'un astfel de mediŭ artistic gândirea devine îndrăzneață, spiritul se asctute, satira înflorește, alimentată de cellalt München al conservatorismului și al tradiției. Aci apare ,,Simplicissimus", cea mai bună revistă umoristică și satirică a Germanilor, bună nu numai prin finețea atică a spiritului ei, dar mai ales prin arta desăvârșită a părței ilustrative și prin îndrăzneala mușcătoare, care nu trece nici odată limita bunului gust. Ea apare și într'o ediție franceză, lucru de care bunii patrioți germani nu se pot în deajuns revolta. In Prusia ofițerii n'aŭ voie s'o citească. Tot aci apare răspândita ,,Jugend", revistă pentru artă și satiră, care dă totdeauna foarte bune lucruri de-ale celor mai buni pictori impresioniști și *planairiști* ai Münchenului, pe lângă partea satirică, tot așa de reușită și nu tot așa de caustică ca acea din ,,Simplicissimus".

Astfel două lumi și două spirite trăiesc în Münchenul acesta, altfel așa de armonic.

Pasiunile și luptele însă par că nu pot fi trezite așa ușor, pentru că înainte de toate Münchenezul ori din ce fabrică ar fi, e pacinic și vesel și nu-i place să-l scoți din pacea și din veselia lui.

Iată-i în ,,*Hofbräuhaus*"; de la artist și student, până la funcționar și lucrători. In pocalele de pământ de o jumătate și de un litru, în care spumează berea lor fără pereche, par a-și găsi deplina fericire. Se bea sus în sala de un specific stil german cu vitraiuri și zugrăveli, se bea jos într'o hală uriașă, în care te amețește zgomotul, mirosul acru și fumul de țigări de foi și se bea în curte din picioare, în jurul butoaelor răsturnate cari slujesc ca mese.

E un praznic imens și o veselie comunicativă, care te cucerește. Se vede că între viața aceasta și între ceea ce se cheamă ,,mediŭ artistic" nu-i nici o contrazicere: în figurile fetelor ce servesc recunoști tablourile văzute în Jugend; iar lista de mâncare e ilustrată artistic de Zumbrisch, delicatul și măestrul pictor de copii... ea se dă ca amintire....., pentru douăzeci de pfenigi. Un dram de proză în acest oraș de biruitoare poezie.

In München nu te obsedează strada și vitrina, ca în marile orașe cari trăiesc numai din industria lor. Aci predomină marile strade largi, monumentale, fără magazine, ca acea splendidă Ludwigstrasse, de o măreție fără pereche. Nici nu ești inclinat să te oprești în fața strălucirei ieftine a unei vitrine, când poți să-ți înalți capul și să învălui cu privirea în spațiul larg care a fost lăsat în jurul fiecăreia, bisericile și palatele, reprezentând atâtea epoci câte stiluri sunt întrupate în ele. Iată Maxilineum, dominând cu arcadele-i deschise din singurătatea înălțimei lui, întreg orașul. Iată biserica catedrală, clădire gotică, ale cărei turnuri neisprăvite, suportă două cupole

de cupru, ca două coifurĭ, care aŭ devenit simbolul Münchenuluĭ.

Palatul regal, încăpător, frumos așezat, dar sărac, clădit în tencuială; maĭ departe, răsărit în ultimul timp de mare bogăție uriașul palat al muzeuluĭ armateĭ, solid ca un bastion și totuși frumos și svelt; apoĭ muzeul național, teatrele, atâtea alte marĭ edificiĭ publice, palate și vile particulare răspândite cu măsură, așezate cu gust, crescând par'că din strada orĭ locul unde aŭ fost clădite.

Nicĭ obscesiunea monumentelor nu o șuferi în München ca în Berlinul prusian. Câteva fântânĭ, puține statuĭ.

Münchenul nu surmenează cu zgomotul, fumul și zorul altor orașe. Când totușĭ simțĭ nevoe de reculegere, grădina engleză orĭ malul Isaruluĭ, priveliștea apeĭ care se rostogolește vijelioasă, albită de varul munților de unde vine, îțĭ alungă imaginea orașuluĭ, te învioreză și te întărește.

G. C. Ionescu-Șișeștĭ.

Din rvista „Ramurĭ".

SUPERSTIȚIA IN RUSIA

Credințele și obiceiurile cazacilor din Don

Pe șesurile largĭ ale râuluĭ Don, în Rusia, trăește o populație originală. Cazaciĭ din Don — așa au fost numițĭ ceĭ carĭ alcătuesc populațiunea aceasta—sunt agricultorĭ bunĭ și în acelaș timp bunĭ soldațĭ. Lor le sunt acordate o mulțime de privilegiĭ teritoriale, pe lângă cele militare — foarte importante.

Guvernul recrutează din sânul acesteĭ populațiĭ o cavalerie foarte ușoară, bună și pentru războĭ și pentru poliție. Cavaleria aceasta căzăcească e grupată în fie-care orășel, subt comanda unuĭ hatman, la apelul căruia toțĭ oameniĭ dela 18—45 anĭ se adună imediat, formând o *sotnie* (escadron).—N'avem însă de loc intenția să vorbim despre cazaciĭ-soldațĭ, căcĭ se știe că toțĭ ceĭ din Don, Ukrania sau Ural, sunt călărețĭ incomparabilĭ, foarte belicoșĭ, întreprinzătorĭ și cu foarte puține scrupule. Noĭ vrem să arătăm pe cazaciĭ din Don așa cum sunt în intimitatea lor, la eĭ acolo, în *isbas*-urile lor, cu credințele și obiceiurile pe carĭ le profesează.

Ca toțĭ țăraniĭ din cea maĭ mare parte a Rusieĭ, eĭ sunt proștĭ și superstițioșĭ. Geloșĭ de prerogativele lor militare, carĭ le dau o adevărată superioritate asupra *mujici*-lor, eĭ nu se amestecă de fel cu aceștia din urmă. Astfel, viața lor se deosibește putin de a celorlalțĭ compatrioțĭ aĭ lor. Eĭ au păstrat aproape în întregime feluritele tradițiĭ pe carĭ le-au moștenit dela strămoșiĭ lor — tartarĭ, mongolĭ, musulmanĭ, carĭ rând pe rând au cutreerat câmpiile Donuluĭ.

Zilele cu lună nouă sunt considerate de populația aceasta ca nefaste. La această dată nicĭ un cazac nu îmbracă o manta nouă, o pereche de botine pentru întâia oară—nicĭ odată, căcĭ e încredințat că îmbrăcând ceva nou, corpul i se va acoperi de bube. De-asemenea el nu mănâncă nicĭ carne, nicĭ grăsime, căcĭ i s'ar produce o inflamație a gureĭ sau a gâtuluĭ.

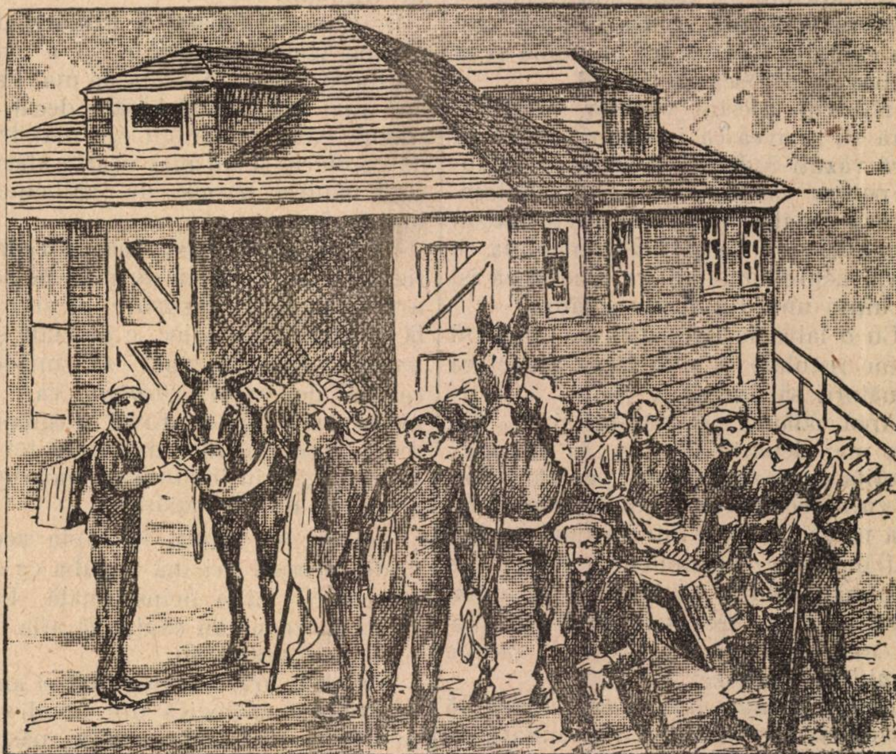
In cursul săptămâneĭ marĭ, ultima din postul Paștelor, femeile nu torc de loc lână, căcĭ cred că torcând s'ar naște o mulțime de bolĭ între animale și oamenĭ.

Pentru apărarea animalelor domestice de bolĭ, cazaciĭ pun pe perețiĭ grajdurilor craniĭ de vacă, de boĭ, de mieĭ și de alte animale moarte din pricina vre-uneĭ bolĭ.

«Văzând hârcile, zic eĭ, moartea va fi mulțumită că a operat aci și va pleca aiurea fără să maĭ facă nouĭ victime».

Obiceiurile practicate la înmormântărĭ nu sunt maĭ puțin curioase. Mortul e pus într'un cosciug fără capac, după ce se umple cele maĭ bune cizme ale luĭ cu pământ moale, căcĭ astfel, la judecata de pe urmă, când îngerul Domnuluĭ va chema oameniĭ în fața Celuĭ Suprem spre a'șĭ lua fie-care plata, acest mort va auzi maĭ lesne și astfel se va grăbi să răspundă cât maĭ grabnic chemăreĭ îngeruluĭ. Funeraliile sunt terminate prin adunarea rudelor carĭ așteaptă câte-va zile, la un loc, înălțarea sufletuluĭ celuĭ mort spre regiunile siderale. In urmă beau cu toțiĭ un ceaĭ tare, cu vutcă, «apa vieții». Eĭ consumă marĭ cantitățĭ de alcool și de carne friptă — în asemenea împrejurărĭ. «Banchetul» în onoarea celuĭ mort se sfârșește atuncĭ când conviviĭ sunt într'o stare de beție extremă.

Acestea sunt câte-va din cele maĭ caracteristice obiceiurĭ și credințe ale cazacilor din Don.

Cazaciĭ stau gata pentr umanevrele de zi și de noapte

Vânătoare de fiare sălbatice

Venit în Africa—ca voluntar în regimentul de spahiĭ, renumitul vânător de leĭ, Jules Gérard, era sub-ofițer în garnizona de la Guelma când făcu prima victimă. După aceia timp de 11 anĭ, el omorî încă 25 leĭ:—Foarte mulțĭ s'ar mulțumi de sigur și cu maĭ puțin. Și cu toate acestea îndrăznețul vânător care se măsurase de-atâtea orĭ cu regele pustiurilor se înecă într'un râŭ călătorind prin Sierra-Leone prin 1864.

In curând se vor împlini 50 anĭ de la data morțeĭ sale și totușĭ amintirea vânătorilor sale a rămas adânc înti-

părită—nu numaĭ în mintea arabilor dar se zice că chiar în a raseĭ leonine.

In anumite regiunĭ pe carĭ le frecuenta Jules Gérard aŭ rămas încă nişte forturĭ micĭ făcute de el din bolovanĭ de piatră şi acoperite cu o lespede mare, în care se ascundea uneorĭ vânătorul spre a se pune la adăpost.

Acum câţiva anĭ când vre-un leŭ era adulmecat, arabiĭ duceaŭ în fiecare din aceste forturĭ, câte o lumânare pe care o aprindeaŭ. Când leul trecea pe acolo pe la forturĭ, vedea lumină, credea că Jules Gérard era la pândă şi se grăbea să părăsească ţinutul.

Izbânzile acestuĭ vânător vestit făcură să se ivească imitatorĭ, astfel că fură văzuţĭ indigenĭ făcându-se călăuze pentru vânătorĭ de fiare sălbatece.

Insă vânatul nu se afla pretutindenĭ şi meşteşugul de călăuză amenința să devie neproductiv. Şi ce credeţĭ că îşĭ închipuĭ una din aceste călăuze?

Cu o labă de leŭ săpă pe pământ urme regulate şi apoĭ făcea afstfel ca vânătoriĭ să dea peste ele.

Apoĭ călăuza îĭ orândui şi se ducea maĭ departe să stea la pândă; profita de distanţa mare pentru a imita cu succes răgetul leuluĭ, ceea ce făcea pe cât se pare într'un mod perfect suflând într'o stropitoare. Iluzia era deplină. Natural că leul nu se arăta, însă vânătoriĭ trecuseră deja prin niste emoţiĭ grozave şi nu le părea răŭ de baniĭ daţĭ călăuzeĭ.

Astfel la înapoere aveaŭ prilej să povestească prietenilor o minunată întâmplare de vânătoare fără să uite, ca orĭ ce vânător, să maĭ înflorească spusele.

*Jung** ig.*

Incă ceva despre peşti

In „Le Temps" sub semnătura d-luĭ Cunisset-Carnot, găsim câte-va notiţe interesante asupra vieţeĭ peştilor. Intr'un număr trecut am scris asupra varietăţeĭ speciilor de peştĭ.

D. Cunisset-Carnot ne spune că azĭ, deşi cunoaştem mult maĭ multĭ peştĭ de cât pe vremea luĭ Oppianus din Cilicia, 'n veacul al II-lea după Hristos, nu prea suntem cu mult înaintaţĭ în privinţa ştiinţeĭ meşteşuguluĭ de a-ĭ pescui.

Iar dacă e vorba de-a le cunoaşte obiceiurile, orĭ puterea de a-şĭ da seamă de împrejurărĭ, dacă este vorbă să ne dăm seamă de judecata şi patimele lor, apoĭ, de asemenea, n'am prea făcut mult nicĭ în această privinţă.

Am vorbit de peştiĭ paşnicĭ; aceştia staŭ liniştiţĭ noaptea, pe când ceĭ carĭ se hrănesc din pradă, carĭ mănâncă alţĭ peştĭ—ştiucile, bibaniĭ, ţipariĭ, păstrăviĭ,—carĭ toată ziua aŭ căutat pradă, nu sunt obosiţĭ nicĭ noaptea. Când şi-aŭ umplut burta, se odihnesc în fundul apeĭ. Dar cât de greŭ e să se sature, când înghit mereŭ, pe câtă vreme maĭ aŭ un loc în burtă, ba de multe orĭ nu pot înghiţi vre-un peştişor, fiind că nu aŭ unde-l băga!

Aquariile, aşa de respândite în alte ţărĭ, ne daŭ putinţa de a vedea cum trăesc peştiĭ în apă, cum se hrănesc, cum se înmulţesc şi luptele ce poartă cu duşmaniĭ lor.

D. Cunisset-Carnot a urmărit de-aproape viaţa păstrăvilor şi a văzut un lucru ciudat. Nu e peşte maĭ hărţăgos, maĭ răŭ şi maĭ bătăuş decât păstrăvul. Abia a isprăvit cea maĭ fragedă copilărie şi nu maĭ poartă atârnată supt pântece băşica de gălbenuş, şi luptele încep.

Se bat mereŭ! S'a maĭ dovedit că fiecare din eĭ are un duşman pe care-l urmăreşte cu înverşunare. Şi nu e luptă în glumă, nu e joc, e pe viaţă şi pe moarte! Fiecare caută să muşte pe celălalt de *artera carotidă*, care e la gât şi dac'o taie cu dinţiĭ, duşmanul e mort. Dar amândoĭ urmăresc tot acelaş scop şi ştiŭ lovitura de moarte, cât şi chipul de a se apăra.

Totuşĭ mor multĭ în lupta aceasta şi din această pricină paguba ce sufer crescătoriĭ nu e neînsemnată. Pân'acuma în zadar aŭ căutat să afle pricina aceşteĭ vrăjmăşiĭ.

S'a găsit însă alt meşteşug şi anume la grădina zoologică din Londra. Aŭ puş în avuzul unde se află păstrăviĭ două ştiuce. Păstrăviĭ, speriaţĭ de aceste mosafire, aŭ încetat războiul între eĭ şi s'aŭ făcut foarte politicoşĭ. Când ştiucile mănâncă, eĭ staŭ frumuşel la o parte. Când li se dă porţie şi lor, mănâncă cu cea maĭ mare linişte şi cu oarecare mulţumire faţă de îngrijitorĭ şi... de ştiucĭ.

Ştiucile, fiind prea micĭ ca să cuteze a mânca păstrăvĭ, îĭ lasă în pace şi mănâncă lacome ce li se dă.

Fireşte vor avea grijă să aibă în avuzurĭ numaş ştiucĭ ne înstare a veni de hac păstrăvilor.

Se crede că va avea linişte şi pace între păstrăviĭ ucişĭ în duel.

N'avem de ce ne mirà, dacă ţinem seamă că noĭ rtăim pe uscat, în aer, iar peştiĭ în apă. Cum să nu fie aşa, cum să nu avem cunoştinţĭ puţine despre eĭ, când nicĭ vietăţile de uscat, nu le cunoaştem de ajuns?

Dar de pe vremea Romanilor era cunoscut meşteşugul de a-ĭ ţinea la 'ndemână în râmnice, a-ĭ creşte şi îngrăşa.

Romaniĭ şi nicĭ-unul din popoarele vechĭ nu cunoşteaŭ meşteşugul de-a înmulţi peştiĭ ca găinile saŭ ca vitele cu patru picioare, cum îl cunoaştem noĭ.

Se pare că meşteşugul ăsta l-aŭ născocit călugăriĭ francezĭ. De bună seamă acum o sută de anĭ, se cunoştea acest lucru, şi Pilachon apoĭ Rémy ştiaŭ să înmulţească păstrăviĭ din ouă, adică din icre şi lapţĭ.

Cunisset-Carnot însă, zice că nu e nevoie de multă cercetare spre a ne încredinţa că peştiĭ aŭ şi minte, nu numaĭ instinct. Astfel, peştiĭ se adună şi se joacă în zilele frumoase, simţind o plăcere văditǎ că se află multĭ împreună. Crapiĭ dintr'un lac se adună în astfel de zile la un loc, la adâncime de un metru supt faţa apeĭ, staŭ nemişcaţĭ, apoĭ încep a alerga trăgând cercurĭ şi a sări pân'la vre-o palmă afară din apă. In timpul când apune soarele, mrenele greoaie es şi ele la suprafaţa apeĭ.

Tutunul la sălbatici

Indigeniĭ stabiliţĭ în împrejurimile laculuĭ Tanganica din Africa, fumează, dacă am putea întrebuinţa această expresiune, în modul următor. Frunza de tutun o îndeasă într'un săculeţ, o udă cu apă cât-va timp, apoĭ când apa s'a amestecat cu zeama tutunuluĭ, stoarce bine săculeţul şi produsul lichid, ce ese, îl picură pe nas. Indigeniĭ din Cafreria trag tabac cu o nespusă patimă. In multe cazurĭ Cafrul amestecă tabacul cu piper şi îl piseazǎ bine şi apoĭ îl întrebuinţează. Locuitoriĭ din insulele Cook sunt fumătorĭ pasionaţĭ. Luleaua pregătită din trestie, e de un metru lungime şi dacă o umple odată, toată familia fumează dintr'ânsa. Indigeniĭ din Paraguai mestecă tutunul în gură, cum fac, dealtmintrelea şi la noĭ uniĭ ţăranĭ din regiunile muntoase.

Pentru înlăturarea primejdiilor somnambulismuluĭ

Credinţa populară care zice că fiecare om se naşte într'un ceas bun saŭ răŭ, e foarte nemerită. Vorba cântecului: uniĭ aŭ, iar alţiĭ n'aŭ noroc.

Acum de curând un tânăr se suia împreună cu mama luĭ în Expresul Paris-Calais, cu destinaţie pentru un orăşel în care el trebuia să urmeze cursurile uneĭ şcoale comerciale.

Slăbit din cauza ultimelor studiĭ tânărul căpătase dese turburărĭ nervoase şi părinţiĭ luĭ observaseră că uneorĭ se scula noaptea din pat şi—adormit se se plimba prin apartament.

Aşa dar,—pe când Expresul alerga cu o iuţeală de 100 klm. pe oră, şcolarul, care adormise, ca şi mama luĭ, în compartiment, căzând într'o criză de somnambulism, se sculă şi începu să se preumble prin culoarul vagonuluĭ

şi deschizând uşa din capătul vagonului dispăru în gol. Un pasager, martor al acestuĭ fapt, trase imediat semnalul de alarmă. Călătorii şi impiegaţiĭ săriră imediat jos fără altă nădejde decât că vor aduna rămăşiţele cadavruluĭ...

Orĭ cine-şi poate închipui desnădejdea mameĭ când, trezindu-se, constată dispariţia copiluluĭ eĭ şi înţelese pricina acesteĭ silite oprirĭ a trenuluĭ în mijlocul câmpuluĭ!

Dar, cu mare uimire toţi pasagerii auziră srigătele celuĭ pe care-l credeaŭ un cadavru fărămiţit. Tânărul somnambul căzuse aşa de bine în cât—trezit de odată din letargia'ĭ, se ridicase imediat de lângă şine şi începuse să alerge după tren!

Putu chiar să se urce singur în vagon lângă mama luĭ care plângea de bucurie, pe când pasageriĭ se minunaŭ de această întâmplare fericită. Un medic ce se afla printre călătorĭ constată că tânărul somnambul avea doar genunchiĭ zgâriaţi şi la frunte o rană fără importanţă. Şi atâta tot.

Când trenul ajunse la Douvres, tânărul îşĭ povesti, rizând, întâmplarea reporterilor englezĭ carĭ îl aşteptaŭ.

UN CIMITIR AROCAN

«Todos 'os Santos» Toţĭ Sfinţiĭ,— e o sărbătoare a căreĭ zi e la începutul luneĭ acesteia.

La noĭ, veghea din Sâmbăta Morţilor — aniversarea celor dintâĭ paşĭ către zilele crepusculare şi gerurile erneĭ, ne umple toată fiinţa cu o melancolie de nebiruit. In Chili, ţară din emisfera sudică în care vieţueşte populaţia arocană în număr de vre-o patru-zecĭ de miĭ, prin regiunea Anzilor, unde anotimpurile se succed altfel de cât la noĭ, — anapoda, aceasta este întâia zi a primăvereĭ, o primăvară însă cam prea timpurie umedă, îmbălsămată, strălucind de soare. Din zorĭ clopotele bisericilor reamintesc, chiar celor maĭ indiferenţĭ, că aŭ de cercetat pe scumpiĭ lor defuncţĭ carĭ dorm somnul vecĭnic în cimitirul oraşuluĭ.

Cimitirele lor sunt splendide; sunt cum eraŭ mult timp înainte de introducerea cristianismuluĭ în această ţară, pe când autohtoniĭ arocanĭ aveaŭ cultul morţilor lor dus până la absurd. Cu toată naivitatea aşa ziselor monumente carĭ aŭ maĭ rămas încă în vechile cimitire ale chilienilor acestora putem fi totuşĭ convinşĭ văzând ilustraţia, de delicateţea de sentiment a strămoşilor acestor arocanĭ din Chili.

ATACAT DE PANTERA

Era prin luna Martie, 18.. Eŭ şi cu amicul meŭ de călătorie şi vânătoare, Jacques Regnis, am închiriat o mică colibă de vânătoare în pădurea din apropierea oraşuluĭ Upoto din Congo. Acest oraş era foarte vizitat de vânătorĭ până acum câţĭ-va anĭ, fiarele dispărând acum cu totul. Intr'o noapte care urmase după o zi plină de nesucces, ne-am culcat în colibă pentru că eram prea obosiţĭ spre a maĭ face drumul pe jos până în oraş.

Pe la ceasurile 3 dimineaţa fuĭ trezit de un fâşiit particular, care îmĭ părea că vine din odae. Inchipuindu-mĭ că mĭ s'a părut, căutaĭ să adorm, dar fâşiitul se repetă şi de astădată auziĭ şi un mârâit slab. Săriĭ din pat şi puseĭ mâna pe puşcă, dar nu făcuĭ nicĭ douĭ paşĭ şi... înlemniĭ de spaimă; douĭ ochĭ, ca douĭ

cărbunĭ aprinșĭ, mă priveau prin deschizătura poduluĭ. Puseĭ pușca la umăr și trăseĭ. Pe semne că n'am nemerit, căcĭ animalul făcu o săritură și căzu peste mine, trântindu-mă. Atuncĭ constataĭ, cu groază, că sunt în ghiarele uneĭ pantere ; nu-mĭ perduĭ însă sângele rece și profitând de o clipă de zăpăceală a pantereĭ, provocată de săritura eĭ, o apucaĭ de gât, strângând'o cu toate puterile pe carĭ le are cineva când se vede pe pragul morțeĭ. La început pantera rămase o clipă nemișcată, dar apoĭ începu să se zbată, sărind în două picioare și lovind furios cu coada. Eu mă țineam bine de ea și o strângeam de gât tot maĭ tare. In fine, înebunită de durere, se izbi atât de puternic într'un perete, încât o scăpaĭ. Pantera atuncĭ îmĭ dădu o lovitură în piept atât de zdravănă că îmĭ perduĭ cunoștința.

Când m'am deșteptat, eram culcat pe un pat, Jaques era lângă mine. El îmĭ povesti cum reușise să intre pantera în odae. Nóptea, pantera sărise pe acoperiș și prin greutatea eĭ rupsese șindrila care forma acoperișul și căzu în pod, deacolo sărise în odae. Fusese martor la aventura mea, dar fiind întuneric și fiindcă pantera fugea, nu putea s'o ochească. In fine când s'a oprit și m'a lovit, a împușcat'o.

El maĭ păstrează și azĭ ca amintire blana pantereĭ.

Leeram.

DECĂDEREA INDIENILOR

FALSA CIVILIZAȚIE DIN ALASKA

Dacă recensământul care se face actualmente in Statele-Unite și în toate posesiunile sale va fi împlinit cu conștiinciozitate, el va da unele cifre triste, carĭ vor dovedi o mare mortalitate printre locuitoriĭ de baștină aĭ Alaskeĭ.

Deocamdată privițĭ aceste două reproducerĭ după două fotografiĭ autentice. Cele două grupe sunt o parte —mare—rămasă din strălucita populație indiană ce viețuia din timpurĭ imemoriale în inaltul bazin al luĭ Yukon.

Cu zeze anĭ înaintea descoperireĭ faimoaselor mine din Klondyke, numărul acestor indienĭ a fost evaluat de misionarĭ la treĭ miĭ de suflete.

Căutătoriĭ de aur au dus de pe atuncĭ între aceștĭ indigenĭ obiceiurile și vițiile raseĭ albe.

Și indieniĭ, bine plătițĭ pentru serviciile lor prețioase, părăsiră grabnic, în chip forțat, vestmintele lor călduroase de piele de *wapiti* și de blană, pentru a adopta hainele albilor.

Deveniră dintr'odată caricaturĭ ale civilizațieĭ !

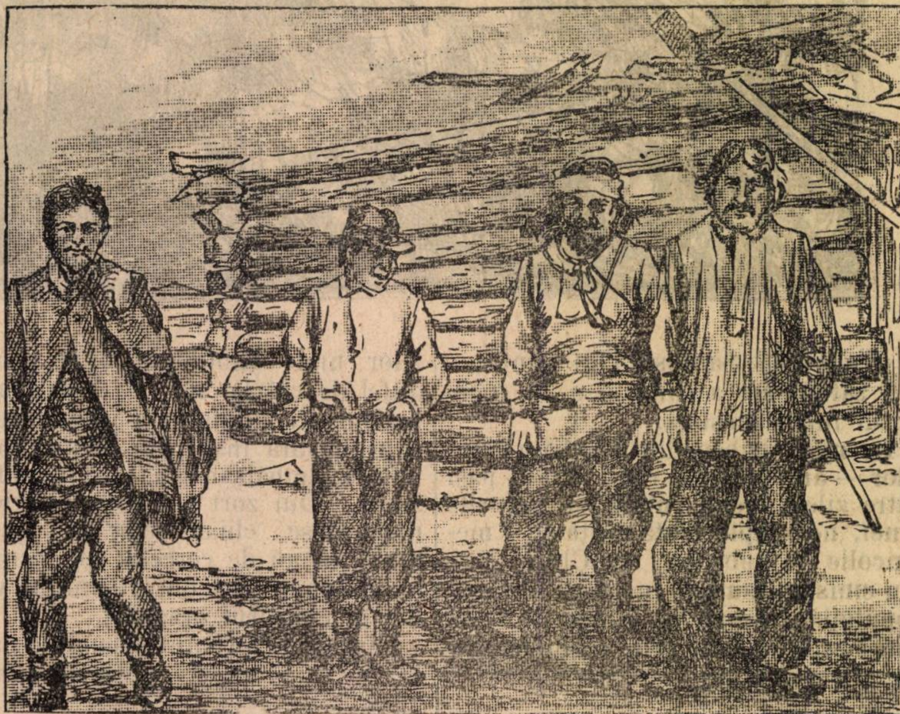
Dar răul nu se mărgini aci. Vestmintele cu carĭ se împodobeau nu erau nemerite de loc pentru temperatura foarte scoborâtă, aspră, a țăreĭ lor, și guturaiele pe carĭ le contractară toțĭ, au deschis larg ușa pentru tuberculoza aĭ căreĭ microbĭ fuseseră adușĭ de uniĭ dintre cercetătoriĭ aurului. In treĭ-patru anĭ populația aceasta fu decimată în așa grad că cete întregĭ de 2—3 sute suflete, pieriră cu desăvârșire.

Vechiul proverb «haina nu face pe om» se aplică aci. Subt hainele europene, indieniĭ aceștia din Alaska au rămas tot niște sălbaticĭ realĭ.

Eĭ au sfârșit prin a deveni canibalĭ și sunt pradă celor maĭ stupide superstițiĭ și *medicinemeniĭ* lor, doctoriĭ, nu lecuiesc bolile decât cu ajutorul vrăjitorilor sortite să alunge din trupurile bolnave duhurile necurate carĭ le chinuesc. Și aceeașĭ *medicinemenĭ* sunt ceĭ maĭ înverșunațĭ dușmanĭ aĭ vaccinăriĭ care li se pare că e o manifestare a «vrăjitorieĭ albe»,

Acest grup de indienĭ e ultima rămășiță a uneĭ populațiĭ marĭ

Eĭ au părăsit hainele lor călduroase, adoptând vestmintele albilor și degenerând cu totul fizicește din cauza bolilor cumplite, ftizieĭ maĭ ales

pe când vărsatul bântue populaţia făcând mii de victime.—Azi însă nu mai găseşte decât un număr de indieni cu totul restrâns şi degenerat completamente.

Arborele ceresc

Odată un ţăran lăsă să cadă un bob de grăunte pe pământul din casa sa. Grăuntele încolţi, crescu, deveni un arbust apoi un arbuşor, şi în curând ajunse tocmai la tavan. Ţăranul, mirat de această ,,obrăznicie vegetariană", se urcă sus pe arbore cu un topor şi cu oarecare necaz, găuri acoperişul casei. Căci, arborele crescuse, crescuse, şi astfel ţăranul fusese nevoit a-şi strica acoperişul. Şi arborele acesta miraculos crescu, crescu, până când într'o zi, vârful său se pierdu printre nori. Atunci ţăranul, care tot nu putea pricepe ce să fie aceasta, luă iarăşi toporul; se urcă pe arbore sus, sus, până când băgă de seamă că acesta atinge cerul. Cu patru lovituri de topor, el găuri chiar şi cerul, şi curios cum erea, băgă capul înăuntru spre a vedea ce este în această regiune misterioasă. Spectacolul ce se prezintă fu aşa de minunat, că el se hotărî a intra cu totul... înăuntru! Cerul era plin de mori enorme de vânt, cari măcinau tot felul de cereale şi, în loc de a eşi făină, eşeau numai dulceţuri, turte, unt şi multe alte bunătăţi. Se zăpăci cu totul, necrezând ochilor cele ce vedea.

I se părea că totul este un vis frumos. Dar, după un răstimp, se desmetici, şi fără să se sfiască, se apucă să mănânce şi în urmă, fiind destul de obosit, adormi. Dimineaţa, când se deşteptă, hotărî să trăiască şi pe viitor acolo. Insă, după câteva zile de trai, simţii o dorinţă vie de nevasta sa, şi se hotărî a se cobori pe pământ, spre a o lua şi pe dânsa acolo.

— Este cam limbută bătrâna mea, socotea ţăranul în timp ce se cobora de pe lungul arbore, dar desigur că cusururile ei vor dispare, încetul cu încetul, când va fi inconjurată de atâta supremă fericire! In fine ajunse şi pe pământ, pe când femeea sa, care-l aştepta doar l'o vedea venind, nu mai putea de bucurie.

— Vino, cu mine, vino! îi strigă ţăranul entuziazmat vino, şi vei vedea ce bine este acolo sus!

Şi îi descrise călătoria ce întreprinsese şi tot ceea ce văzuse. Baba auzind acele minunăţii, se induplecă să meargă cu dânsul. Iar acum, ei se gândeau la mijlocul cel mai uşor şi sigur în acelaş timp spre a putea face ,,ascensiunea" cu bătrâna sa. In cele din urmă, tot lui îi veni o idee!

— Te voi pune într'un sac, iar sacul îl voi ţine între dinţi, înţelegi, dar ascultă, în tot timpul călătoriei să nu scoţi nici-o vorbă, căci, eu dacă voi deschide gura pentru a-ţi răspunde, înţelegi prea bine ce s'ar putea întâmpla! Baba, la rându-i, promise că nu va zice nimic, şi atunci ţăranul, băgând-o într'un sac, pe care-l apucă de cap cu dinţii, începu să se urce sus pe arbore. Călătoria, desigur, era foarte grea, mai cu seamă pentru bătrâna, care şedea în sac ghemuită ca în nişte desagi. Şi după un timp oarecare, ne mai putând răbda, începu să zică: Mai avem mult de mers? Dar el nu îi răspunse. Nevastă-sa, văzând că el nu zice nimic, întrebă pentru a doua oară aproape ţipând:

— Suntem barem la jumătatea drumului?! Dar bărbatul, strângea dinţii de necaz, căci nu putea să i răspundă, să tacă din gură. Insă după un răstimp, femeea iar isbucni:

— Vreau să es afară! M'ai ţinut destul înăuntru! Dar totuşi, nu primi nici un răspuns.

— Dacă continui a mă mai ţine înăuntru, desigur că voi muri!! Atunci, ţăranul, işi pierdu răbdarea, şi... deschise gura spre a-i răspunde, dar sacul îi scăpă, şi căzu în jos, unde se pierdu cu atâta iuţeală încât de abia il mai putu vedea. In acelaş timp, şi arborele începu să descrească, şi încet, încet, se prefăcu iarăşi în grăunte, pe când ţăranul se pierdu în mijlocul bordeiului său, cu totul sdrobit de cele întâmplate. Când işi putu da seama, de cele petrecute, se aruncă la pământ şi începu să plângă amarnic. Dar un şoricel veni atunci lângă dânsul spre al mustra.

— Nu mai plânge, prostule, căci nu-ţi stă bine! Aceste întâmplări sunt făcute pentru proşti ca voi, cari nu ştiu să profite de împrejurări!

Şoarecele mai zise ce mai zise, iar ţăranul ruşinat, că un şoarece posedă mai mult spirit decât el, începu să plângă şi mai tare, pentru a nu-i mai auzi dreptele mustrări.

G. Rădulescu-Milcov

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestiri din lumea timpurilor viitoare —

de I. H. ROSNY

— Urmare —

CAP. XII

Spre oazele equatoriale

Targ se îndreptă spre oazele equatoriale; căci în celelalte oaze nu putea domni decât moartea.

In timpul explorărilor sale vizitase *Dezolarea*, *Izvoarele de sus*, *Marele mormânt*, *Nisipurile albastre*, *Oaza luminoasă* şi *Valul de sulfure*. In toate acestea se mai găseau oare-cari alimente, dar nici o picătură de apă.

Numai în cele două *Equatoriale* se mai găseau slabe rezerve de apă.

Cea mai apropiată era la o distanţă de 4500 kilometri; ar fi putut ajunge acolo cel mai de vreme a doua zi dimineaţa.

Călătoria fu cu totul tristă. Arva se gândea mereu la moartea lui Mano.

Când soarele fu la amiazi, ea nu-şi putu stăpâni un strigăt puternic de durere. Era ora sacrificiului.

Nici odată n'avea să mai dea ochi cu bărbatul cu care trăise atâtea ceasuri de dragoste ferbinte!

Deşertul se întindea mereu, cât puteai cuprinde cu vederea. Pentru ochii omeneşti pământul era mort; dar în realitate o altă viaţă înflorea, o viaţă care era în timpurile genezei.

Câte odată Targ avea groază de fiinţele cari se ridicau în linişte; câte o dată însă o simpatie temătoare îi încălzea sufletul. Oare nu era o analogie misterioasă şi chiar o neştiută fraternitate, între aceste fiinţe şi oameni?

Gândindu-se la lucrurile acestea, Targ suspina. Şi aeroplanele continuau să brăzdeze oxigenul albastru, spre o ţintă necunoscută şi teribilă, la care călătorii gândiau cu groază.

Pentru ca să nu se întâmple nici un accident, Targ hotărî să poposească mai înainte de apusul soarelui.

El alese pentru popas un platoŭ mai înalt, în care feromagnatele eraŭ mai rare.

Aeroplanele se opriră lângă o stâncă de porfir verde; fură fixate acolo cu nişte frânghii de arcum. De altfel, aeroplanele acestea, construite din substanţe extrem de rezistente, eraŭ aproape invulnerabile.

De jur împrejur nu se aflaŭ de cât câte-va mici grupe de feromagnete, cari fură cu înlesnire expulzate, şi călătorii putură să-şi aşeze campamentul.

După ce se înseră cu gluten concentrat şi cu hidrocarbure esenţiale, fugarii aşteptară sfârşitul zilei.

Oare câţi oameni, în oceanul imens al vrâstelor omeneşti, cunoscuseră asemenea griji?

Când familiile rătăceau singuratice prin păduri, servindu-se de instrumente de lemn ori de piatră, fură nopţi în cari oamenii tremurară de foame, de frig, de groază, la apropierea leilor, ori la dezlănţuirea apelor.

Mai târziu, naufragiaţii suferiră pe insulele deşarte; iar alţii se pierdură prin păduri ori prin mlaştini. Nenumărate au fost dramele singurătăţii. Dar toţi aceşti nenorociţi avuseseră înaintea lor viaţă fără margini, Targ şi tovarăşii săi, nu zăreau acum înainte-le de cât moartea.

— Şi cu toate acestea se gândea Targ, privind copiii Erei şi ai Arvei, acest grup conţine toată energia trebuitoare pentru a reface omenirea.

Stelele licăriau pe cer; feromagnetele aruncau lumini fosforescente în câmpie: multă vreme Targ şi Arva rămaseră visători lângă familia adormită.

A doua zi fugarii poposiră în Equatoriala Dunelor. Oaza aceasta se întindea în mijlocul unui deşert format odinioară din nisipuri. Nouii sosiţi fură cuprinşi de groază când debarcară. Cadavrele celor cari muriseră la urmă, rămaseră neîngropate. Mulţi equatoriali voind să moară sub cerul liber, zăreai pretutindeni, printre ruine, nemişcaţi în teribilul lor somn. Aerul uscat şi perfect pur, îi momifiase.

Ar fi putut rămânea aşa timpuri infinit de lungi, martori supremi ai sfârşitului oamenilor.

Un spectacol şi mai ameninţător atrase atenţia fugarilor; în toate părţile mişunau colonii întregi de feromagnete. Se puteau lesne distinge după culoarea lor violetă.

— Să mergem înainte! zise Targ, plin de neliniştc.

N'avu nevoe să stăruiască. Arva şi Era cunoşteau pericolul, şi plecară împreună cu copiii, în timp ce Targ studia terenul.

Oaza nu suferise de cât schimbări de mică importanţă. Câte-va locuinţe dărâmate de uragane; câte-va planetare şi ondifere deteriorate. Cea mai mare parte a maşinelor şi generatorilor de energie trebuiau să fie neatinse.

Dar cercetătorul era preocupat mai cu seamă de rezervoarele de arcum.

Existau două, şi Targ le cunoştea bine locul.

Când ajunse aproape, Targ fu cuprins de o emoţie violentă; se temea să le atingă. Dar în sfârşit, se hotărî:

— Neatinse! exclamă dânsul cu bucurie. Vom avea apă pentru doui ani. Acuma să ne căutăm un loc de refugiu.

După multă căutare, Targ alese o limbă de pământ în partea de Vest a oazei. Feromagnetele erau în număr mai mic şi în câteva zile se putea construi o barieră apărătoare.

Găsiră aici două case destul de spaţioase pentru ca să le poată locui.

Mobilele şi instrumentele erau la locul lor, neatinse, abia acoperite de un praf fin. In una din încăperi, vizitatorii fură cuprinşi de o melancolie adâncă. In patul de arcum erau culcaţi doui oameni, unul lângă altul. Multă vreme Targ şi Arva contemplară aceste forme liniştite, în cari fusese atâta viaţă odinioară, în cari tresăriră bucuria şi durerea.

Alţii ar fi luat din spectacolul acesta o lecţie de resemnare; dar dânşii, plini de amărăciune şi de groază, se oţeleau şi mai mult pentru lupta pe care trebuiau s'o ducă.

Inlăturară cadavrele şi mai înainte de a spune Erei şi copiilor să intre, expulzară câte-va grupe de feromagnete.

După aceea luară prima cină pe pământul nou.

— Curaj! murmură Targ. A fost un moment, în adâncurile eternităţii, când n'a existat de cât o singură pereche de oameni; şi cu toate acestea, «omenirea» s'a născut din ei.

Noi suntem mult mai puternici; căci, dacă unul singur dintre ei ar fi pierit, omenirea întreagă ar fi fost condamnată la moarte. Pe când dintre noi pot muri câţi-va, şi totuşi să ne mai rămâe speranţă.

— Da, suspină Era; dar pe atunci apa acoperea pământul.

Targ o privi cu o dragoste fără margeni.

— Oare n'am mai găsit odată apa, murmură dânsul, încetişor.

Rămase cât-va timp nemişcat, ca şi cum ar fi fost orbit de un vis interior. Dar, redeşteptându-se:

— La lucru! In timp ce voi veţi pregăti locuinţa, eu voi examina oaza, pentru a-mi da seamă de ce resurse putem dispune.

Targ străbătu oaza în toate direcţiile, socoti proviziile lăsate de equatoriali, se asigură de funcţionarea generatorilor de energie, a maşinelor, a aeroplanelor, planetarelor şi ondiferelor.

Bogăţia industrială a ultimilor oameni era acolo, sub ochii săi, gata să ajute ori-ce renaştere.

De altfel Targ adusese cu dânsul toate cărţile technice şi toate analele, bogate în tot soiul de noţiuni.

Prezenţa feromagnetelor îl turbura foarte mult. In unele părţi erau cantităţi enorme; era destul să se oprească cineva numai un moment acolo pentru ca să le simtă îndată prezenţa.

— Dacă oamenii vor continua să trăiască, cugeta cercetătorul, lupta va fi teribilă.

Astfel, din cercetare în cercetare, ajunse până în partea de Sud a Equatorialei.

Acolo se opri, hipnotizat; pe un câmp în care altădată creşteau cerealele descoperi o grupă de feromagnete gigantice, astfel cum văzuse odinioară în deşert.

Inima i se strânse şi simţi o suflare rece cuprinzându-i fiinţa.

Terenul ales pentru locuinţă fu înconjurat cu un zid apărător.

Targ pleca mereu în recunoaştere, întovărăşit când de Arva, când de Era. Căutând mereu apa salvatoare, îngrămădise în toate părţile corpurile hidrogenate.

Dar corpurile hidrogenate erau foarte rare şi prepararea apei în mod industrial devenea o problemă aproape cu neputinţă de rezolvat.

După cum spuneau cărţile de ştiinţă, cea mai mare parte a corpurilor hidrogenate se descompusese, iar hidrogenul se pierduse în spaţiile interplanetare.

Totuşi Targ aduna destule substanţe pentru ca să poată mări cu ceva provizia de apă. Dar aceasta nu putea fi decât un expedient.

Targ era preocupat mai ales de feromagnete, cari prosperau. Trebui să ia măsuri energice pentru a le împiedica să mineze pământul, căci feromagnetele aveau tendinţa să ajungă până la depozitele de fier, cari se aflau la o adâncime de vre-o opt metri sub pământ.

Din fericire Targ avea la îndemână destule mijloace ştiinţifice cari îl ajutau în lupta sa şi era sigur de victorie, cel puţin pentru încă treizeci de ani.

Oare avea să poată întemeia dânsul din nou viaţa pe pământ, durând mai departe cuceririle geniului triumfător?

CAP. XIV

Euthanesia

După trei ani mulţumită ajutorului dat de corpurile hidrogenate, provizia de apă nu descrescuse încă. Deasemenea se mai puteau descoperi şi alte provizii din celelalte oaze; dar cu toate cercetările pe cari le făcuse Targ împreună cu Arva, nu putuseră descoperi în nici o parte vre-un izvor nou.

Soarta Pământurilor Roşii îi îngrija foarte mult; de mai multe ori atât fratele, cât şi sora, trimeseseră câte o chemare în spaţiu cu ajutorul marilor planetare; dar nu primiră nici un răspuns. Uneori plecară cu aeroplanele şi nu se sfiiră să străbată marea distanţă care îi despărţea de oaza Pământurilor Roşii; dar niciodată nu îndrăzniră să aterizeze din pricina legilor severe ca'i nu îngăduiau cu nici un preţ aceasta. Nici un locuitor din oază nu binevoise să le observe prezenţa. Vedeau bine cum viaţa se stinge încetul cu încetul; mulţi se sacrificaseră mai înainte de a fi sunat ora ordonată de lege. După ce trecuseră vre-o treizeci de luni de la plecare în Pământurile Roşii, abia dacă mai rămăseseră vre-o două-zeci de locuitori.

Intr'o dimineaţă de toamnă Targ şi cu Arva plecară într'o călătorie mai lungă. Socoteau să urmeze aceeaş cale ca şi mai înainte, adică drumul care de veacuri nenumărate lega cele două oaze

equatoriale de Pământurile Roşiĭ. In timpul drumuluĭ, Targ socotea să se abată spre un loc care iĭ atrăsese atenţia într'o călătorie precedentă; in timpul acesta Arva avea să-l aştepte adăpostită într'unul din popasurile de altădată. Aveau să poată comunica între eĭ cu destulă înlesnire, pentru că Targ luase cu dînsul un «ondifer» mobil, care putea transmite şi primi vocea la ma multe miĭ de chilometri. Deasemenea ca şi în călătoriile precedente aveau să poată comunica şi cu Era, de oare-ce toate planetarele, atât cele din oaze, cât şi cele din locurile de popas fuseseră menţinute in bună stare.

Era nu putea fi ameninţată de nicĭ o primejdie, afară doar de acele carĭ dominau cu mult energia omenească şi împotriva cărora nicĭ chiar Targ şi Arva n'ar fi putut face nimic.

In timpul acesta copiiĭ crescuseră şi eraŭ foarte înţelepţĭ—precocĭ ca toate odraslele ultimilor oamenĭ.

Ceĭ douĭ maĭ marĭ, un băiat al luĭ Mano şi o fată a luĭ Targ, mânuiau cu cea maĭ perfectă pricepere toate aparatele.

Iar întru cât era vorba de luptă energică împotriva feromagnetelor, dînşiĭ erau tot atât de valoroşĭ ca şi nişte bărbaţĭ în toată firea. Un atavism sigur iĭ călăuzea. Cu toate acestea, înainte de plecare, Targ inspectase cu cea maĭ mare atenţie toate împrejurimile şi nu se linişlise decât după ce constatase că toate erau în cea maĭ bună regulă.

Inainte de plecare, cele două familiĭ se întruniră în jurul aeroplanelor. Ca la fie-care plecare, fură şi de astădată câteva momente de emoţie. Acest mic grup, pierdut în mijlocul oazeĭ, reprezenta toată speranţa omenească, toată voinţa de a trăi, toată energia concentrată din tot ce fusese «lume».

In Pământurile roşiĭ oameniĭ carĭ maĭ trăiau încă, nu erau decât nişte fantome.

Şi Targ îşĭ învălui urmaşiĭ şi pe urmaşiĭ Arveĭ, într'o privire plină de dragoste. Lumina raseĭ blonde trecuse de la Era la fica eĭ.

Cele două capete de aur se atingeau aproape şi din împreunarea lor porneaŭ raze de lumină înviorătoare. Ceilalţĭ, cu toate că aveaŭ feţele întunecate şi ochiĭ de antracit, respiraŭ totuşĭ o tinereţe bizară, — aveaŭ privirea arzătoare a luĭ Targ, saŭ pornirea spre optimism a luĭ Mano.

— Ah, exclamă Targ, cât de greŭ îmĭ vine să vă părăsesc. Dar primejdia ar fi cu mult maĭ mare dacă am pleca cu toţiĭ împreună.

Toţĭ ştiaŭ, chiar şi copiiĭ, că salvarea nu putea fi decât dincolo de oază, în vre-un loc pierdut al deşertuluĭ. Maĭ ştiaŭ de asemenea că ar fi fost mare primejdie să părăsească oaza, măcar pentru un timp cât de scurt.

De altfel nu comunicaŭ oare de câteva orĭ pe zi prin ajutorul planetarelor?

— Să plecăm! — zise însfârşit Targ.

Planoriĭ se ridicară şi încetul cu încetul dispărură.

Era iĭ urmări cu privirea până departe şi suspină adânc când nu-ĭ maĭ văzu.

Când Targ şi Arva eraŭ departe, fatalitatea o apăsa cu maĭ multă putere. Tînăra femee spiona oaza cu ochiĭ temătorĭ şi fie-care gest al copiilor iĭ deştepta neliniştea.

Ingrijorarea eĭ neadormită evoca sentimente dintr'o altă lume; ea nu se temea nicĭ de feromagnete, nicĭ de puterea minerală. Se temea că va vedea apărând de odată în faţă-ĭ oamenĭ necunoscuţĭ, veniţi din imensităţile pustiĭ...

Şi această bizară amintire a unuĭ instinct dispărut o făcea uneorĭ să surâdă; dar alteorĭ o facea să se înfioare, maĭ ales când seara îşĭ întindea umbrele negre de-asupra oazeĭ.

Targ şi tovarăşa sa brăzdaŭ marea aeriană cu o iuţeală vertiginoasă. Era un farmec pentru eĭ să alerge cu asemenea viteză.

Lungile călătoriĭ pe carĭ le făcuseră atât de adesea, nu le putuseră potoli dorul de a devora spaţiul.

Planeta părea un gigant învins. Treceaŭ peste câmpiĭ sinistre, cu s'ânci fioroase şi uneorĭ munţiĭ păreaŭ că se prăbuşesc asupra lor pentru a-ĭ zdrobi. Dar cu un singur gest învingeaŭ obstacolele şi abizurile rămâneaŭ în urmă.

Targ şi Arva eraŭ mândri de energia pe care o stăpâneaŭ.

Invingătorĭ, aveaŭ înaintea lor timpul şi spaţiul; într'o zi urmaşiĭ lor aveaŭ să producă cugetărĭ admirabile şi să mânuiassă energiĭ minunate.

Targ şi Arva hotărîră să meagă maĭ întâĭ pînă în Pământurile Roşiĭ. Sufletul lor rătăcea mereŭ spre ultimul azil al semenilor lor, într'o dorinţă pasionată, în care era în acelaş timp şi nostalgie şi teamă şi dragoste.

Cât timp oameniĭ maĭ trăiaŭ încă acolo, tot maĭ exista o legătură de unire; dar după moartea lor, pământul avea să fie şi maĭ pustiŭ şi maĭ lugubru.

După o scurtă noapte petrecută în unul din popasurĭ, călătoriĭ avură o convorbire cu Era şi copiiĭ, prin mijlocirea planetarelor.

După aceea porniră spre oază, unde ajunseră maĭ înainte de amiazĭ.

Oaza era neschimbată, tot aşa cum o părăsiseră. Casele de arcum licăreaŭ la soare, se zăreaŭ platformele ondiferelor, hangarele cu vehicule şi aeroplane, transformatoriĭ de energie, maşinele colosale.

Pretutindenĭ trăia imaginea puteriĭ şi a subtilităţiĭ omeneştĭ. La cel dintâĭ semnal puterĭ imense puteau fi deslănţuite; dar acum toate aceste puterĭ eraŭ condamnate să rămâe nefolositoare. Neputinţa omuluĭ era în însăş structura sa; născut odată cu apa, era condamnat să moară împreună cu dinsa.

Timp de câteva minute ceĭ douĭ călătorĭ zburară de-asupra oazeĭ. Pe tot cuprinsul eĭ oaza părea deşartă. Nicĭ un bărbat, nicĭ o femee, nicĭ un copil nu se maĭ arătaŭ în pragul locuinţelor şi nicĭ în câmpiile necultivate.

Singurătatea aceasta îngheţa sufletele vizitatorilor.

— Să fi murit cu toţiĭ? — murmură Arva.

— Probabil!—răspunse Targ.

Eĭ se coborâră până la înălţimea caselor şi a platformelor planetarelor. Dar pretutindenĭ domnea tăcerea şi nemişcarea uneĭ necropole. Aerul, liniştit, nu maĭ mişca nicĭ măcar praful; numaĭ bandele de feromagnete se agitaŭ cu încetineală.

Targ se hotărî să se coboare pe o platformă şi făcu să vibreze transmiţătorul unuĭ ondifer.

O chemare puternică se repetă pe tot cuprinsul oazeĭ.

— Oamenĭ!—exclamă de-odată Arva.

Targ îşĭ reluă zborul. Văzu douĭ oamenĭ în pragul uneĭ locuinţe şi timp de câteva momente stătu la îndoială dacă trebuia sau nu să le vorbească.

Deşi locuitoriĭ oazeĭ nu maĭ formaŭ decât un grup mizerabil, Targ venera in eĭ «Specia» sa şi respecta legile.

Şi de vreme ce legile acestea îl exilaseră pentru totdeauna din Pământurile Roşiĭ, trebuia să se închine.

De aceea vocea iĭ era tremurătoare când se adresă celor douĭ oamenĭ:

— Câţi locuitori aŭ maĭ rămas în oază?

Ceĭ douĭ oamenĭ îşĭ ridicară figurile palide, carĭ exprimau o seninătate bizară. Unul dintre eĭ răspunse:

— Maĭ suntem cincĭ. Dar astă seară vom scăpa cu toţiĭ.

Inima paznicului se strânse de durere. Recunoştea în privirile acelor oamenĭ ceaţa euthaneziei.

— Putem să ne coborâm? — întrebă Targ, cu umilinţă. Legea ne-a exilat.

— Legea nu maĭ există acum!—murmură unul dintre oamenĭ. S'a sfârşit cu legea din momentul ce ne-am hotărît să primim uşurarea supremă.

La zgomotul vocilor, alţĭ treĭ indivizĭ apărură: douĭ bărbaţĭ şi o femee tânără. Toţĭ priveau spre călătoriĭ din aeroplan într'un fel de extaz.

Atuncĭ Targ şi Arva aterisară.

Urmară câteva clipe de tăcere. Paznicul îşĭ examina semeniĭ cu lăcomie. Vedea bine că moartea era în eĭ; nu exista nicĭ un leac pentru otrăvurile delicioase ale euthaneziei.

Femeea, foarte tânără, era cea maĭ palidă dintre toţĭ. Cu o zi maĭ înainte purta într'însa viitorul; astăzĭ părea că poartă pe umerĭ un secol.

Targ iĭ privi cu durere şi exclamă:

— De ce aţĭ voit să muriţĭ? Aşa dar apa se sfârşise cu totul?

— Ce ne maĭ pasă de apă? — şopti femeea. Pentru ce am maĭ trăi? Oare

ce-au folosit strămoşii noştri trăind? O nebunie de neînţeles i-a făcut să se împotrivească atâta amar de vreme decretului naturii. Au voit să se perpetueze într'o lume care nu mai era a lor şi au trăit o viaţă de nesuferit.

Se mai putea oare să urmăm înainte un exemplu de plâns?

De ce ne-am mai fi căznit să trăim, când e aşa de dulce să mori?

Femeea vorbea cu grai încet, dar limpede. La fie-care din cuvintele sale, Targ îndura o nouă suferinţă. Fie-care atom din corpul său se răzvrătea împotriva uneï astfel de resemnări. Iar bucuria liniştită care licărea pe faţa oamenilor în agonie era pentru el de neînţeles.

Totuşi, tăcu. Ce drept ar fi avut să amestece măcar cea maï uşoară amărăciune în gândurile senine ale acelor oameni, a căror moarte nu mai putea fi cu nimic împiedicată?

Tânăra femee închise pe jumătate pleoapele. Uşoara-i exaltare de mai înainte se stinsese; suflarea îi devenea din ce în ce mai înceată şi sprijinindu-se de un stâlp de arcum, murmură:

— E aşa de dulce să mori!

Iar unul dintre bărbaţi adăugă:

— Eliberarea noastră este apropiată.

Apoi cu toţii stătură în aşteptare.

Femeea se întinsese la pământ şi acum abia mai respira. O paliditate crescândă îi acoperea obrajii. Un moment deschise din nou ochii şi-şi îndreptă privirea-i îmblânzită spre Targ şi Arva.

— Nebunia suferinţei a rămas în voi, murmură dînsa.

Dar mâna cu care voise să facă un gest, îi recăzu repede de-alungul corpului. Buzele îi tremurară. O ultimă undă de înfiorare îi agită carnea. Se stinse cu aceeaş dulceaţă cu care adorm copiii când sunt legănaţi pe braţe.

Ceï patru tovarăşi ai săi o priveau într'o linişte fericită.

Unul dintre ei murmură:

— Viaţa n'a fost nici odată prea de invidiat, nici chiar în vremea când pământul era în stăpânirea oamenilor.

Inspăimântaţi, Targ şi Arva stătură multă vreme tăcuţi.

Apoi se apropiară în tăcere de femeea care reprezentase cea din urmă viitorul în Pământurile-Roşii, şi o învăliră cu o pânză de arcum. Dar nu mai avură curajul să rămâie acolo. Siguranţa absolută a morţei celorlalţi oameni îi umplea de spaimă.

— Să plecăm, Arva.

— Astă-zi, spunea Targ, pe când planorul său plutea alături de cel al Arvei, putem spune cu adevărat, că noi şi ai noştri, reprezentăm singura şansă de viaţă pe care o mai are omenirea.

Arva îşi întoarse spre el figura'i scăldată de lacrămi.

— Ori cum, murmură dânsa, tot îmi era dulce gândul să ştiu că mai trăesc încă oameni în Pământurile-Roşii. De câte ori nu m'a consolat gândul acesta! Şi acum, şi-acum!..

Cu un gest repede arătă întinderea nemărginită a orizontului, şi munţii grămădiţi la Vest.

— Totul s'a sfârşit de acuma frate!

Targ îşi plecase capul. Dar dânsul căută să-şi învingă durerea, şi cu ochii licăritori, strigă:

— Numai moartea va putea să-mi distrugă speranţa!..

Timp de mai multe ore aeroplanele urmară linia drumurilor cunoscute. Când ajunseră aproape de ţinuturile cari îl interesau pe Targ, încetiniră mersul.

Arva alese locul de popas unde trebuia să aştepte. Apoi, după ce planetarul îi aduse vocea Erei şi a copiilor, Targ se îndreptă singur spre pustietăţile neumblate. Cunoştea ţinutul până la o distanţă de vre-o mie de kilometri dincolo de drumurile umblate.

Cu cât înainta însă, ţinuturile deveneau tot mai haotice. Un lanţ de coline se prezentă, apoi din nou câmpia goală.

Acum Targ zbura în plin necunoscut. De mai multe ori se cobori până aproape de pământ; dar un fel de presimţire îl îndemna să meargă tot mai departe.

Un imens zid cenuşiu închise de-odată orizontul. Targ îl trecu şi zbură deasupra abisului. Era un abis de nepătruns, cu un fund misterios. Pretutindeni erau urmele unor recente revoluţii; munţi întregi se prăbuşiseră, şi alţii răsăriseră din funduri necunoscute.

Abisul era aşa de larg, în cât o duzină de aeroplane ar fi putut să se coboare alături, cu cea mai mare uşurinţă.

Targ aprinse felinarul, şi începu explotarea, la întâmplare.

In unul din abise nu putu descoperi nimica, căci calea îi fu repede închisă.

In al doilea abis cercetarea fu mai lungă, trebuia să meargă zece minute până să ajungă la fund.

A treia coborâre însă, fu mai vertiginoasă. Planorul se cobori până la o adâncime de două mii de metri. Pretutindeni se deschideau caverne, pretutindeni erau deschizături în zidurile stâncoase, dar cea mai mare parte din ele ereau prea inguste, pentru ca omul să se poată aventura.

— Aici va trebui să mă mai întorc, murmură Targ, părăsind camera.

De odată însă avu aceeaş impresie bizară pe care o simţise cu zece ani mai înainte, în seara marelui dezastru. Scoase repede higroscopul, şi privi anul indicator. In clipa următoare avu un strigăt de triumf: existau vapori de apă în cavernă.

Multă vreme Targ înaintă în penumbră. Nu putea să-şi adune gândurile, era agitat de o bucurie prea mare.

Când îşi mai reveni puţin în fire, cugetă:

— Pentru moment nu pot face nimic. Pentru ca să ajung la apa misterioasă, trebue să-mi fac vre-un loc de trecere. Aceasta însă este o chestie de timp şi de muncă; voi avea nevoe de ajutorul Arvei, şi de diferite maşini.

Pe când cugeta astfel, tânărul se înălţă spre suprafaţă. Aeroplanul descrise câte-va curbe helicoidale, şi în două momente eşi din abis.

Prima sa grijă fu să-şi orienteze ondiferul mişcător, trimiţând o chemare.

Dar nimeni nu-i răspunse.

Mirat, Targ trimese nişte unde mai intense. Cum receptorul rămânea mereu mut, Targ începu să fie neliniştit. Lansă chemarea circulară care trebuia să pornească în toate direcţiile. Şi cum aceeaş tăcere îi răspunse, Targ începu să se teamă de vre-un accident. Poate că Arva părăsise locul de popas sau poate că adormise.

(Va urma).

DIVERSE

Blândeţea — Blândeţea caracterului lui Sir Isaac Newton, atrase admiraţia tuturor acelora cari îl cunoşteau. Dar în nici un caz nu putu să fie ca în următorul: Isaac Newton avea un câine favorit pe care îl chema «Diamant». Intr'o zi, trecând din cabinetul său de lucru în odaia vecină, lăsă câinele singur. Când însă reintră, după o absenţă de câte-va minute, văzu, spre marea sa uimire, că animalul răsturnase o lumânare aprinsă, în mijlocul hârtiilor sale, şi astfel munca sa, de atâţia ani, pieri în flăcări. Aceasta era o pierdere ireparabilă; Newton totuşi, fără să bată câinele, se mulţumi să-l dojenească cu aceste vorbe: — Oh! Diamant, Diamant, cât de puţin ştii ce rău mi-ai făcut!

* *
*

Curagiul în nenorocire. — Se povesteşte despre o frumoasă faptă a unei doamne: Fiind întrebată unde era soţul său (care fugise, fiind amestecat într'o conspiraţie), ea răspunse cu energie că îl ascunsese. Din cauza acestei mărturisiri femeea a trebuit să fie condusă înaintea Regelui. Acesta îi făcu cunoscut că nu va putea să scape de osândă, decât dacă va mărturisi locul ascunzătoarei bărbatului său.

— Şi atunci nu mi se va mai face nimic? întrebă doamna.

— Nu! zise Regele, îţi dau cuvântul meu!

— Ei bine! zise femeea, l'am ascuns în inima mea, unde îl puteţi găsi!

Acest răspuns admirabil o salvă.

TOȚI ABONAȚII LA

«ZIARUL CALATORIILOR»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) **O sobă «Godin» No. 3,** cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una pușcă fină de vânătoare,** cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică **Pieper-Bayard.**

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard,** modelul cel mai noŭ, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie,** cal. 22, **Pieper-Bayard,** semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman,** 44, calea Victoriei, furnizorul Curței Regale.

5) **Una oglindă mare vénețiană** de cristal;

6) **Una măsuță de toaletă,** cu oglinzi de cristal;

7) **Una mașină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablouri.**

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer,** str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ;**

10) **Una chisea de argint de China,** foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat,** calea Victoriei, 53.

11) **Un gramofon perfecționat;**

12) **Una mandolină,** din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder,** calea Victoriei, 54.

13) **Una fructieră,** argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon,** B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil,** cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann,** strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 luni la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 luni la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

Anul XII.—No. 707. 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercurĭ, 24 Noembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « ½ « « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

Halucinatul se repezĭ la propriul seŭ copil.— (Vezĭ pag. 4776).

Nălucirile unuĭ fumător de cînepă

—

In vremurĭ maĭ vechĭ, pe când gabonezii nu se bucurau încă de plăcerea adevaratuluĭ tutun, pe care li-l furnizeaza astazi debitanţii europenĭ, stabiliţi prin împrejurime, dânşii fumaŭ frunzele uneĭ plante foarte cunoscute în Gabon sub numele de *liamba*.

Astazi tutunul le este foarte prielnic şi e o fericire pentru eĭ că l'aŭ primit.

De altfel «liamba» este cânepa. Alcaloidul săŭ este o otravă violenta; medicina o întrebuinţeaza la colorat. Efectul sau se aseamănă foarte mult cu cel produs de opium. Fumatoriĭ de «liamba», întocmaĭ ca şi fumătorii de opium după o trecere de cât-va timp se tâmpesc cu desavârşire. In satele de pe marginea râului Bas-Ogoné întâlneştĭ batrânĭ de aceştia carĭ iţi fac impresia unor adevărate schelete. Privirea lor este întunecată, ratăcită, şi sunt incapabili să ţie şirul vorbeĭ.

Veţi vedea în curând care este cauza acesteĭ starĭ de plâns; aceştia sunt de sigur vechĭ prietenĭ aĭ «liambeĭ».

Ştiu un sat vechiŭ din Bas-Ogoné unde dispare actualmente unul din triburile acestuĭ popor, tribul Eminga. Acum patru-zecĭ de anĭ tribul acesta era unul din cele maĭ puternice şi maĭ mândre. Astăzĭ însă, ultimiĭ săĭ reprezentanţĭ se aseamănă cu nişte bolnavĭ în agonie. Ratacesc la întâmplare, de la o casa la alta,—case murdare, triste, ruinate. Şi sub aceste acoperişurĭ slabe, gata să cadă în bucăţi şi de carĭ nimenĭ nu se îngrijeşte, fiinţele acestea îşĭ tîrăsc şi îşĭ sfarşesc viaţa aproape inconştient... Tabloul este înspăimântator. Intr'una din zile aflaĭ că în satul acela se găsea cel maĭ mare număr de vechĭ fumatorĭ aĭ cânepeĭ indigene.

Actualmente se maĭ gasesc încă bătrânĭ incorigibili, însă fumeaza din ce în ce maĭ rar. Dânşiĭ aŭ recunoscut funestele urmărĭ aduse sănătăţii şi inteligenţeĭ.

«Un om care fumează «liamba» în curând nu maĭ este om, îmĭ spuse într'o zi cu un ton de adevărată convingere un batrân cu care vorbeam despre chestia asta. Şi ca pentru a'şi ilustra ideea şi a o preciza maĭ bine, dânsul îmi povesti legenda „liambeĭ".

Povestea aceea populară, speciala locuitorilor din Bas-Ogoné, arată până la ce punct sunt dânşiĭ conştienţĭ că un fumător de „liamba" numaĭ este stăpân nicĭ pe simţul şi nicĭ pe mintea sa.

* * *

Aşa dar—fabula ne spune—un om plecase la plimbare. La o depărtare cam maricică de satul său, dânsul găsi un loc acoperit cu planta „liamba". Fiind obosit, dânsul se culcă în mijlocul acesteĭ câmpii. Având o pipă la dânsul, îĭ veni în gând să fumeze frunze de „liamba". Nu trecu mult şi aţipi în care timp avu un vis ciudat. Dânsul văzu în locul unde se găsea o cireadă de boĭ sălbaticĭ. Şi îşi zise că trebuia să se înapoeze cât maĭ curând în satul său şi să aducă imediat câţi-va oamenĭ pentru a prinde boii aceia.

Şi cu mare greutate reuşi să se trezească pe jumătate. Totuşĭ în jurul săŭ îĭ părea că tot maĭ vede trecând pe câmp câte unul din animalele pe carĭ le visase. Se ridică apoĭ şi fugi spre sat, unde povesti oamenilor ceea ce credea că văzuse cu adevărat.

Oamenii toţĭ, entuziasmaţĭ de un asemenea noroc de vânatoare, îşĭ prepararǎ în grabă armele şi plecară spre locul ce li se indicase. Femeile, carĭ rămăseseră în sat se bucurau gândindu-se la un prânz bun; vor găti pentru seară numaĭ carne proaspătă.

Dar peste puţin oamenii se întoarseră spunând că n'au văzut nicĭ un boŭ şi nicĭ macar urma lor.

A doua zi omul se duse singur pe câmpia cu „liambă". Dânsul se culcă ca şi în ziua precedentă, fumă cânepă, adormi şi visă acelaş vis.

După aceia se deşteptă cu greutate, ca şi prima dată, i se păru că vede cireada împrejurul său.

Se sculă, adună o mică proviziune din noul tutun şi plecă înspre sat. Boiĭ trăiaŭ în spiritul săŭ. O dorinţă nebună îl stăpânea şi îl chinuia: să-ĭ omoare şi să-ĭ mănânce.

Când ajunse acasă, femeea luĭ tocmaĭ se pregătea să plece la câmp. Dînsa avea un copilaş mic pe care îl lăsă acasă, recomandând bărbatuluĭ să aibă grijă de el.

Pe când dînsa muncea, omul fuma liamba pe care o adusese de pe câmp. In curând revăzu în vis boiĭ sălbatecĭ. Se deşteptă. Incet, încet aceeaş veşnică idee îĭ reveni, poruncitoare, irezistibilă: dorinţa de a omorĭ şi gustul de a mânca carne proaspătă.

Fara a maĭ şti unde era şi ce făcea, luă primul cuţit care îĭ veni la îndemâna şi străpunse pe propriul său copil, care era culcat lângă dînsul. Il taie în bucăţi şi mâncă din carnea aceea crudă. Dupa ce se satura, puse resturile într'un coş, pe care îl atarnă de acoperişul caseĭ.

Seara când se înapoie femeea, văzând că lipseşte copilul, întrebă pe bărbat despre dînsul. Omul îşĭ revenise în fire şi nu'şĭ maĭ aducea aminte de ceea ce făcuse; spuse că nu ştie absolut nimic ce se făcuse fiul său.

Mama, având nevoe de coş pentru a pune într'însul ceva, îl luă şi câtă oroare simţi când văzu acolo rămăşiţele copiluluĭ săŭ!

Strigătele sale se repetară răsunând prin tot satul.

In curând se adunară şefiĭ din vecinătate pentru a studia crima şi pentru a judeca pe făptaşul eĭ.

Tatăl, fiind întrebat, trebui să povestească că a fumat liamba, că revăzuse în vis cireada de boĭ sălbatecĭ şi că deşteptându-se, fusese apucat de dorinţa irezistibilă de a mânca carne proaspătă.

Şi din faptele acestea, din deducţiĭ în deducţiĭ, se formă cu uşurinţă trista poveste a tatăluĭ criminal.

Din ziua aceea, urmând avizul şefilor şi al oamenilor din sat, cânepa fu recunoscută de rea. Orĭ-cine, pus în faţa exemplului, era bine avertizat că fumătorul de liamba înnebuneşte; ne maĭ ştiind ce face, este o fiinţă periculoasă atât pentru sine, cât şi pentru ceilalţĭ.

* * *

E foarte posibil ca istoria aceasta să aibă un fond oare-care de adevăr, cum aŭ şi alte legende.

Eŭ cred că nu face parte dintre acelea pe carĭ le ascultă seara negriĭ din satele de pe Ogoné. Numaĭ câţiva bătrânĭ o povestesc cu gravitate din când în când.

Am auzit pe o femee bătrână din tribul «ewinga» spunând'o unuĭ grup de copiĭ şi am fost izbit de impresia ce părea că produsese această poveste asupra tînăruluĭ auditor. Chiar în vocea femeeĭ era atâta seriozitate şi convingere!

Poate că nu mă înşelam gândind atuncĭ că această legendă tristă şi fantastică dăduse maĭ multe roade, ca lecţie de morală poporuluĭ acela, decât orĭ-ce argument ştiinţific saŭ religios care li s'ar fi prezentat în detrimentul liambeĭ. Gabonezii o fumează într'adevăr din ce în ce maĭ rar.

Dar cu toate aceste o cultivă, nu pentru a o întrebuinţa, ci spre a o vinde unuĭ alt popor: Pauinilor. Aceştia nu o cunosc încă.

Trăind de vre-o câtva timp în societatea gabonezilor, mulţĭ s'aŭ lăsat stăpâniţĭ şi aŭ prins gust de dînsa.

Multe debiturĭ aŭ văzut în asta o afacere de comerţ, ceea ce încurajează pe gabonezĭ la cultivarea cânepeĭ pentru debitanţĭ, carĭ la rândul lor o vând pauinilor.

Şi aceştĭ debitanţĭ, având cu ganiniĭ relaţiĭ pe carĭ gabonezii, maĭ sedentarĭ, nu le aŭ, ajung încet-încet să facă cunoştinţe şi să răspândească tutunul acesta în depărtărĭ marĭ.

Astfel i s'a descoperit, aproape i s'a

impus acestuĭ popor sănătos şi puternic otrava despre care vorbirăm. Ea va face dintr'înşiĭ, dacă continuă să li se trimeată, nişte ființe fără forță şi fără voință.

C. Seguin.

«O BOMBĂ...»

(Episod de pe timpul turburărilor din Rusia)

Când în oraşele Rusieĭ turburările erau la ordinea zileĭ, guvernul, pentru a restabili liniştea, trimetea în toate părțile pe fiiĭ stepelor: cazaciĭ din Don. In Riga fu trimes de asemenea un grup din aceştĭ cazacĭ şi cu toate că la început locuitoriĭ se indignară când aceştĭ «îngerĭ aĭ păciĭ», înarmațĭ cu cnuturĭ, intrară în oraşul lor, împrăştiind fără milă cele maĭ micĭ adunărĭ,—totuşĭ cu timpul se deprinseră cu eĭ şi-ĭ găzduriă, ba în unele cercurĭ îĭ numeau chiar «soldațiĭ noştri», orĭ «cazaciĭ noştri».

Intr'o zi tocmaĭ trecea pe strada Suvarow acest detaşament, compus din şease oamenĭ şi coti într'o uliță lăturalnică ce duce la marginea oraşuluĭ. Pe caĭ iuțĭ şi plinĭ de foc, călăresc tinerĭ vânjoşi, iar în urma lor oameniĭ privesc cu respect, îngrozindu-se la vederea acelor bice scurte, pe ale căror capete sunt bombe de plumb şi între curele împletite bucățĭ de plumb.

Cazaciĭ examinau cu atenție pe orĭce pedestru, ba îşĭ aruncau privirile cercetătoare chiar şi pe de-asupra caselor, de oare-ce tocmaĭ în Riga se întâmplase, nu de mult, că oameniĭ au aruncat de pe case bombe în mijlocul soldaților şi în timp ce aceştia se zvârcoleau jos în stradă, scăldațĭ în sânge, autoriĭ atentatuluĭ, profitând de învălmăşeala generală, reuşiră să fugă peste acoperişurile caselor.

— Ia seama!—răsună în momentul acesta vocea ascuțită a cazaculuĭ ce mergea în fruntea grupuluĭ.

Dar maĭ înainte de a'şĭ cârmi caiĭ într'o parte, căzu pe pietre cu zgomot un pachet, pe care cineva îl aruncase între caĭ.

Cazaciĭ zmuciră frâul atât de violent, încât caiĭ lor se ridicară în două picioare şi apoĭ săriră drept în mijlocul mulțimeĭ, care țipa, se zvârcolea, răspândindu-se în toate părțile. Intr'o clipă se goli toată strada, şi «bomba», neexplodând, zăcea la picioarele cazacilor, învălătucită într'o hârtie galbenă.

Trecându-le prima spaimă, unul din cazacĭ spuse că el a văzut şi ştie hotărît din care fereastră a zburat bomba. Atuncĭ patru cazacĭ ce doreau răzbunare, năvăliră în casa indicată, repezindu-se sus pe scară, iar alțĭ doĭ, cu săbiile scoase, rămaseră să păzească pachetul primejdios.

Petre Ivanovicĭ era copist în biuroul unuĭ avocat din Riga şi în acea zi se grăbea spre acasă cu o extraordinară iuțeală. Mâna dreaptă şi-o ținea adâncită în buzunarul pantalonilor, strângându-şĭ cu putere portofelul. Avea într'însul treĭzecĭ de ruble. Tocmaĭ astăzĭ îşĭ primise leafa. Pentru Ivanovicĭ aceştĭ banĭ erau o comoară. Timp de treĭzecĭ de zile a muncit pentru eĭ de dimineața şi până seara şi timp de treĭzecĭ de zile trebuia să'şĭ acopere toate trebuințele, din această sumă. E trist că de o aşa avere dispunea numaĭ de douăsprezece orĭ pe an şi decĭ nu e minune dacă această zi a trezit într'însul un simțimânt sărbătoresc.

In timp ce răzbi prin mulțimea de muncitorĭ carĭ se întorceau dela lucru, pe tabla minții sale înmulți de două-treĭ orĭ acele cheltuelĭ, carĭ formau drepturĭ asupra acestor treĭzecĭ de ruble. Prima, e fireşte proprietăreasa, căreia pentru o odăiță şi pentru puțină apă caldă ce'ĭ serveşte de două orĭ pe zi, îĭ plătea şease ruble, deşi nu prea era mulțumit cu felul cum era servit. Apa, în care el arunca ceaiul, în loc să fiarbă în clocot, era de maĭ multe orĭ abia încălzită; decĭ astăzĭ era hotărît să facă observație proprietăreseĭ în această privință.

Tot gândind astfel, ajunse în fața uneĭ cârnățăriĭ. Aci văzu o mulțime de lucrurĭ minunate. Nu putu merge maĭ departe. Se opri la fereastră şi privi cu nesațiu la şuncile afumate. I se umplu gura de apă... de poftă. Işĭ vârĭ degetul arătător în buzunarul jiletceĭ, unde se maĭ găsea o monedă de douăzecĭ de copeicĭ.

Tot sucind şi învârtind moneda, se întreba dacă e bine sau nu s'o cheltuiască.

Atinsese deja cu mâna clanța uşiĭ dela cârnățărie, când îşĭ aduse aminte că acasă maĭ are o bucată de cârnat ce i-a rămas din seara trecută; acum, dacă ar maĭ cumpăra o piftie, i-ar fi prea mult, i-ar strica stomacul. Un astfel de jaf nu'şĭ putea permite. Dădu drumul clanțeĭ, îşĭ vârî moneda înapoĭ în buzunar şi se hotărî s'o pue maĭ bine la puşculiță, decât să contribue cu ea la îngrăşarea pungeĭ cârnățaruluĭ, care şi aşa era destul de umflată.

Dar să nu credețĭ cumva că Petre Ivanovicĭ are gândurĭ de însurătoare; de loc. Baniĭ îĭ strânge să'şĭ cumpere mobilă. Dorința luĭ este de a'şĭ vedea odată odaia mobilată cu propriile luĭ mijloace.

Cât de fericit va fi el atuncĭ!

Gândindu-se la această fericire îşĭ iuți paşiĭ. Sui aproape în fugă scările până în etajul al patrulea, apoĭ plăti chiria proprietăreseĭ şi intră uşurat in camera sa. Işĭ desbrăcă cu băgare de seamă haina, îşĭ scoase papuciĭ de sub pat şi în acelaş moment apăru şi servitoarea cu apa de ceaĭ. De data asta apa era fierbinte.

— Minunat!—strigă el cu bucurie şi opări ceaiul. Apoi îşĭ scoase briceagul, se apropie de dulapul în care 'şĭ ținea proviziunile şi-l deschise. Dar un miros neplăcut îĭ lovi simțul. Luă nesigur hârtia în care învălise aseară caltaboşul ce'ĭ rămăsese, dar când o desfăcu, — spre marea luĭ supărare — văzu câțĭ-va viermuşorĭ albĭ.

— Dobitocule! — se ocărî el însu-şĭ, — puteaĭ să ştiĭ că în căldura asta se strică! Păcat, aĭ fi putut să'l mănâncĭ aseară!

După această imputare, împachetă iar cârnatul şi zicând: „Las'să'l mănince barem câiniĭ, aruncă pachetul prin fereastră, apoĭ scoase solnița din dulap şi pâinea şi se aşeză la masă.

Soarta i-a invidiat însă şi această modestă cină. Tocmaĭ îmbucase cea d'întâĭ bucățică de pâine, când cu înjurăturĭ furioase năvăliră în odae cazaciĭ, carĭ'l apucară şi'l târâră jos în stradă. Zadarnic se zbătea, şi țipa, căcĭ nimenĭ nu'ĭ veni într'ajutor. In stradă, comisarul care sosi în acest interval, strigă „stai"! Sărmanul funcționar se opri tremurând între cazacĭ.

— Câine de anarhist,—tună comisarul,—în sfârşit am pus mâna pe tine! Te poțĭ bucura de viața-țĭ! Veĭ căpăta o funie pentru gât!

Petre nu înțelese la început nimic, dar când văzu, pe comisar căĭ arată, «bomba» atuncĭ făcu ochiĭ marĭ şi recunoscu în pachetul de jos, caltaboşul aruncat de el.

Aceasta să fie bombă? In clipa următoare îşĭ adună toate puterile şi zmucindu-se din mâinile cazacilor, ridică pachetul de jos, strigând:

— Bombă e asta? Acesta'ĭ caltaboşul meu, pe care l'am aruncat pe fereastră!

Vă putețĭ închipui ce explozie a urmat aceste spuse! Mulțimea izbucni în rîsete. Râdea de bietul Petre, râdea de caltaboşul împuțit, dar maĭ cu seamă râdea de desamăgirea comisaruluĭ şi a cazacilor. Un cazac bărbos se apropie plin de demnitate de Petre Ivanovicĭ îĭ zmulse caltaboşul din mână, îl puse la nas, 'l mirosi — clătină capul — 'l mirosi iar şi insfârşit îl vârî în gură atât de adânc, încât abia se maĭ văzu vârful de sub mustață, apoĭ încălecă pe cal alergând după tovarăşiĭ săĭ;

drept recunoştinţă însă pentru acel mezelic gustos, îi dete luĭ Petre Ivanovicĭ o lovitură de cnut pe acea parte a corpuluĭ, pe care omul obicinueşte să stea pe scaun.

Petre Ivanovicĭ, trist în urma lovitureĭ căpătate urcând treptele, se jură că nu va maĭ azvârli niciodată nimic pe fereastră.

Iosif Şarvary

Planeta Marte este locuită?

Articolul acesta e un fragment referitor la Marte, din conferenţa ţinută de astronomul american în Lowell, anul acesta, la Sorbona din Paris. Lowell nu numaĭ crede în existenţa canalelor şi locuitorilor pe Marte, dar a isbutit să perfecţioneze mult metoda de a fotografia obiecte cereştĭ şi a putut chiar fotografia unele canale.

,,Faţă de planeta Marte lumea noastră începe a arăta un interes tot maĭ viu, un interes inferior numaĭ celuĭ arătat faţă de propriile sale afacerĭ banale. Se ocupă de Marte chiar şi în jurnale zilnice. Este însă o desebire între noĭ într'atâta, că pe când noĭ nu credem ceea ce citim în ziare despre întâmplările mondiale eĭ nu cred ceea ce citesc despre Marte.

Despre intimitatea cunoştinţelor noastre relativ la întâmplările aceteĭ lumĭ străine (Marte), cunoştinţe făcute numaĭ cu ajutorul ochiuluĭ ci şi a fotografieĭ, ne dă dovadă un eveniment, care a vut loc acolo de curând şi pe care l-am remarcat aproape în momentul apariţieĭ sale. Acest eveniment, de o importanţă deosebită pentru Marte, a fost căderea primeĭ brume a sezonuluĭ în ţinuturile antarctice ale planeteĭ. Orĭ maĭ înainte nu se vedea acolo de cât deşertul, iar când am observat a doua zi (a luĭ Marte) aceeaşi parte de disc, terenul se arăta acoperit de brumă albă. Pata strălucitoare a fost observată numaĭ decât de ochiu, dar ea s'a imprimat îndată şi pe o placă fotografică.

Făcând astfel zilnic cronica vremeĭ de pe vecina noastră planetă, ori-cine se poate convinge că comunicaţiunea interplanetară a început deja şi încă în felul nostru cel maĭ banal, salutând schimbările aduse de timp. Ce priveşte noutatea veştile noastre cele maĭ bine informate sunt îndărăt cu câteva milioane de mile, (adecă cu distanţa de la Marte). Dacă schimbarea timpuluĭ la noĭ nu e de un interes deosebit, nu e tot aşa, când e vorba de schimbarea timpuluĭ pe altă lume în fond necunoscută.

Şi aceasta nu e totul. Nu numaĭ că noĭ am observat sosirea brumelor şi dispariţia lor, noĭ am putut remarca şi mersul lor zilnic în fiecare zi următoare, pe când această pată de omăt apărea din noŭ pe marginea disculuĭ, pe marginea de dimineaţă (în urma rotaţiuneĭ luĭ Marte), ea se arăta maĭ strălucitoare de cât când ajungem la amiaza zileĭ luĭ Marte. Decĭ noĭ o vedem cum se topeşte, expusă la razele soareluĭ, ca să se formeze din noŭ în timpul nopţiĭ. O astfel de experienţă impresionează pe observator, cunoştinţa domestică a confrateluĭ nostru ceresc îţĭ deşteaptă un fel de familiaritate. Te întrebĭ, oare nu cumva ne scrutează la fel şi pe noĭ alţĭ observatorĭ aĭ ceruluĭ?

Vă voiŭ arăta acum lucrărĭ încă şi maĭ dificile : canalele luĭ Marte desemnate de ele însăşĭ, fiindcă sunt imprimate pe plăcĭ fotografice. Dacă aceste canale apar chiar şi la vedere un pic cam ciudate, ele devin şi maĭ vrednice de interes, dacă judecăm asupra lor.

Ele apar în legătură cu anotimpurile, se desvoltă regulat de la pol spre ecuator după topirea omăturilor polare şi evident în urmarea aceteĭ topirĭ. Suprafaţa luĭ Marte e în echilibru. Noĭ o ştim aceasta pe cale practică din măsurile figureĭ sale, în legătură cu cercetările asupra figurilor de echilibru. Echilibrul existând, o picătură de apă, orĭ unde s'ar afla, n'are nicĭ o înclinare ca să se mişte din loc. Chiar şi dacă suprafaţa ar fi accidentată, o deplasare nu ar putea avea loc decât pentru numite picăturĭ, iar nu pentru toate. Fiind-că însă acest mers general al apeĭ pe Marte se observă, aceasta probează cu siguranţă că acolo e la mijloc oarecare altă forţă de cât aviaţiunea şi cum alte forţe naturale nu pot fi în joc, suntem conduşĭ a admite forţe artificiale, puse la cale prin o inteligenţă diriguitoare, ce există pe Marte.

Orĭcât de surprinzătoare ar fi această deducţiune, ea e singura care răspunde faptelor, nicĭ nu se poate concepe alta. Din această cauză aceĭ carĭ nu vor să admită confraţĭ umanĭ în spaţiŭ sunt siliţĭ a nega faptele. Existenţa canalelor însă a fost probată de către toţi ceĭ ce aŭ aprofundat acest subiect. Şi fotografia întăreşte ceeace toată lumea poate constata cu propriiĭ săĭ ochĭ, dacă nu maĭ are ceva experienţă relativ la plăcĭ.

Cu ajutorul acestor fotografiĭ îmĭ va fi cu putinţă să vă conduc în câteva excursiunĭ pe această lume vecină. Ca scop al acestor excursiunĭ interplanetare voiŭ alege canalele nouĭ, carĭ aŭ apărut în un loc unde nicĭ odată maĭ înainte n'aŭ existat canale. Ele aŭ fost observate prima dată în 30 Septembrie 1909. Cercetărĭ ulterioare în arhivele observatoruluĭ aŭ arătat, că într'adevăr ele şi-aŭ făcut acum întâia dată apariţia. Căcĭ în decurs de cincisprezece anĭ, de când se examinează planeta Marte la Flagstaff, ele nu s'aŭ văzut nicĭ odată. Că ele aŭ putut apărea în un interval de şase săptămânĭ nu e de loc surprinzător, dacă considerăm, că acestea sunt fenomene de vegetaţiune, fâşiĭ de teren irigal, la carĭ a fost adusă apa subit. Odată formate, ele aŭ rămas ca atarĭ până la sfârşitul observărilor.

Dacă era lipsă de o probă despre artificialitatea acestor detaliĭ surprinzătoare, de sigur, nu s'ar fi putut imagina una maĭ bună.

Că fiinţele, carĭ le-aŭ construit nu seamănă de loc cu oamenii pământuluĭ, nu va fi de sigur în detrimentul inteligenţeĭ lor şi această diferenţă îĭ face încă şi maĭ interesanţĭ.

O vânătoare

Era iarnă. Fulgĭ marĭ de zăpadă acopereaŭ pământul, îmbrăcându-l într'o manta albă. Crivăţul sufla cu putere spulberând zăpada, introenind drumurile, casele şi tot ce întâlnea în cale. Satul dormea într'o linişte adâncă, o linişte de mormânt. Din când în când liniştea era întreruptă doar de lătratul unuĭ câine răguşit, saŭ de cântecul vre-unuĭ cocoş ce prevestea că vremea are să se strice.

Incepuse să se însereze şi cu venirea nopţeĭ vântul sufla maĭ cu putere, văjiind prelung, ascuţit, aducând par'că veştĭ triste pentru tot satul.

Gheorghe Eremia se sculă, îşĭ îmbrăcă repede cismele lungĭ până peste genuchĭ, îşĭ luă cojocul, mantaua, tolba şi puşca, apucând pe calea dreaptă ce duce la curte. Aicĭ gălăgie mare : vânătorii strigaŭ, câinii lătraŭ, iar ceĭ şase caĭ negri aĭ boeruluĭ, înhămaţĭ la sania cea greoae, eraŭ nerăbdătorĭ. Iată se arată şi boerul, scurt, gras şi greoi. Vânătorii îl salută cu respect, iar el ducând mâna la căciula luĭ cea verde se suie în sanie. Sania porni lăsând două urme în zăpada afânată.

Pădurea se arăta posomorâtă, cu copacii desgoliţĭ de frunze, cu crengile rupte de crivăţul ce nu lăsa nimic nesfărâmat în calea luĭ. Caiĭ înaintaŭ prin zăpada argintie, la bătaia soareluĭ, apropiindu-se de casa luĭ moş Chiril, pădurarul.

Vânătorii se deteră jos şi se împrăştiară prin pădure, în timp ce alţĭ oamenĭ făceaŭ gălăgie mare. Epurii eşeaŭ din culcuşul lor speriaţĭ şi alergaŭ zăpăciţĭ în toate părţile. Dar puşca vânătoruluĭ nu-ĭ cruţa. Cădeaŭ sărmaniĭ în zăpadă, cădeaŭ atinşĭ de ultimiĭ fiorĭ aĭ morţiĭ. Iată se dă semnalul de încetare. Puştile nu maĭ trosnesc, animalele nu maĭ cad, iar pădurea vue de glasurile vânătorilor bucuroşĭ. Se cercetează vânatul : 20 de e-

purĭ, 14 vulpĭ şi o lupoaică mare şi greoae, ce mârâia încă, zbătându-se în ghiarele morţeĭ. Vânătoriĭ se duseră, lăsând în grija oamenilor vânatul. Sania zbură din noŭ, lăsând în urmă casa joasă şi posomorâtă a luĭ moş Gavril şi strigătul oamenilor din pădure.

Iată că se zăreşte conacul din ce în ce maĭ bine, până când ajung. Lăutariĭ îĭ întâmpină cu un marş, iar mama Irina cu surâsul eĭ dulce ca în totdeauna îĭ primeşte. Vânătoriĭ spulberaţĭ de zăpadă, sunt scuturaţĭ, de unde trec în sufrageria boeruluĭ, împodobită cu tabiourĭ de vânătoare ce sunt atârnate pe pereţiĭ zugrăviţĭ cu tot felul de desenurĭ. Se dă masa.

Farfuriile se deşartă de grabă, sticlele se golesc de asemenea, în timp ce lăutariĭ cântă cântece vesele, amintind fie-căruĭ vânător momente fericite, petrecute în alte timpurĭ.

I.

Sub soarele mexican

Serbările naţionale în ţara luĭ Montezuma

Mexicul a avut nu de mult grandioase şi excepţionale serbărĭ naţionale pentru comemorarea proclamăreĭ republiceĭ sale. Guvernul francez a delegat, cu acest prilej, pe un general care să reprezinte Republica franceză la aceste solemnităţĭ. Toţĭ mexicaniĭ aŭ luat parte la aceste serbărĭ şi victoria lor de sub Maximilian împăratul străin, a fost cântată în limbĭ atât de numeroase cât cele ce formaseră, la poalele turnuluĭ Babilon, o cacofonie mondială.

Fără a vorbi despre limba spaniolă care este vorbită şi de metişĭ, s'a socotit că se vorbeşte în Mexic şeasezecĭ dialecte principale şi şease sprezece idiome secundare.

Nuahuath aztec este limba cea maĭ răspândită, dar şi cele-l'alte sunt de asemenea mult vorbite. Imnul naţional mexican e tradus de aproape opt-zecĭ de orĭ în această ţară.

Sărbătorile naţionale în Mexic se compun din treĭ felurĭ de ceremoniĭ. Se defilează în primul rând pe străzile şi prin grădinele publice.

Mexicaniĭ se îmbracă, în această împrejurare, cu costumul de gală, care se compune dintr'o vestă scurtă şi dintr'o pereche de pantalonĭ de piele de boŭ.

Aceştĭ pantalonĭ se lărgesc la bază, după modă care 'ĭ numeşte «în picioare de elefant». In jurul mijlocului, mexicanul încinge brâul roşu şi se acopere, după temperatură, într'o largă manta pe care o numeşte *zarapa*.

El poartă pe cap falnicul «sombrero» ornat cu fire de argint strălucitor. Ast-fel, mexicanul înaintează cu satisfacţie. El poartă într'o mână o trestie de zahăr, iar în cea-l'altă o torţă aprinsă prin care arată că această preumblare dă mult pitoresc sereĭ.

Al douilea fel de manifestare din

Un grup de muzicanţĭ din Statul Jalisko

acea zi consistă din jocurĭ neisprăvite carĭ aŭ fost făcute atât în interiorul bisericelor cât şi pe uliţĭ.

Spanioliĭ şi metişiĭ aŭ fost autorizaţĭ să joace în lăuntrul bisericelor cu condiţia ca după fie-care danţ să

atât cât durează jocurile, să se ţină în spre fundul bisericeĭ.

Decĭ, indieniĭ danţară afară din biserică, în sunetul instrumentuluĭ lor naţional «teponaxtli». Ritmul danţurilor indiene are un caracter greoĭ de vechime incalculabilă.

O melancolie adâncă se oglindeşte maĭ cu seamă în împrejurărĭ ca aceasta despre care scriem, pe faţa tuturor indivizilor din această rasă pacinică şi simplă care a fost atât de laşă în cât a îndurat în tot decursul veacurilor trecute, tirania crudă a luĭ Fernando Cortes şi a

Figură de danţ în care sombrero-ul joacă rolul principal

facă o chetă, în treacăt, printre spectatorĭ, spre a aduce un obol «amfitrionuluĭ», care e de sigur, un «padre» franciscan.

Indieniĭ, fără excepţie, nu fură admişĭ în biserică. Restul populaţiuneĭ, în timpul obicinuit, fu obligat ca

urmaşilor luĭ.

Danţurile populare ale indienilor din Mexic sunt încete şi leneşe, cântecele lor sunt triste. Şi de aceea aceştĭ oamenĭ carĭ danţează şi cântă fără veselie, carĭ—în penumbra templuluĭ, rămân multă vreme proster-

nați cu fruntea la pământ, aceeași, puțin mai în urmă, după aceste serbări, vor fi gata, hotărâți și în stare să fure și să asasineze cu cea mai deplină liniște și cruzime. Mexicanul care are ca prieten nedespărțit calul, s'a plimbat în aceste zile de sărbătoare națională—căci aŭ fost câte-va—numai călare. Animalul acesta are un harnașament bogat. Un frumos postav îi acopere spinarea; în cele patru colțuri ale acestui postav e atârnat câte un clopoțel de aur saŭ de argint. Șeaua, întreagăa proape, e de argint. Zăbalele de argint. Călare, mexicanul se aseamănă cu Cid, și cu ori care alt ilustru hidalgo.

O pereche de danțatori

Mexicanii, în serbările lor publice, sunt de asemenea bine în reprezentări de cortegii istorice și simbolice. Fie-care cortegiŭ desfășură o sumedenie de chipuri mărețe cari aŭ dispărut și cari se repet la fie-care solemnitate.

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestiri din lumea timpurilor viitoare —

de I. H. ROSNY

— Urmare —

Inainte de a trimete o nouă chemare, aviatorul își determină mai întâi propria sa poziție cu cea mai mare exactitate. După aceea dădu undelor aeriene cea mai mare intensitate. Receptoarele trebuiaŭ să fie lovite cu atâta putere, încât chiar dacă Arva ar fi fost adormită, tot trebuia să audă. Dar nici de astă dată nu-i sosi nici un răspuns.

Oare tânăra femee părăsise locul de refugiŭ? Fără îndoială dânsa nu putuse lua asemenea hotărâre fără o cauză gravă.

Și fără să mai stea pe gânduri, Targ porni la drum cu toată viteza.

In mai puțin de trei ore, tînărul străbătu o mie de kilometri.

Acuma locul de refugiŭ începea să se lămurească în ocularii le lunetei aeriene. Și Targ nu zărea pe nimeni acolo; așa dar Arva se îndepărtase? Dar pentru ce? In ori-ce caz nu putea fi departe, fiind-că aeroplanul ei era acolo.

Ultimele minute fură de o lungime nesfârșită; se părea că aeroplanul, care mergea cu cea mai mare viteză, stă pe loc; o ceață deasă acoperea ochii tînărului.

Insfârșit, ajunse. Descinse repede și când fu de cealaltă parte a refugiului, nu-și putu stăpâni un strigăt. Arva zăcea întinsă la pământ și era tot așa de palidă ca și femeea care, cu puțin mai înainte, în Pământurile Roșii, suferise euthanezia. Targ văzu cu oroare o grupă de feromagnete îngrămădindu-se în jurul bietei femei.

Din două mișcări Targ fu lângă sora sa, pe care o ridică repede în brațe.

Arva rămase nemișcată. Targ îngenunchiă lângă dânsa și încercă să-i surprindă mișcările inimei.

Dar în zadar; misterioasa energie care ritmează existenta părea că se evaporase.

Tremurând de emoție, paznicul apropie hicroscopul pe buzele tinerei femei. Delicatul instrument descoperi ceea ce auzul omenesc nu fusese în stare să facă: Arva nu era moartă.

Dar leșinul ei era așa de adânc și slăbiciunea îi era așa de mare, încât putea să moară dintr'un moment într'altul.

Cauza acestei stări era evidentă; era era datorită dacă nu în totul, dar de sigur în cea mai mare parte, acțiunei feromagnetelor. Paliditatea bizară a Arvei anunța o foarte mare pierdere de hemoglobină.

Din fericire Targ nu călătorea nici odată fără să ia cu dînsul instrumentele și leacurile tradiționale.

El injectă bolnavei două doze dintr'un cordial puternic. După câteva secunde inima începu a bate din noŭ, deși destul de slab încă, și Arva, mișcându-și buzele, murmură:

— Copiii... Pământul.....

După aceea căzu într'un somn, pe care Targ știa că nici nu putea, nici nu trebuia să-l întrerupă.

In timpul acestui somn avea să injecteze bolnavei din trei în trei ore câte-o mică cantitate de fier organic. Și trebuia să treacă cel puțin 24 de ore până la deșteptarea Arvei. Dar ori și cum grija cea mare trecuse. Targ știa că sora sa era robustă și nu se temea de nici un fel de complicație.

Acum toată atenția sa era încordată pentru a-și explica ce se petrecuse.

Oare Arva, care era totdeauna așa de atentă și de prevăzătoare, căzuse de la înălțimea postului de observație? Lucrul era puțin probabil.

Targ se întreba ce trebuia să facă acum; să rămâe pe loc până la completa vindecare a Arvei? Mai bine era să se întoarcă spre casă; aventura pe care o urmărea putea fi reluată fără nici o pagubă și mai târziŭ.

Se îndreptă spre marele Planetar și deslănțui undele de chemare. Dar ca și mai înainte, nu primi nici de astădată nici un răspuns. O emoțiune teribilă îl zgudui; repetă semnalele și le dădu cea mai mare intensitate posigilă. Atunci deveni lucru evident că dintr'o cauză oare-care Era și copiii, ori nu-l puteaŭ auzi, ori nu eraŭ în stare să'i răspundă. Targ văzu că există o legătură strânsă între accidentul Arvei și tăcerea planetarului.

O teamă chinuitoare nu-i mai dădea nici un moment de astâmpăr; nu era în stare să ia o hotărâre.

Tatuși în cele din urmă examină cu atenție toate părțile aeroplanului săŭ, o așeză pe Arva cum putu mai bine și plecă spre Oază.

Fu o călătorie din cale afară tristă. Nu se opri de cât o singură dată spre seară, spre a încerca să repete chemarea. Cum însă nimeni nu-i răspunse nici de astă dată, o înveli pe Arva într'o cuvertură de lână și-i injectă o doză de cordial și mai puternică ca cea laltă. In leșinul ei adânc tânăra femee abia dacă avu o ușoară înfiorare.

Toată noaptea aeroplanul despică văzduhul înstelat.

Era frig și Targ trebui să înconjoare muntele scheletului.

Din când în când tânărul își îndrepta ochii spre cer pentru a nu greși direcția; cât de frumos trebue să fi fost cerul acesta când oamenii îl puteaŭ privi printre frunzele copacilor și mai ales când norii își amestecaŭ făgăduelile lor fecunde cu licărirea micilor lămpi ale infinitului.

Se făcea ziuă; acum nu mai era mult până la Ecvatoriala Dunelor. Prin obiectivul lunetei aeriene Targ zărea cuprinsul oazei.

Arva dormea mereŭ și o nouă doză de cordial pe care i-o administră fratele ei, nu fu în stare să o deștepte. Totuși acum nu mai era așa de palidă, și nu mai avea în trăsăturile feței acea fixitate care trădează moartea.

— Acum e în afară de primejdie, își spuse Targ.

Și siguranța aceasta îi mai micșora puțin chinul.

Acum toată atenția și-o îndrepta spre oază. Căuta să zărească casa familiei sale. De odată aviatorul lăsă să-i cadă din mână cârma aeroplanului, care se coborâ brusc, ca o pasăre rănită.

Intreaga curte, casa și clădirile înconjurătoare dispăruseră.

XVI

Aeroplanul ajunsese la o mică distanță de pământ și era să se sdrobească dacă Targ din instinct n'ar fi apucat din nou cârma.

Atunci aeroplanul descrise o curbă grațioasă, și Targ aterisă ușor în fața unui șanț enorm. Acolo, în întunericul nepătruns al pământului, zăceau ființele cari îi erau dragi.

Multă vreme gândurile se ciocniră dezordonate în creerii bietului om. Nu se mai gândea acum la cauzele cataclismului; imaginile îi treceau pe dinaintea ochilor la întâmplare. Ii vedea pe ai săi așa cum îi părăsise cu o zi mai înainte; apoi siluetele acestea dispăreau prăbușindu-se într'o prăpastie grozavă. Pământul se deschidea și îi vedea cum dispăreau unul câte unul.

Și în momentul fatal toți îl chemau pe acela în care își puseseră toată încrederea lor, și care poate în ceasul morței lor credea că va putea învinge fatalitatea...

Când putu în sfârșit să cugete, cel de pe urmă om, încercă să-și imagineze cum se petrecuse catastrofa.

Fusese oare o nouă zguduire planetară ? Nu, pentru că nici un sismograf nu o înregistrase. De altfel restul oazei și al deșertului nu suferiseră nici cea mai mică atingere. Evenimentul de acum era prin urmare legat de altele anterioare.

Deci nenorocirea care ruina suprema speranță a lui Targ, nu era o convulsiune a naturei, ci un simplu accident, căruia altă dată nici nu i s'ar fi dat o importanță prea mare.

In durerea sa grozavă, Targ nu rămase neactiv. Cu privirea scrută luminile ; ele nu-l mai lăsau să zărească nici o urmă de operă omenească. Toți acumulatorii de energie, toate mașinele de cultivat și de cercetat pământul toate casele și toate vechiculele fuseseră înghițite.

Oare în care punct era Era ? In această privință ori-ce calcul ar fi fost aproape de prisos; trebuia prin urmare să lucreze la întâmplare.

Targ adună în partea de Nord toate aparatele necesare pentru săpat pământul și după ce condensă toată energia protoplasmică, atacă șanțul. Mașinele lucrară fără încetare timp de o oră. Blocurile de piatră erau ridicate cu ușurință și aruncate la o parte,

Targ zări mai întâi un aeroplan, apoi un planetar cu suportul său de granit, apoi o casă de arcum.

Tânărul se convinse că începuse săpăturile în direcția cea adevărată.

Presupunând că familia sa fusese surprinsă de catastrofă lângă locuință ar fi trebuit să sape spre Vest. Dacă Era și copiii ar fi putut să ajungă, după cum îl făcea să bănuiască accidentul Arvei, până la planetarul care comunica cu Pământurile Roșii, atunci trebuia să-și îndrepte cercetările spre Sud-Vest. Targ își îndreptă aparatele în această din urmă direcție.

Mereu transformate de sforțările continue a atâtor mii de generații, mașinele aveau puterea unor elemente și delicateța unor mâini fine.

Blocuri întregi de pământ erü ridicate cu cea mai mare ușurință, și era destul cea mai ușoară apăsare pentru a imprimà aparatelor o nouă direcție pentru a le încetini ori a le accelara mișcările.

In mâinile celui de pe urmă om, mașinele acestea reprezentau o putere, așa cum n'avusese în erele primitive un trib sau o populație întreagă.

In sfârșit un acoperiș de arcum se arătă. Era turtit., aproape inform, dar totuși Targ îl recunoscu după anumite semne.

Sub acest acoperiș locuiseră ființele ce-i erau scumpe, speranța supremă a familiei omenești.

Ce enigmă se ascundea oare acum acolo ? Ce dramă avea să descopere nenorocitul cercetător ?

Timp de câteva minute Targ rămase nemișcat : apoi cu greutate, se lăsă să lunece prin una dintre deschizături.

Camera în care pătrunse era desartă. Putu deosebi un pat zdrobit lângă zid, o masă sfărâmată, câte-va vase de aluminiu aproape prefăcute în pulbere.

Acest spectacol avea caracterul indiferent al distrugerilor materiale; dar nu se putea să nu te gândești la alte scene mai emoționante. Targ, tremurând ca o frunză, trecu în camera vecină: și aceasta era goală și devastată, ca și cea dintâi. Rând pe rând vizită toate colțurile casei. Ajunse în ultima încăpere, fără să fi descoperit ceva.

— E foarte natural, murmură dânsul, ca la primul semn de primejdie, să fi căutat cu toții un refugiu afară.

Atunci încercă să-și imagineze cum se produsese catastrofa: încercă să vadă imaginea Erei, în momentul primejdiei.

Instinctul condusese de sigur familia spre planetarul Pământurilor Roșii. Prin urmare, logic era să-și îndrepte cercetările în acea direcție. Oare reușise. Era să ajungă până la marele planetar, ori murise în drum ? Atunci Targ își aduse aminte de cuvintele pe cari le bolborosise Arva. Era primul dintre copii, ori poate chiar toți reușiseră să ajungă până la planetar. Prin urmare, lucrul trebuia continuat.

Targ eși tot pe acoperiș și puse din nou mașinile în mișcare, în direcția Sud-Vest.

In timpul acesta se mai ocupă și de Arva, a căreia letargie lua puțin câte puțin înfățișarea somnului normal.

Apoi urmări cu atenție lucrul mașinelor. Din când în când le modifica mișcările, ori le oprea o clipă pentru a cerceta terenul.

In cele din urmă, marele planetar apăru.

Targ avu d'odată o plângere lugubră ca un strigăt de agonie. O lumină apăruse ; aceeaș lumină flexibilă și vie pe care o zărise în ziua dezastrului, printre ruinele Pământurilor Roșii, Inima îi îngheță: dinții îi clănțăneau în gură. Apoi încetini toate mișcările aparatelor, nemai lăsând să lucreze de cât mâinile de metal, cari erau mai delicate și mai dulci de cât mâinile oamenilor.

Apoi opri și aceste mișcări, și plângând cu hohote, strânse la pieptul său corpul pe care îl iubise cu atâta înflăcărare,

In primele momente, o nudă de speranță îi încălzi sufletul: i se părea că Era nu era încă rece. Tremurând de emoție puse higroscopul pe buzele palide ale soției sale...

Sărmana Era dispăruse pentru totdeauna în noaptea eternă.

Mult timp Targ o contemplă. Femeea aceasta îi descoperise toată poezia vieței omenești; de când o cunoscuse pe dânsa, i se părea că visuri de tinerețe extraordinară transformau planeta. Era fusese pentru dânsul dragostea, în înțelesul ei cel mai curat, cel mai vast și mai etern.

Când o strângea în brațe, i se părea adesea că vede renăscând o rasă nouă și numeroasă.

— Era !.... Era !... murmură dânsul... Era, dulceața lumii !... Era, ultimul vis al oamenilor.

După aceea sufletul i se împietri. Depuse pe buzele tovarășei sale o sărutare sălbatecă și începu din nou lucrul.

Rând pe rând îi scoase pe toți de sub dărâmături. Mineralul se arătase mai puțin sălbatec cu ei de cât cu Era. Ii cruțase de o moarte lentă: avea craniile zdrobite, pepturile deschise.

Targ căzu în sfârșit, doborât de atâta durere, și plânse amar. Ii părea rău acum că luptase împotriva fatalității de neînvins. Cuvintele femeei murinde din Pământurile Roșii îi ră-

sunaŭ în creer prin glasul imensităţii.

De odată cineva îl bătu uşor pe umăr.

Se întoarse şi o văzu pe Arva, palidă ca o moartă, clătinându-se pe picioare.

Biata femee nici nu mai putea plânge; dar ochii îi eraŭ măriţi de o groază fără margini.

— Trebue să murim şi noi, murmură dânsa, cu vocea stinsă; trebue să murim şi noi!...

Fratele şi sora se priviră. Se iubiseră cu putere toată viaţa lor; avuseseră în totdeauna aceleaşi gânduri, aceleaşi aspiraţii.

— Trebue să murim! repetă Targ, ca un ecoŭ.

Apoi se îmbrăţişară, şi pentru ultima oară două piepturi omeneşti bătură unul lângă altul.

Arva ridică în tăcere tubul de iridium pe care îl păstrase fără încetare. Cum d^oza pe care o înghiţi fu mare, şi slăbiciunea Arvei extremă, euthanasia nu dură de cât abia câteva momente.

— Moar^tea!... moartea!... murmură nenorocita; ne temeam atâta vreme de dânsa!

Ochii i se întunecară; o oboseală plăcută îi descreţi fruntea. Muri.

Şi acum, nu mai exista pe întreg cuprinsul pământului de cât un singur om.

Multă vreme rămase Targ nemişcat. Cu mintea revăzu întreaga viaţă a omenirei, întreaga viaţă a planetei.

... Şi iată, acum era singurul om, singura fiinţă, care se mai mişca pe faţa planetei.

...Inopta. Firmamentul începu să-şi arate una câte una stelele, — stelele cari fusese admirate de ochii atâtor oameni.

Targ contemplă constelaţiile cari îi plăcuseră totdeauna mai mult; într'un târziŭ îşi ridică braţele spre astrul luminos care în toate timpurile umpluse nopţile de lumină...

Avu un ultim suspin, apoi moartea îi intră în suflet, şi nevoind să se sinucidă. eşi dintre ruine şi se duse în mijlocul oazei, unde se culcă printre feromagnete.

Şi somnul lui, din care n'avea să se mai deştepte, însemna somnul etern al omenirei.

— SFARŞIT —

FURNICILE

Sub scoarţa pământului se ascund împărăţii minunate, căci felurite neamuri de victăţi, care de care mai meştere, îşi duc traiul în aceste locuri.

Furnicile lunecă în toate părţile pe poteci bătătorite, purtând poveri grele cu cari zidesc cetăţi şi palate, ori adună de ale mâncării pentru vreme de iarnă. Greeruşul ţârâe în dosul gliei, ca unul care dispreţueşte lăcomia şi toate cele pământeşti. El cântă ziua, când se revarsă potopul razelor soarelui, cântă noaptea când clipesc stelele în nemărginirea haosului, ca şi cum tot rostul vieţii s'ar mărgini la cântec.

Sobolul fuge necontenit pe sub bolte misterioase, îngrozit de o rază de soare, cu care l'a pus Domnul în duşmănie.

Coropeşniţa se târeşte prin nămol, sporindu-şi veninul.

Păduri nesfârşite, cu arbori plăpânzi, cresc sub coaja pământului. Pe unele locuri, ele sunt ca de chihlibar, într'altă parte de fildeş, ori de abanos. Şi vezi cum rămurelele lor se îndoesc şi îmbrăţişează grăuntele de nisip, ca unindu-şi puterile, să crească şi să sfredelească mai departe, tot mai departe...

Şuvoaele de apă colcăe pretutindeni şi întreabă şi lemnele şi dobitoacele: «Ştiţi voi unde-i marea?» Iar dacă le ajung apele acolo, întreabă pe soare: ,,Ştii tu unde-i cerul?“

Şi când el le cheamă sus şi e aproape să vadă cerul, cad pe pământul negru şi se fac tină.

,,Ce nebunie să 'ncerci a afla ce nu e dat să ştii!“ zice şopârla şi se uită la soare.

Şi acolo, sub pământ sunt dureri şi necazuri, şi acolo sunt lupte, asupriri, doruri, bogăţie, sărăcie.

Iată, împărăţia furnicilor.

Intreg norodul aleargă tăcut şi trist la lucru. N'aŭ vreme nici măcar să'şi dea corniţele şi să se întrebe de sănătate.

— Ce tot alergaţi de colo până colo, doar pentru pustia de gură? le întreabă fluturii, îmbătaţi de mirosul florilor.

— Dumnezeŭ nu ne-a lăsat pe pământ de cât să mâncăm tot ce-om agonisi.

— Tot aşa cum ziceţi Dumneavoastră furnici, cred şi eŭ, răspunse vrabia, apucând cât mai multe grăunţe în cioc şi pornind cu ele către puişorii ei, cărora li-e necaz, că nu-s mai mari, să aibă ce alege dintr'ânsele.

Impăratul lor stă închis în palatele lui cele cu încăperi fără de număr, aşternute cu praf de aur, în loc de covoare şi acoperite cu cojĭ de mugur, ca faţa oţelului călit.

Pietre nestimate răspândesc luminile lor albastre, purpurii, verzi, galbene, cari se împreună şi tremură ca lumina curcubeului pe sub mulţimea boltelor.

Şi se leagănă floricelele străvezii din grădinile palatelor împăratului furnicilor, schimbându-şi culoarea, după jocul de lumini.

Impărăteasa şi fiicele lui, cu mijlocul mai subţire ca cel mai plăpând firicel de iarbă, cu braţele gingaşe, ca firele de paianjen, cu sânii rotunzi, visează, cu miile de ochi pe jumătate închişi, la vremile când vor dobândi aripi şi vor putea să cânte.

Şi când vraja visului acestuia piere, prind a se juca prin praful de pietre scumpe, ce-i aşternut pe aleele din grădinile palatelor.

— De ce nu putem noi cânta şi n'avem aripi, mamă? — întrebă o prinţesă pe împărăteasa furnicilor.

— Ah!—oftă bătrâna rotind mulţimea de ochi împrejur, ca şi cum ar fi vrut ca tot poporul furnicesc să-i audă şi să-i înţeleagă durerea.

— Ce este? întrebă împăratul. Nu cum-va s'a întunecat cerul şi e gata de furtună? Trebue oare să dăm poruncă să se mute ouăle la loc sigur?

— Nu oftez eŭ, împărate, când trebue să daŭ porunci norodului meŭ!

— Femeile oftează totdeauna.

— De ce nu cântăm şi noi, mamă, şi n'avem aripi?

— Ne-a orânduit Domnul, copila mea, să ne ducem traiul în munca grea şi fără de preget. Şi pentru ca să nu simţim pustiul vieţii, ne dăduse şi nouă cântec, ne dăduse aripi să ne înălţăm spre cer. Eram ca şi surorile noastre, albinele. Dar ne spusese să fim miloase şi darnice. Şi n'am fost.

Toate poamele, toate lucrurile dulci, însuşi gângăniile mai mari decât noi, pe cari le-am ucis, le-am păstrat numai pentru gurile noastre. Am mâncat şi am ros tot. Chiar florile cele mai gingaşe—stelele pământului—în loc să ne fie spre bucuria sufletului, le-am mâncat!

Dela poarta cetăţilor noastre n'a plecat nici un călător însăţat.

Bietul greeraş, ştii bine cât de rugător a ţârâit la porţile noastre. Şi nu l'a auzit nimeni.

— Şi de ce n'aŭ fost furnicile miloase şi darnice, mamă?

— Pentru că aŭ inimă de piatră, pentru că ele nu iubesc, nu pot iubi pe celelalte gângănii. Cea d'intâi grije a lor a fost să adune bogăţii şi sa zidească cât ţi puternice. S'aŭ fost uitând în sus la bolta cerească, ce se rotunzea deasupră-le.

«Până acolo se ridicaŭ cetăţile noastre»!—strigaŭ ele.

Şi se ridicaŭ muşuroaiele rotunzite, întocmai ca locul ce rămânea gol sub bolta cerului. Dar când îndrăzneţele furnici eşiaŭ deasupra, pe cetate, mândre că vor pătrunde în cer, vedeaŭ că bolta cea albastră se rotunzeşte şi mai departe în văzduhuri şi priveşte la ele batjocoritor. Atât de mult le-a fost împietrit lăcomia sufletul, că însuşi furnicile cari mor pe drum sunt aduse în cetate, spre a fi mâncate de celelalte!

Şi într'o zi a chemat Domnul toate vieţuitoarele, să vadă cum şi-aŭ folosit viaţa pe lume. Şi stetera înainte-i albinele, fluturii—florile călătoare—greerii; toate spuneaŭ ce-aŭ făcut pe pământ.

— Tu, albină, — zise Domnul — eşti cam lacomă şi pentru asta te pedep-

sesc ca îndată ce-aĭ înțepa pe cineva de la stupul tăŭ, să morĭ.

«Dar voĭ, greeruşĭ, ce-ațĭ făcut?

— O seară cu lună n'ar avea nicĭ un farmec, fără de țârâitul nostru.

— Florile par şi maĭ frumoase, când colindăm noĭ, prin ploaia razelor soareluĭ, printre ele, — ziseră fluturiĭ.

Şi dacă veni rândul furnicilor, le întrebă Domnul:

— Făcut-ațĭ voĭ vr'un bine celorlalte vietățĭ?

Şi tăcură.

— Din bogățiile voastre fără număr, dat ațĭ voĭ cuiva să-ĭ îndulcițĭ viața?

Şi iarăşĭ tăcură.

— Ființe lacome! — zise Domnul. De acum încolo nu vețĭ maĭ avea aripĭ. Bogățiile şi comorile pe carĭ le strângețĭ numaĭ pentru mulțumirea trupuluĭ, nu sunt în spre cer, ci jos, în tina pământuluĭ! Acolo să trăițĭ. Cântecul nu poate fi acolo unde lipseşte frumusețea sufletuluĭ, decĭ nicĭ cântecul nu-l vețĭ maĭ avea.

Şi se întoarseră furnicile înapoĭ, mute şi fără de aripĭ. De atuncĭ cetățile lor sunt tăcute şi în ele nu răsună decât zarva lucruluĭ, cu toată sălbătăcia eĭ.

— Şi n'o să maĭ dobândească furnicile aripele şi cântecul niciodată, mamă?

— Cine ştie! Dacă sufletul lor s'o schimba şi vor începe să facă bine, poate că îşĭ vor recâştiga aripele şi cântecul, precum le-aŭ câştigat unele furnicĭ.

— Cum aŭ dobândit furnicile alea darurile pierdute?

— Domnul fusese judecat şi osândit să-şĭ poarte crucea pe Golgota. Lemnul de cedru, roşu ca fața arameĭ, era greŭ ca plumbul. Şi când meşterul încheiase brațele crucii, câteva furnicĭ negre se strecurară pe inima lemnuluĭ. Roaseră acolo şi prefăcură cedrul cel tare şi greŭ în praf. Veniră apoĭ tot maĭ multe şi sfredeliră interiorul crucii în toate părțile.

Dacă luă Domnul crucea în spate şi porni să ispăşească binele ce făcuse oamenilor, țintuit în cue pe Golgota, o simți prea uşoară. Trupul luĭ cel sfânt nu se încovoiă sub greutatea lemnuluĭ. Şi grăi Domnul către furnicile acelea: Fiind că în sufletul vostru s'a deşteptat mila, să vă crească aripile şi să vă putețĭ înălța de pe pământul negru. De atuncĭ, ele trăesc în scorborile arburilor. Iar când se îmbracă firea în haina mândră, sărbătorind sosirea primăveriĭ, bâzâe şi ele, împreună cu albinele, şi cu alte gângăniĭ, veselindu-se de viața cea nouă.

— De ce nu încercăm şi noĭ să fim miloase? Poate dobândim cântecul şi aripile.

— Incercațĭ voĭ, copilele mele. Noĭ, ceĭ bătrânĭ, nu putem râvni altă viață, de cât aceasta de sub pământ. Incercațĭ şi vețĭ dobândi ceea ce a pierdut neamul furnicesc.

Şi prințesele cele cu mijlocul maĭ subțire ca cel maĭ plăpând firicel de iarbă, cu brațele gingaşe ca firele de păianjen, cu sânĭ rotunzĭ, visează, cu miile de ochĭ, pe jumătate închişĭ, la vremile când vor dobândi aripĭ şi vor putea să cânte.

(*Din revista «Ramuri»*) D. N. Ciotori

OBICEI DIN EXTREMUL-ORIENT

Ofrandele funerare în Birmania

Un foarte ciudat obiceĭ practicat în cele maĭ multe regiunĭ ale Birmanieĭ, face ca toțĭ amiciĭ unuĭ decedat să ofere familieĭ acestuia felurite darurĭ, cum de exemplu facem noĭ cu prilejul nunțeĭ însurățeilor.

Aceste darurĭ sunt expuse dinaintea caseĭ mortuluĭ până când funeraliile carĭ durează maĭ multe zile, se sfârşesc. Valoarea şi importanța darurilor acestora depinde de starea socială a donatoruluĭ ca şi depoziția pe care defunctul a ocupat-o.

In cazul despre care vorbim aci mortul fusese un negustor bogat, de origină chinez, ceea ce explică faptul că darurile primite de familia sa, fură pe atât de numeroase şi felurite cât şi de bogate.

Pentru a se avea bine cu fiiĭ mortuluĭ şi cu ceĭlalțĭ urmaşĭ aĭ luĭ, ceĭ maĭ săracĭ cliențĭ aĭ magazinuluĭ aduseseră darurĭ sub formă de modeste coşulețe de pae, făcute probabil de femeile lor, saŭ evantaie de foĭ de palmier. Amiciĭ bogațĭ aĭ acestuĭ negustor i-aŭ oferit vase de aramă saŭ de porțelan prețios. Şi o strălucită orchestră delectă, cu acest prilej, pe ceĭ ce veniseră să contemple dinaintea caseĭ mortuluĭ, ciudata şi simbolica expoziție a darurilor funerare.

PIERRE MAEL

PIRAŢII SONDULUI

I

Pachebotul «Anadyr»

Pachebotul ,,Anadir" al mesageriilor maritime se îndrepta sub o presiune moderată către Ceylan. In afară de echipagiul compus din o sută de oameni, mai eraŭ şi o mulţime de pasageri. Printre eĭ se deosebea un grup format de un tânăr de douăzecĭ şi cincĭ până la douăzecĭ şi opt de anĭ şi un copil ca de douĭsprezece anĭ. Copilul, blond şi alb, gingaş şi frumos ca o fetiţă, era înscris în cartea borduluĭ sub numele de Lucian de Lavour; însoţitorul său, cu o structură atletică, cu trăsăturĭ bărbăteştĭ, cu profilul de o puritate sculpturală, umbrit de o fină barbă neagră, răspundea la numele de Frideric Barthez. Era doctor în medicină şi însoţea în Indiĭ pe copilul pe a căruia soră trebuia să o ia în căsătorie. Aceasta era prima călătorie a luĭ Lucian.

Natură poetică şi gingaşe, se entusiasmase la vederea măreĭ. Se interesa de tot ceeace vede. Intrebărĭ fără sfârşit una după alta. La această vârstă se sufere puţin de neajunsurile răuluĭ de mare. Astfel Lucian îşĭ petrecea vesel timpul între îndelungatele contemplaţiunĭ de pe punte şi lecturile din salon.

Doctorul călătorise mult. El aparţinea corpuluĭ de doctorĭ aĭ marineĭ şi, în această calitate, profita de un concediŭ spre a-şĭ îndeplini cea maĭ dulce şi maĭ sfântă dintre datoriĭ. La întoarcere îşĭ va lua nevasta cu dânsul din fire grav şi gânditor, luĭ Frideric Barthez îĭ plăcea şi luĭ cum se desfăşura sub ochĭ eterna mişcare a valurilor. Nu se maĭ sătura privind jocurile razelor pe faţa verzue a apeĭ, spintecând prizmele şoşotitoare cu scânteerĭ scurte, feeria soareluĭ răsărind saŭ apunând într'un orizont de purpură iluminatiunea măreĭ, noaptea, când din adâncimile abisurilor se ridicaŭ la suprafaţă miriade de scânteerĭ viĭ.

Anadyrul, un pachebot lung de o sută cincĭzecĭ şi cincĭ metri, plutea bine, făcea cu înlesnire cele douăsprezece nodurĭ şi jumătate. Trebuia să se oprească la Pointe-de-Galles. Trecuse de mult de cea maĭ meridională insulă din grupul Meldivelor şi era speranţă, dacă nu va fi vre-o împedecare, să sosească a doua zi dimineaţă. O boare răcoroasă pornită de pe uscat, modera căldura arzătoare a soareluĭ, îngăduind pasagerilor să petreacă o bună parte a zileĭ pe punte şi să-şĭ prelungească veghearea până noaptea târziŭ. Puntea de îndată ce se întuneca se acopra de băncĭ şi de scaune. Doamnele se lungeaŭ lenevoase făcându-şĭ vânt cu evantaliul atâta pe cât aveaŭ nevoe; bărbaţiĭ răspândiţĭ în grupurĭ, se angajaŭ în partide de diferite jocurĭ, fumând ţigărĭ parfumate, în timp ce copiiĭ se jucaŭ veselĭ pe duşumeaua lucie ca o oglindă.

Trecerea fu fericită. Nicĭ pic de vreme rea saŭ cel maĭ uşor vânt; veşnic o suprafaţă întinsă, desmerdătoare, care legănase corabia în timpul celor douăzecĭ de zile de drum.

Cu toate acestea, dacă cineva ar fi observat cu atenţiune înfăţişarea ofiţerilor, ar fi putut descoperi în trăsăturile lor o ascunsă îngrijorare. Care era cauza acesteĭ nelinişti ? *Anadirul* era un escelent steamer, abia în vârstă de douĭ anĭ şi condus de corăbierĭ vrednicĭ şi îndrăzneţĭ. Putea după voe să fugă de tempestă saŭ să o înfrângă, potrivit puterilor sale. De unde dar venea grija ofiţerilor carĭ-l conduceaŭ ?

Pentru a-şĭ da cineva pe deplin seamă, ar fi trebuit să cunoască sgomotele puţin precise de altmintrelea, carĭ circulaŭ de o bucată de vreme, şi povestirile de atac ale piraţilor carĭ deveniseră cam dese prin aceste locurĭ. Era chiar şi o legendă cu privire la îndrăzneala crescândă, la jafurile şi resursele bandiţilor malaezĭ, carĭ populaŭ această zonă periculoasă. Altă dată, stabiliţĭ în mările Sonduluĭ, neîndrăznind nicĭ cum de a eşi dincolo de strimtoarea Malacca, briganziĭ luaseră de curând drumul spre golful Bengal. Fură văzuţĭ nu departe de capul Comoriu urmărind corăbiile de comerţ până în apele Adenuluĭ ,cerând răscumpărărĭ şi prădând corăbiile încărcate cu cărbunĭ şi arzându-le pe altele cu marfă cu tot une orĭ, iar adesea orĭ omorând echipagiul fără apărare. Si cum a trebuit să se dea acestor îndrăzneţĭ hoţestĭ o explicare plausibilă, căpitaniĭ afirmaŭ cu încredintare că malaeziĭ eraŭ constituiţĭ într'o asociaţiune formidabilă, un fel de francmasonerie şi că eĭ ascultaŭ de ordinile unuĭ alb, marinar încercat, de o rară desteptăciune. Americanul Phil Rover, tâlhar evadat, — dând crezare spuselar — îşĭ creiase un întreg stat-major din ceĭ maĭ îndemânatecĭ vâslaşĭ, aleşĭ dintre desertoriĭ tuturor naţiunilor civilizate.

Ce era adevărat în toate aceste povestirĭ în carĭ, după toate probabilităţile, şi exagerarea îşĭ avea partea eĭ ?

Numaĭ vasele de războiŭ ar fi putut avea însemnărĭ precise, prin faptul vânătorilor întreprinse împotriva bandelor de Utlawĭ, popor războinic. Orĭ vasele de războiŭ farnceze, cele maĭ multe particulare şi aparţinând diviziuneĭ navale a oceanuluĭ Indian, se perindaŭ la intervale foarte depărtate de la Madagascar la Singapoor.

Până atuncĭ îndrăzneala tâlharilor nu mersese până acolo ca să încerce un atac împotriva unor corăbiĭ de puterea şi tonajul *Anadyruluĭ*. Dar neliniştea nu era maĭ puţin îndreptăţită de către rapoartele oficiale ale unor şefĭ din serviciul mesageriilor. Steamerul care sosise înaintea *Anadyruluĭ* semnalase prin golful insulelor Nicobar o întragă flotă de corăbiĭ suspecte. Imprejurările favorabile şi ameninţarea maĭ mult aparentă de cât rală a aecstor două micĭ canonade. ferise pachebotul de orĭ-ce demonstraţie duşmănoasă.

De aceea, ofiţeriĭ de pe *Anadyr* eraŭ foarte îngrijaţĭ din pricina posibilităţeĭ uneĭ întâlnirĭ neaşteptate cu sălbateciĭ Tagalĭ.

Această tuburare generală nu scăpă din vedere tânăruluĭ doctor Barthez. El observă atitudinea ofiţerilor, urmărea cu luare aminte toate mişcările lor şi, graţie obişnuinţeĭ sale cu cele de pe mare, traducea întocmaĭ ordinele şi intenţiunile lor.

Or, în ziua aceea doctorul Frederic Barthez părăsise o clipă pe tânărul săŭ însoţitor, pe care îl lăsase plăcerilor uneĭ sieste întăritoare. Prea ocupat el însuşĭ de ceea ce auzea şi vedea, sta retras şi era în prada uneĭ emoţiunĭ care semăna a presimţire. Această turburare a echipagiuluĭ, aceste frunţĭ încreţite, toate prevesteaŭ, după expresia obicĭnuită, că era ceva în aer.

Pe când se gândea astfel, o mână îl atinse pe umăr, şi Lucian îl întrebă cu o voce dulce :

— La ce te gândeştĭ, Frederic ?

Tânărul doctor, puţin surprins, se întoarse.

— Dar, nu mă gândesc la nimic, copile; contemplez, după cum mi-ĭ obiceiul, şi — adăogă el surâzând — după cum e şi al tăŭ.

Lucian lăsă capul săŭ buclat în jos.

— Nu, nu, nu-ĭ aşa. Parĭ preocupat astăzĭ, chiar neliniştit.

Doctorul încercă să surâdă. El luă pe copil de mână şi-l atrase încetişor în direcţiunea cameraĭ ofiţerilor.

De frică întemeiată saŭ închipuită, tânărul doctor dorea să-şĭ pue protejatul la adăpost in cazul unor eventualităţĭ ameninţătoare carĭ maĭ mult se bănuiaŭ de cât se prevedeaŭ.

Sfârşi prin a-l convinge să se reîntoarcă în cabina sa, pentru a-şĭ relua somnul întrerupt. Lucrul acesta făcut, Barthez se preumbla în lung şi în larg pe punte, întrebând pe departe matelotiĭ de la carĭ obţinând nişte stirĭ vagĭ, se silea să le coordoneze pentru a scoate o concluzie practică.

Află decĭ că Phil Rower, despre care se spunea lucrurĭ minunate, ser-

vise multă vreme în marinele comerciale ale Statelor-Unite, Angliei și Franței.

Un fel de aureolă îl înconjura, glorie nefastă datorită îndrăznelei sale și crimelor sale. Cutare matroz povestea că l-ar fi văzut comandând o întreagă flotilă cu care întrecuse cele mai iuți încrucișetoare engleze din India. Un altul asigura că numărul făcătorilor de rele evadați în fiecare an din Botany-Bay și Sidney, veneau să mărească banda îndrăznețului tâlhar.

Din ce în ce mai preocupat, tânărul doctor își ducea sarcina gândurilor sale peste tot locul.

In cele din urmă scoborâ scara de pe punte.

Noaptea sosise fără traziție, ca de obiceiu în zona tropicelor. Discul plin al lunei strălucea de o incomparabilă lumină pe cerul cu totul senin.

Barthez se apropie de ofițerul de serviciu, pe care îl găsi neliniștit la bord cu luneta îndreptată în spre un punct la orizont.

II

Năvălirea Tagalilor.—Răpirea.

— Ce este acolo, locotenente ? întrebă Frederic Barthez.

— Proastă afacere, doctore; am fost zăriți de către pirați. Bărcile lor sunt îndreptate în spre noi.

In depărtare, în alba strălucire a lunei, pe care valurile o sfărâmau în mișcarea lor monotonă, marea se părea oare-cum acoperită de pete negre. Mai mult încă, ascultând, ofițerul de serviciu și doctorul putură să audă distinct zgomotul lopeților lovind apa. Acest sgomot creștea.

— I-auzi domnule, zise ofițerul încet. Nu-i o părere. Sunt Tagalii, teribilii pirați ai Sondului. Intr'o clipă vor fi aici.

Ca și cum ar răspunde acestor vorbe, omul care sta la ancoră dădu alarma. Strigătul său fu urmat de o serie de șuerături și de ordine.

Căpitanul apăru în chioșc, El dădu ordine pentru apărare.

Mateloții de pe punte și mecanicii, cărora li se distribuise în grabă securi, săbii și carabine, ocupară intrările, așezați pe cele două laturi ale punței. Matrozii pregătiră scările de frânghie și prinseră solid pânzele. In sfârșit tunurile pachebotului fură încercate și gata de luptă.

Anadyrul sub presiunea cea mai își iuțise cursa. Enorme valuri de fum împodobeau hogeacul, iar mișcările eliceî dădeau vasului o viteză de cincisprezece noduri pe oră. Se încerca fuga în fața primejdiei.

Dar trebuia să înconjoare un cap și, înainte ca pachebotul să fi putut evolua în asa mod ca să se reîntoarcă, era clar că bărcile, admirabil conduse, îi vor tăia drumul.

Manevra pe care bărcile o executau, făcu să dispară pe dată îndoiala care ar mai fi putut-o avea cineva asupra intențiunilor celor cari le conduceau, dovedind în acelaș timp ofițerilor de pe *Anadyr* că atacul lor ingenios trebue să fi fost combinat de către un marinar stăpân pe toate resursele tacticeî navale.

Intr'un șir de o regularitate ireproșabilă, imbarcațiunile piraților se desfăcură de la țărm. Ele mergeau unele lângă altele, având vântul prielnic, pe când *Anadyrul* care făcea sforțări pentru a intra în larg, avea vântul dintr'o parte. Pentru ca să ajungă pachebotul, bărcile trebuia deci să cârmească, ceeace și făcură, și după ce își întoarseră pânzele desfășurate într'un mod convenabil, putură să se abată cu totul împotriva flancurilor corăbieî.

Anadyrul se afla atunci la o depărtare de o jumătate milă. De odată se auzi o comandă tare, pe bordul uneia din imbarcațiunile din mijlocul flotileî.

Un om de o statură înaltă strigase : „Cârmiți".

Pe bordul pachebotului ofițerii și marinarii înțeleseră ce trebuia să urmeze. Un sentiment de satisfacțiune se zugrăvi pe figurile bronzate ale acestor voinici. Nu era pentru întâia dată când aveau să se găsească în fața unor astfel de adversari.

După câte-va minute, întâia comandă fu urmată de pe bordul bărceî, de a doua inevitabilă : "Plecați".

Pânzele fură pe rând schimbate pe toate bărcile, astfel ca vântul să le împingă de la spate. Apoi cu o iuțeală foarte mare abordară *Anadyrul*.

Corabia, cu toată silința sa, nu putu să scape manevreî piraților și se găsi deci prinsă între bărcile lor și coastă.

Tunurile făcură o oare-care desordine printre tâlhari. Mai mulți dintre dânșii fură uciși. Dar o șuerătură stridentă se auzi și o voce de tunet, acea a comandantului, strigă : „Inainte !" Cârligele de abordaj fură aruncate și mai nainte ca mateloții să fi avut timp să ia apărarea, peste o sută de malaeji înarmați cu săbii, sulițe și topoare, năvăliră pe punte.

O luptă teribilă se porni. Ea ținu puțin. Malaejii se repezeau ca tigrii. Trei împotriva unuia, loveau sigur râzând de tăeturile securilor mateloților.

Unii dintre ei cari vârâse mai adânc topoarele în piepturile mateloților, neputându-le scoate, și rămânând desarmați, mușcau pe francezi de gât. Mai la fie-care dată cădea câte un bandit cu craniul sfărâmat, dar și el scotea din luptă un om. Căpitanul văzând că oamenii săi nu vor mai putea susține lupta multă vreme, dădu ordin să se încarce tunurile. Trebuia încercat totul, căci altmintrelea ar fi trebuit să se lase în mânile piraților una din părțile cele mai principale ale corăbieî, camera mașinelor.

Malaejii nu întârziară să profite de aceasta. Ascultători voceî stentoruluî care le comandase : „Stop !" uciseră pe mecanici la postul lor și stinseră focul.

De aci înainte pachebotul nu mai era de cât un adăpost lăsat în voia valurilor. Fără vre-o intervenție miraculoasă nu putea scăpa, căci vântul îl împingea spre țărm.

Insuflețiți de o furie bestială, dar simțind că le descresc puterile, Tagalii ezitau, întrebându-se dacă mai trebue să încerce o ultimă sforțare, asaltul camereî ofițerilor.

De odată un grup mai îndrăzneț se avântă înainte.

Zece oameni, goi și plini de sudoare, se aruncară întru cucerirea celor din urmă retrașamente.

Până atunci tînărul de Lavaur, protejatul lui Frederic Barthez, care manifestase o mare frică chiar de la începutul acțiuneî, se ținuse la distanță. El părăsise cabina sa și la cele dintâi împușcături alergă lângă doctor. Infățișarea sa serioasă, distincția trăsăturilor sale atraseră luarea aminte a Malaezilor. Văzându-i că se apropie de el, se retrase înspăimântat. Printr'o mișcar naturală de generozitate, Barthez se aruncă în fața lui acoperindu-l cu corpul său. El pricepu că banditii încercau să răpească copilul.

Cel dintâi care urcă scara căzu mutilat.

Al doilea și al treilea avură aceeași soartă.

In clipa aceasta se făcu o mișcare printre năvălitori.

Un om voinic, îmbrăcat într'un chip ciudat, un alb, pe umerii căruia atârna o mare mantie neagră, apăru pe punte, escortat de vre-o două-zeci de tâlhari înveștmântați fantastic.

La vederea lui copilul tresări. Iși reaminti că-l văzuse când-va pe acest corsar, și atunci ca și astă-zi tot în mijlocul unui măcel.

Frideric Barthez înțelese spaima sa.

Se întoarse către căpitan și mateloții săi zicând :

— Iată șeful acestor tâlhari : dacă îl vom ucide, vom sfârși și cu dânșii.

— Ai dreptate, răspunse ofițerul.

Și adunându-și oamenii :

— Inainte ! strigă el.

Mica trupă se aruncă asupra tâlharilor, cari se retraseră înspăimântați.

O duzină de cadavre căzură împrejurul apărătorilor.

Intr'o clipă șeful își adună cel puțin o sută de bandiți, pentru a-i trimete de odată asupra voinicilor apărători ca să sfârșească odată cu ei.

Dar privirea sa sonoră fu țintuită în loc. Privi orizontul și ridică mâna în sus.

Dintr'o săritură urcă treptele scăreî, răsturnând totul în cale, vine până în fața grupului format de Lucian de Latour și Frederic Barthez și mai nainte

ca acesta să fi avut vreme să prevină tentativa, apucă copilul şi-l trage la sine.

Frederic apucă o carabină; să ochiască pe mizerabil şi să-l împuşte, nu fu de cât o afacere de o secundă.

— Stângaci ce eştĭ, strigă o voce aspră, eŭ nu te-aş fi greşit!

La rândul săŭ doctorul tresări... Această voce şi el o auzise când-va aĭurea.

O bubuitură de tun se auzi.

Vieţuitoriĭ de pe corabia *Anadyr* priviră. In urma lor, mânată de aburĭ, o corabie de războiŭ, purtând bandiera franceză înainta spre eĭ.

III

Corsarul Phil Rover

Corabia aceasta era *Bissonul*, comandată de către locotenentul de vas Jak de Kerbarr.

Jak Kerbarr reprezenta în toată frumuseţea sa bărbătească tipul marinaruluĭ francez.

Breton de naştere şi de sânge, blond cu ochiĭ de un gris curat, care aveaŭ une orĭ răceala pătrunzătoare a oteluluĭ, părul din fire buclat, o bărbie pronunţată, semn a uneĭ voinţe tenace, lat în spate, voinic, bucurându-se de o putere herculiană, realiza capo-d'opera forţeĭ elegante. Trăsăturĭ fine, mâinĭ şi picioare de femee, dedeaŭ pe faţă rasa, o rasă de vitejĭ armoricanĭ.

— Iarăşĭ aceştĭ câinĭ de Tagalĭ, zise el.

Apoĭ dădu ordin să se descarce un tun asupra bărcilor carĭ se risipeaŭ în depărtare. Călătoriĭ de pe *Anadyr* luaţĭ de pe vaporul *Bisson*, apucară drumul spre punctul Galilor.

Doctorul Barthez se îmbarcase când-va pe acelaş bastiment, cu locotenentul Jak de Kerbarr. Eĭ se cunoşteaŭ, se apreciaŭ. Auzind de răpirea luĭ Lucian, locotenentul vasuluĭ, făgădui prietenuluĭ săŭ că-l va ajuta din toate puterile sale pentru a regăsi pe sărmanul copil.

In timpul acesta corabia îĭ ducea. Noaptea sosi. Un revărsat de zorĭ de mică durată, precedă răsărituluĭ soareluĭ. O fâşie de lumină se agită ca o cordea de aur pe valurile ondulate. Astrul-rece se ivi pe orizont.

Astrul-rge sbucni pe orizont.

— Incă o zi! o zi frumoasă! zise entusiastul Breton. Trebuia să o prevăd, dragă amice, căcĭ v'am scos din mâinile acelor tâlharĭ.

Fu o bucurie genearlă, căcĭ la două mile spre est se vedea Ceylanul, vechiul Taproban, Ceylanul, insula miraculoasă, paradisul pământesc, smaragdul Pacificuluĭ, întinzându-şĭ conturul săŭ verzuĭ. Deasupra, cu vârful în nouraşiĭ rozalbĭ, piscul luĭ Adam apărea ca o minunată columnă aşezată cu baza într'un boschet verde şi cu vârful perdut în azur. In golfuleţele cu apa transparentă ca safirul, se lăgănaŭ mulţimĭ de bărcĭ cu pânze strânse, ciudate luntriĭ cu un echilibru ciudat,pe care pescariĭ de mărgean şi de mărgăritare le conduce cu o îndemânare de adevăraţĭ mateloţĭ.Icĭ şi colo, ţinute de ancoră, se văd legănându-se unele şlepurĭ maĭ grele, saŭ corăbiĭ europene. Nişte sunete veneaŭ dinspre ţărm, dulcĭ, aproape muzicale, transformate încă în nişte şoşotirĭ uşoare de desmerdările valurilor ondulate.

Kerberr zise către doctor:

— In treĭ ceasurĭ cel maĭ târziŭ, ne vom scălda în apele din faţa Punctuluĭ Galilor.

Bissonul începu să treacă în revistă peisagiul minunat. Pasageriĭ şi mateloţiĭ se lăsară pradă frumoaselor priveliştĭ; chiăr Barthez care era aşa de trist se lăsă cuprins de marea poezie a natureĭ, în faţa acestuĭ ţinut fără pereche, a acestuĭ juvaer al tropicelor pe care toţĭ navigatoriĭ îl abordează fără frică.

A! Cât de bine trebue să fie să trăeştĭ la adăpostul acestor livezĭ parfumate, cu ochiĭ perduţĭ în viitor. Soarele are nişte fermecărĭ supranaturale: el încălzeşte inima şi pământul: însufleţeşte-linistea, populează pustiul.

Dar după aruncarea ancoreĭ, se dădu marinarilor o libertate de câte-va ceasurĭ. Dealtmintrelea din punctul acesta urma despărţirea; vaporul nu se oprise de cât ca să permită pasagerilor de pe *Anadyr* să aştepte un alt pachebot.

Kerbarr şi Barthez trebuiaŭ să se despărţească după câte-va momente de intimitate scumpă, pentru ca să alerge şi unul şialtul înspre pericolele unor cariere aventuroase.

Inainte de a se despărţi, ceĭ douĭ tinerĭ se aşezară împreună la umbra unuĭ boschet vorbind de toate cele. Aducerea aminte a luĭ Lucian fu aproape miezul conversaţiuneĭ.

Totuşĭ gândindu-se la întâlnirea lor neaşteptată, reveniră asupra întâmplăreĭ care o adusese.

— Aĭ venit cu dinadinsul prin locurile aceste? îl întrebă Barthez.

— De sigur, răspunse Kerbarr. De treĭ lunĭ facem o adevărată vânătoare împotriva acestor piraţĭ.

— De treĭ lunĭ?

— Da. Diviziunea măreĭ Indiilor a primit de la această epocă un ordin precis de a supraveghea golful Bengal şi marea Oman.

,,Nu trece o zi fără ca să nu mi se semnaleze un noŭ atentat săvârşit de aceştĭ tâlharĭ de negăsit. S'a observat chiar că bandiţiĭ se folosesc de o tactică minunată, părând că ascultă de un şef capabil, şi în orĭ-ce caz, obişnuit cu manevrele şi navigaţiunele europene.

— Drace! zise Barthez, nu-ĭ nimic surprinzător. In momentul când intervenţia voastră aşa de bine-venită, ne-a scăpat de la moarte, noĭ nu ne luptam împotriva malaezilor, ci împotriva albilor ne apăram viaţa.

Kerrbar îl întrerupse.

— Albĭ zicĭ tu?

— Da, albĭ. După cât i-am putut număra, trebue să fi fost vre-o douĭ-sprezece saŭ cincĭsprezece. Eĭ asculta de unul dintre dânşiĭ, conducătorul lor după aparenţă.

Şi tânărul doctor povestĭ ofiţeruluĭ episoadele ataculuĭ *Anadyruluĭ*, opoziţia necunoscutuluĭ şi răpirea luĭ Lucian.

— Pentru mine nu maĭ e nicĭ o îndoială. zise Kerbarr, banditul care conduce pe Tagalĭ şi care a răpit pe Lucian de Lavaur nu poate fi de cât acel faimos Phil Rover... Sunt plătit pentru ca să-l descoper; abia douăzecĭ de zile sunt de atuncĭ, acest răufăcător a fost prizonierul meŭ. El nu-şĭ datoreşte scăparea de cât clemenţeĭ mele... Dar... dacă aş fi ştiut... n'aĭ fi perdut pe sărmanul copil, iar trupul luĭ Phil Rover, după ce s'ar fi balansat spânzurat de catargul corăbieĭ mele, ar fi servit apoĭ de cină rechinilor.

Barthez părea mirat:

— Zicĭ, scumpul meŭ Kerbarr, că Rover nu-şĭ datoreşte scăparea de cât clemenţeĭ tale? Dispuĭ oare de vre-o putere discreţionară?

Locotenentul vasuluĭ surâse:

— Nu! M'am abătut numaĭ de la principiile stabilite în asemenea împrejurărĭ. Orĭcare pirat prizonier trebue să fie spânzurat de catarg. Dar în împrejurarea de faţă, omul acesta a beneficiat de o aducere aminte, care îmĭ impunea o datorie.

— Ah! zise Barthez, în cazul acesta îţĭ cer scuze pentru indiscreţia mea.

— Nu-ĭ nicĭ o indiscreţie, amicul meŭ, reluă Kerbarr. Nu am nimic de ascuns pentru tine. Maĭ la urma urmeĭ, nu regret indulgenţa mea de cât din acest punct de vedere că existenţa acestuĭ mizerabil ar putea deveni funestă şi altor călătorĭ.

,,Dealt mintrelea îmĭ place maĭ bine, adăogă el să-ţĭ povestesc cazul. Dacă nu vreĭ să judecĭ, veĭ pricepe, de fapt, complicitatea mea. Fiĭ cu luare aminte.

Barthez strânse mâna ofiţeruluĭ.

— Consimt bucuros să împărtăşesc responsabilitatea unuĭ om ca tine. Vorbeşte dar fără jenă.

— O! istorisirea nu-ĭ lungă, veĭ vedea.

— Ascult.

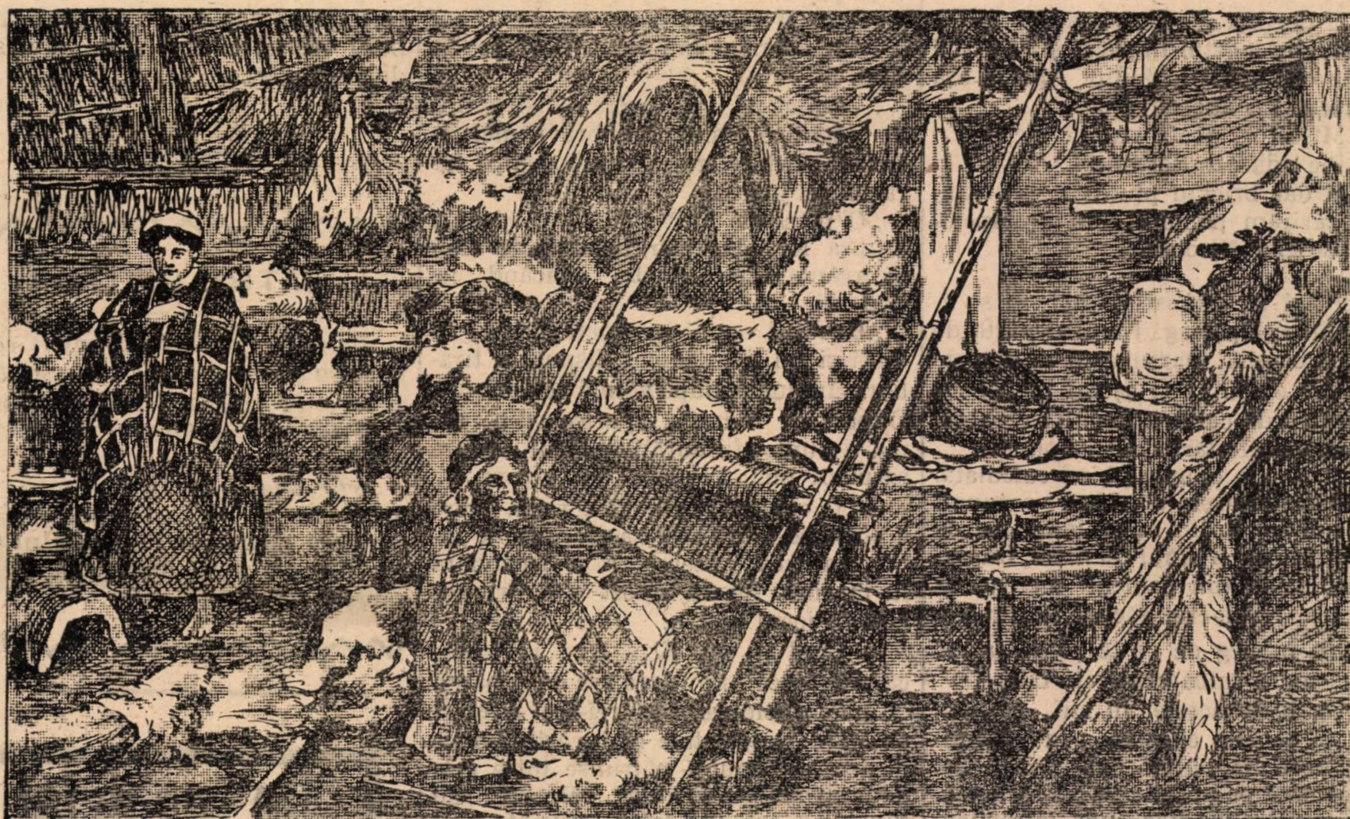
Se aşezară amândoĭ pe o cioată.

Kerbarr începu:

— Pentru că aĭ călătorit pe aicĭ veĭ fi auzit vorbindu-se despre Corăbieriĭ Negri...

— De sigur! zise Barthez. Aceştia sunt nişte marĭ ticăloşĭ. O adunătură eterogenă de toate felurile de răŭ-făcă-

O FAMILIE DE AROCANI

In sudul chilian, numit impropriŭ ,,frontera", fiind-că frontiera luĭ Chili este la capul Horn, vechile familiĭ arocane maĭ trăesc în stare de trib sub locuinţele lor numite ,,ruka". Sunt acestea niște căscioare primitive, maĭ mult niște colibe, acoperite cu un fel de stuf. O singură încăpere le ajunge pentru toate trebuinţele, complicate de altfel.

Pe când bărbaţiĭ merg la câmp, la culturile lor foarte variate, femeile rămân acasă unde îngrijesc de copiĭ. Cele bătrâne ţes în mod primitiv, confecţionând astfel îmbrăcămintea trebuincioasă.

---

torĭ. Se zice că aŭ o adevărată organizaţie.

— Așa este. Eĭ bine! o asociaţie la fel, poate chiar o ramificaţiune a puterei lor, părea că se formase la nordul Pacificuluĭ întinzându-se până în vecinătatea Sanduluĭ. Crez că-ĭ fi știind ce ascunzătorĭ de nepătruns asigură brigandajuluĭ ţărmurilor păduroase ale Sumatreĭ, Jaca, golfurile insuleĭ Porneo și a Noueĭ Guineĭ. Dela Nicobar și până la Ceylan nu-ĭ ţinut care să nu le ofere, la nevoe, un adăpost în caz de urmărire. Din fundul acestor retragerĭ eĭ se aruncă asupra corăbiilor de comerţ pe care le pradă și le îneacă după ce omoară echipajul. Eĭ bine, această asociaţiune are conducătorĭ Europenĭ.

— Și cu aceștĭ Europenĭ aĭ de furcă? In rândurile lor aĭ găsit pe Phil Rover?

— Da, și iată cum:

,,Pluteam de maĭ multe zile în faţa punctuluĭ Galilor, când semaforu *) ne înștiinţă că corabia care aducea cărbunĭ la Modros, sub pavilion englez, fuse atacată de piraţĭ între Ceylan și Nicobar. *Bissonul* era singurul vas de războiŭ în împrejurimĭ. Era decĭ de datoria mea să ridic ancora și să pornesc înspre locul cu pricina. Aveam, dealtmintrelea, o dorinţă mare ca să regăsesc urmele Malaezilor carĭ fuseseră așa de îndrăzneţĭ în cât să atace o corabie cu o încărcătură de 1600 tone.

,,Două zile după ce perdurăm din vedere coastele Ceylanuluĭ, zărirăm fugind către Est o barcă ale căreia vintre nu semănaŭ nicĭ cu ale bărcilor malaeze nicĭ cu ale celor indiene. Catargurile păreaŭ a fi americane și engleze. Era vădit că un european dăduse planul și că asistase la construirea eĭ. Modelul era jumătate malaez, jumătate chinez.

,,Intrigat mă puseĭ în urmărirea eĭ.

— Dar această barcă trebuea să aibă pavilion?

— Nu, scumpul meŭ. Și tocmaĭ pentru acest motiv fuĭ foarte surprins. Nu puteam să am înaintea mea decât un pirat, pentru că în asemenea locurĭ corabia sa plutea fără pavilion.

IV.

— La zece mile am pus să se tragă un tun în vânt, ceea ce înseamnă, după cum știĭ, ordin să se ridice pavilionul.

,,Nicĭ un răspuns decât oare-care agitaţiune pe bordul brikuluĭ, care alerga împins de vânt. Pânzele fură desfășurate și decĭ mersul iuţit.

— Aĭ tras a doua lovitură regulamentară?

— Da, fără îndoială. Dar cum cetăţeanul nu ar fi putut avea dorinţa ca să mă evite de cât de frica de aĭ plăti fantazia că a abordat steamerul încărcat cu cărbunĭ, îl luaĭ în urmărire activând mersul.

— Nu ţi-a trebuit mult timp ca să-l ajungĭ, comandante?

— Maĭ mult de cât îţĭ închipuĭ, doctore.

,,Tâlharul zbura pe apă. Vântul îĭ era favorabil și decĭ nenorocire, cu câteva zile maĭ înainte, sărmanul meŭ *Bisson* își deranjase un braţ al eliceĭ în drumul spre Maldive.

,,Piratul făcea câte opt todurĭ și jumătate și eŭ abea ajunseĭ la zece.

*) Un fel de telegraf așezat pe ţărm.

— Drace! înţeleg că ţi-a fost greŭ să-l ajungi!

Dar pentru ce nu l-aĭ vânat cu tunul?

— O dorinţă deosebită, doctore. Voiam să am cugetul împăcat şi să prind viu pe căpitanul brikuluĭ. Apoĭ e aşa de plăcut un abordaj!

— Mişcător, poate vreĭ să zicĭ.

— Fie! dacă o doreştĭ.

,,Aşa dar brickul plutea mereŭ Curând zărirăm pământ. Era archipelagul insulelor Nicobar.

,,Piratul îşĭ strânse pânzele şi se afundă în arhipeleag. Eram departe de el ca la o milă. Distingeam bine toate mişcările de luptă şi aşezaĭ în baterie opt tunurĭ de calibru mic. Toate aceste eraŭ manifestările uneĭ opunerĭ.

— Şi încă o opunere bine calculată.

— Asemenea şi eŭ, îmĭ ascunseĭ ciuda; dăduĭ ordin să se înarmeze de războĭ şalupa şi tunul cel mare, împărţiĭ la o parte din oameniĭ meĭ, ca la şase-zecĭ, revolvere, săcurĭ şi săbiĭ.

— Nu înţeleg de ce te pregăteaĭ să puĭ pe mare imbarcaţiunile tale.

— Cu toate aceste, tu ştiĭ, amicul meŭ, că joncile chineze, cu fundul drept, reclamă puţină apă şi decĭ pot să plutească pe apele cele maĭ scăzute. Orĭ, insulele Nicobar sunt întretăiate de micĭ cursurĭ de apă de care nu se pot atinge corăbiile carĭ aŭ mărimea vasuluĭ vostru.

— Ah! înţeleg. Piraţiĭ se îndreptaŭ spre coastă şi tu voiaĭ să-ĭ urmăreştĭ cu orice preţ.

— Tocmaĭ! Imbarcaţiunea mea curând intră într'un râŭ.

Vântul de mare o mâna mereŭ.

— Şi cum s'a isprăvit afacerea?

— Foarte simplu, dăduĭ ordin să mi se pue şalupa pe apă şi tunul cel mare, dăduĭ ordin secunduluĭ meŭ să alerge drept spre brick şi a-l ataca.

— Tânărul ofiţer de colo care are braţul legat?

— Chiar el, o sburătură trimisă de bandiţĭ. Dar nu-ĭ nimic. El a văzut şi va maĭ vedea multe de aceste...

— Cred că aţi avut de lucru.

— Aşa şi aşa. Mateloţiĭ vâsleaŭ mereŭ şi în două ceasurĭ ajunseră la destinaţie. Brickul era formidabil armat aşa după cum ţi-am povestit maĭ sus, cu toată artileria borduluĭ.

,,Piraţiĭ în număr ca de o sută cincĭ-zecĭ, uimiră pe oameniĭ meĭ cu o împuşcătură generală. Impuşcăturile lor nu ne costară tocmaĭ scump, gloanţele trecură pe deasupra imbarcaţiunilor, dar tunurile ne ucise doĭ oamenĭ şi ne răniră şease saŭ şeapte.

— Mă mir că acest Phil Rover nu a putut ţinti maĭ bine cu tunurile.

— Dec! Nu poţĭ să cerĭ unuĭ vechiŭ căpitan de corăbiĭ de curse să ştie să se servească de arme ca un ofiţer brevetat de pe canoniera *Suveran.*

— Ah! e un vechiŭ căpitan al serviciuluĭ de mesageriĭ?

— Da, şi veĭ vedea îndată când îţĭ voiŭ povesti interogatorul luĭ că a navigat când-va în această calitate. Pentru un moment îmĭ reiaŭ firul povestireĭ.

,,Văzând pe uniĭ dintre dânşiĭ răniţĭ de gloanţele Malaezilor, braviĭ meĭ făcură o sforţare eroică şi într'o clipă fură lângă joncă.

,,O ploae de mitraileze se revărsă asupra lor, dar într'un straşnic elan să avântară pe punte, atacând pe Malaezĭ.

,,Bandiţiĭ eraŭ înarmaţĭ până în dinţĭ şi un detaşament dispus în tiraliorĭ, împuşcă după voinţă pe agresorĭ. După zece minute, partea din urmă a punţeĭ fu curăţită. Unul dintre secunziĭ meĭ, Piarrick, un gigant...

— Il cunosc şi eŭ. El e acela care a oprit pe patru-zecĭ ca să se lupte înpotriva mea; puterea sa e legendară în marină. Acesta a fost un frumos gest în jocul vostru.

— Cred şi eŭ. El singur preţueşte cât douăzecĭ. Se înarmase cu o bârnă de pe corabie cam de treĭ-zecĭ şi cincĭ de livre în greutate şi învârtind-o pe de-asupra capuluĭ pătrunse între cele două şirurĭ de tiraliorĭ. Braţul săŭ herculian era cu totul gol. Muschiĭ săĭ păreaŭ a fi nişte odgoane în sforţările pe care le făcea, şi produse asupra piraţilor un efect zdrobitor.

— Faptul este că el trebue să fi avut înfăţişarea unuĭ monstru.

Numaĭ mulţămită luĭ, secundul meŭ a câştigat victoria. Cincĭ-spre zece di noameniĭ săĭ fură scoşĭ din luptă când Piarrick, invulnerabil, se puse să sfarme capetele Tagalilor. In maĭ puţin de treĭ minute, curăţĭ spaţiul de pe punte dintre catargul cel mare şi postul din faţă, pe când tovarăşiĭ luĭ, la un semn dat, încărcând bateria o îndreptară în spre ceĭ din urmă corsarĭ.

Şeful piraţilor Phil Rover să baricadase cu restul oamenilor săĭ pe când tiraliorii săĭ îl amusaŭ pe Piarrick.

— I-aŭ costat scump, această plăcere, comandante?

— Ah! da; şi cred că, orĭ cât de abil chirurg aĭ fi, doctore, tot nu aĭ putea să izbuteştĭ să aşezĭ capetele demonilor acelora.

,,Orĭ cum ar fi, postul fu atacat, dărâmat şi la strigătul de: ,,Trăiască Franţa!" ceĭ din urmă vieţuitorĭ fură trecuţĭ pe sub secure.

— Şi care a fost atitudinea luĭ Phil Rover?

— Părea că se apără ca un leŭ, cu o sabie în mână dreaptă şi cu o secure în mâna stângă. Chiar atuncĭ când toţĭ Malaeziĭ fură ucişĭ el tot se maĭ apăra cu încăpăţânare, despreţuind toate atacurile.

— Aveaĭ poruncă să-l prinzĭ viu?

— De sigur. Gândeşte numaĭ că cu aceasta, cu toată bravura sa, oameniĭ meĭ, aŭ făcut un bun târg. Tâlharul maĭ sparse capul unuia dintre ceĭ maĭ bunĭ vâslaşĭ aĭ meĭ şi-mĭ răni secundul la umăr.

(Va urma).

CĂTRE CITITORI

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce nĭ vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcţiuneĭ «**Ziaruluĭ Călătoriilor**», *strada Brezoianu, 11, Bucureştĭ.*